

İSTANBUL BAROSU

KADIN HAKLARI MERKEZİ

8 Mart 2021
Özel Yayını

KADINA YÖNELİK ŞİDDET ve AİLE İÇİ ŞİDDETİN ÖNLENMESİ ve BUNLARLA MÜCADELEYE DAİR AVRUPA KONSEYİ SÖZLEŞMESİ - İSTANBUL SÖZLEŞMESİ

6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI ve KADINA
KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN

İstanbul Barosu Adli Yardım Büroları

**KADIN HAKLARI
MERKEZİ**

Merkez Büromuz

İstiklal Cad. Orhan Adli Apaydın Sok.
No: 8 Kat: 2-3 Beyoğlu / İstanbul
Tel: (0212) 393 08 29 Faks: (0212) 245 83 67

Bakırköy Şubemiz

Osmaniye M. Şirin Sk. No:28/32 Bakırköy/İstanbul
Tel: (0212) 393 08 14 Faks: (0212) 570 90 14

Gaziosmanpaşa Şubemiz

Merkez Mah. Eyüp Yolu Ecla Sok. No:7
Gaziosmanpaşa/İstanbul
Tel: (0212) 393 08 20 Faks: (0212) 616 88 57

Kartal (Anadolu Yakası) Şubemiz

Cevizli Mahallesi Kemalpaşa Cad. Gümüşhane Sokak
No:1 Kat: 2 Daire: 5 Adalet İş Merkezi (Çağ Kebap
Yanı), Kartal/İstanbul
Tel: (0216) 585 21 60 Faks: (0216) 939 20 09

Büyüçekmece Şubemiz

Ekinoba Mah. Necip Fazıl Kısakürek Sk. No:29
D:4 Büyüçekmece/İstanbul
Tel: (0212) 393 08 23 Faks: (0212) 863 11 02

Hazırlayanlar

Av. Nazan MOROĞLU
Av. Şükran EROĞLU

Editör

Av. Yasemin ARPA

Baskı

Ege Reklam ve Basım Sanatları San. Tic. Ltd. Şti.
Esatpaşa Mah. Ziyapaşa Cad. No: 4/1 347047
Ataşehir-İst. Tel: (0216) 470 44 70
www.egebasim.com.tr Ser. No:45604

Çağlayan Kadın Hakları Merkezi Şiddeti Önleme Bürosu

(Adli Yardıma bağlı)
Çağlayan Adalet Sarayı Çağlayan/İstanbul
Tel: (0212) 393 07 84 Faks: (0212) 240 04 12

Ümraniye (Anadolu Yakası) Şubemiz

Saray Mah. Alemdağ Cad. 175 / B D.4
Ümraniye/İstanbul
Tel: (0216) 585 21 91 Faks:(0216) 630 25 47

ALO ŞİDDET HATTI

0212 656 96 96

0549 656 96 96

ŞÖNİM

(Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi)

0212 465 21 96 – 97

ALO 183

POLİS: 155 / JANDARMA: 156

İÇİNDEKİLER

Kadının İnsan Hakları, Eşitlik ve Demokrasi Mücadelesi Sürüyor	2
<i>Av. Mehmet DURAKOĞLU İstanbul Barosu Başkanı</i>	
8 Mart “Dünya Kadınlar Günü”	6
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ	8
<i>Av. Nazan MOROĞLU İstanbul Barosu Başkan Yardımcısı</i>	
İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun	14
<i>Prof. Dr. Ayşe NUHOĞLU İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı</i>	
6284 sayılı Yasa Kapsamında Verilen ELEKTRONİK KELEPÇE Tedbiri	23
<i>Av. Birsen Baş TOPALOĞLU Kadın Hakları Merkezi Başkan Yardımcısı</i>	
BÜTÜNCÜL POLİTİKALAR	
Kapsamlı ve Koordineli Politikalar, Eşgüdümlü ve Çok Kuruluşlu Yaklaşım, İşbirliği	28
<i>Av. Nural KILIÇ Kadın Hakları Merkezi Üyesi</i>	
Adli Yardım Bürosuna Başvurularda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 Sayılı Kanun Uyarınca Alınan TEDBİR KARARLARI RAPORU	34
İstanbul Sözleşmesi'nin Uygulanmayan Maddelerine İlişkin Tespitlerimiz	44
Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi İSTANBUL SÖZLEŞMESİ	59
Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun	81
6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği	91

**ZORUNLU AİLE
ARABULUCULUĞA
HAYIR!**

**“ÇOCUK” GELİN
OLMASIN!**

İSTANBUL BAROSU KADIN HAKLARI MERKEZİ

**İSTANBUL
SÖZLEŞMESİ ve
6284 SAYILI YASA
UYGULANSIN !**

**Kadın Hakları
İnsan Haklarıdır**

**Kadına Yönelik
Şiddet İnsan
Hakları İhlalidir**

KADININ İNSAN HAKLARI, EŞİTLİK VE DEMOKRASİ MÜCADELESİ SÜRÜYOR

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ uluslararası hukukta, şiddetin kadın erkek eşitsizliğinin ve kadınlara karşı yapılan ayrımcılığın bir sonucu olduğunun vurgulandığı ilk Sözleşmedir.

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ fiziksel, cinsel, ekonomik ve duygusal her tür şiddetle mücadele konusunda “Önleme, Koruma, Kovuşturma ve Destek Politikaları” başlıkları altında dört temel hareket noktası olan ilk Sözleşmedir. Türkiye, Sözleşmeyi ilk imzalayan ve ilk onaylayan devlettir.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, 8 Mart 1995 tarihinde kuruluşundan beri, kadınları yasal hakları konusunda bilgilendirmek, başta aile içi şiddet de dahil olmak üzere kadınların karşılaştıkları sorunlara hukuki çözüm üretmek ve yargı sürecinde destek vermek amacıyla özveriyle çalışmaktadır.

İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Yasanın tam anlamıyla uygulanması için İstanbul Barosu ve Kadın Hakları Merkezimiz mücadeleye devam edecektir.

8 Mart 2021

Av. MEHMET DURAKOĞLU
İstanbul Barosu Başkanı

8 Mart Dünya Kadınlar Günü

8 Mart 1857 tarihinde kadın tekstil işçilerinin “**Eşit İşe Eşit Ücret**” talebiyle başladıkları grevde, fabrikada çıkan yangın sonucu hayatlarını kaybetmelerinin üzerinden 164 yıl geçti. Bu kadar uzun zamana karşın Dünyada ve ülkemizde kadınlar açısından değişen çok fazla bir şey yok. 2020 yılında 269 kadının cinayete kurban gittiği, 152 kadının da şüpheli şekilde öldüğü açıklandı. Kadına yönelik şiddet her geçen gün artıyor ve kadınlar en fazla eşlerinden şiddet görüyorlar. Yasalar kadınları yeterince korumadığı gibi, birçok şiddet, taciz ve tecavüz vakalarında da faile ceza verilmiyor.

Ülkemizde halen;

- 1 milyon 872 bin 537 kadın okuma yazma bilmiyor.
- Kadınların iş gücüne katılım oranı % 34.2 ve % 42.1 oranında. Kadınlar hiçbir güvencesi olmadan kayıt dışı çalışıyor.
- 550 milletvekilinin sadece 81'i kadın. Türkiye kadın milletvekili oranında 192 ülke arasında 119. sırada yer alıyor.
- 1389 belediyenin sadece 43'ünde kadın belediye başkanı var.

Kadın Barış ve Güvenlik Endeksi Araştırmasına göre yaşam kalitesinin en yüksek olduğu 167 ülke arasında Türkiye 114. Sırada.

Dünya Ekonomik Forumunun hazırladığı 2020 küresel cinsiyet eşitliği raporunda ise 153 ülke arasında 130. sıradayız.

Bu rakamlar ülkemizde kadınların sosyal, ekonomik ve siyasi alanda yer alamadıklarını, koşullarının iyileştirilmediğini, destek verilmediğini ve eğitimden de erkeklerle eşit şekilde yararlanamadıklarını ortaya koymaktadır.

T.C. Devleti birçok uluslararası sözleşmeyi imzalayarak, sözleşmelerde yer alan hükümleri yerine getirmeyi taahhüt etmiştir. Ancak uygulama, Devletin kadın konusunda yeterince duyarlı, istikrarlı ve destekleyici davranmadığını, bir kadın politikasının olmadığını, kadının statüsünü yükseltecek düzenlemeler yapmadığını ve imzaladığı sözleşmelerde yer alan hükümlere uymadığını ortaya koymaktadır.

Devlet ilk imzacısı olduğu *İstanbul Sözleşmesi*'nde “**şiddet varsa uzlaştırma ve arabuluculuk yasaklandığı**” halde, 2016 yılında çıkarılan bir KHK ile “**kadına karşı basit yaralama, tehdit ve hakaret**” suçları uzlaştırma kapsamına alınmıştır. Bu uygulamadan derhal vazgeçilmelidir. Son yıllarda da aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların

arabuluculuk kapsamına alınması konuşulmaktadır. Bu konuda merkezimizin ve kadın örgütlerinin uyarıları ve talepleri nazara alınmamakta, bir gecede çıkarılan genelgelerle düzenlemeler yapılmaktadır.

Eşitlik karşıtı zihniyetler tarafından *İstanbul Sözleşmesi* ve *6284 sayılı Yasa*'ya karşı oluşturulmaya çalışılan karşı cephenin söylemlerine devlet ve devleti yöneten kadrolar sessiz kalmakta ve bu söylemleri sonlandıracak kesin sözler edilmemektedir. *İstanbul Sözleşmesi*'nden çekilmek tartışmaya açılmakta ve Devletin en yetkili kişileri sözleşmeden çekilebileceğimizi dile getirerek bu zihniyeti cesaretlendirmektedir.

Yıllardır "*Kadının İnsan Hakları*" için mücadele eden biz kadın hukukçular bu gelişmelerden ve sözlerden son derece rahatsızız. Biz kadın hukukçular olarak;

Kadınlara Karşı ayrımcı söylemlerden vazgeçilmesini,

Kadınların kazanılmış yasal haklarına dokunulmamasını,

Devlet tarafından imzalanan Uluslararası sözleşmelerde taahhüt edildiği üzere kadının ekonomik, sosyal ve kültürel alanda güçlendirilmesi için gereken tüm yasal düzenlemelerin yapılmasını ve diğer tedbirlerin alınmasını,

Kadın-erkek arasında tam eşitlik sağlanana kadar olumlu ayrımcı düzenlemeler yapılarak uygulanmasını,

Siyasette kadın temsiliyetini artırmak için kota sisteminin uygulanmasını ve seçilebilir sıralarda "fermuar sistemi" ile bir kadın, bir erkek aday gösterilmesini,

Devletin ilk imzacısı olduğu İstanbul Sözleşmesi'nde "şiddet varsa uzlaştırma ve arabuluculuk yasaklandığı" halde 2016 yılında çıkarılan bir KHK ile uzlaştırma kapsamına alınan "kadına karşı basit yaralama, tehdit ve hakaret" suçlarının uzlaştırma kapsamından çıkarılmasını,

Devlet'in Barolar, Sivil Toplum Kuruluşları ve Kadın örgütleriyle koordineli çalışmalar başlatmasını ve sürdürmesini,

Yoksulluk nafakası konusunda mevcut uygulamanın devam ettirilmesini ve nafakanın kaldırılması söylemlerine son verilmesini,

Anayasa'nın 90. maddesi gereği iç hukuk mevzuatı olarak kabul edilen Uluslararası sözleşmelere uyulmasını,

beklediğimizi bir kez daha tekrarlıyor ve hatırlatıyoruz.

Değerli meslektaşlarımız;

ŞİDDETEN ARINDIRILMIŞ BİR DÜNYADA EŞİT, ÖZGÜR VE METALAŞTIRMADAN SEVMEYİ ÖĞRENEREK, AYDINLIK VE BARIŞ DOLU GÜNLERDE BİRLİKTE OLABİLMİYİ DİLİYOR, KADIN CİNAYETLERİNDE HAYATINI KAYBEDEN TÜM KADINLARIMIZI SAYGIYLA ANARAK BİR 8 MART'TA DAHA MÜCADELEYE DEVAM EDECEĞİMİZİ BELİRTİYOR VE TÜM KADINLARI BU MÜCADELEDE YAN YANA OLMAYA ÇAĞIRIYORUZ...

**İstanbul Barosu
Kadın Hakları Merkezi**

İstanbul Sözleşmesi

Av. Nazan MOROĞLU
İstanbul Barosu Başkan Yardımcısı

Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle çok yönlü mücadele amacıyla hazırlanmış olan “Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi” 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul’da imzaya açılmıştır. Bu nedenle, uluslararası alanda İSTANBUL SÖZLEŞMESİ olarak anılmaktadır.

Türkiye, sözleşmeyi imzaya açıldığı gün ilk imzalayan ve 24 Kasım 2011 tarihinde TBMM’de kabul ederek, ilk onaylayan ülke olmuştur.

29 Kasım 2011 SALI Resmî Gazete Sayı: 28127

KANUN

KADINLARA YÖNELİK ŞİDDET VE AİLE İÇİ ŞİDDETİN ÖNLENMESİ VE BUNLARLA MÜCADELEYE İLİŞKİN AVRUPA KONSEYİ SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN

Kanun No. 6251 Kabul Tarihi: 24/11/2011

MADDE 1 – (1) 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul’da imzalanan “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi”nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür. 29/11/2011

Sözleşme, yürürlük maddesi gereğince 10 ülkenin onaylamasının ardından 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Sözleşmenin Giriş bölümünde şiddetin nedenlerine ve yol açtığı olumsuzluklara değinilmiş ve

- Kadına yönelik şiddetin, erkekler ve kadınlar arasındaki eşitlikçi olmayan güç ilişkilerinden kaynaklanan tarihsel bir olgu olduğu ve bu güç ilişkisinin erkekler tarafından kadınlar üzerinde baskı kurulmasına ve kadınlara yönelik ayrımcılık yapılmasına yol açtığı ve kadınların ilerlemelerini engellediği,
- Kadınlara yönelik aile içi şiddet, cinsel istismar, tecavüz, zorla, erken evlendirme, “namus” cinayetleri ve bir insan hakları ihlali olan şiddetin kadın erkek eşitliğini sağlamanın önündeki en büyük engel olduğu,
- Çocukların aile içindeki şiddete tanık olmak da dâhil aile içi şiddet mağduru oldukları,
- Kadın ve erkek arasında yasal ve fiili eşitliğin gerçekleşmesinin kadına yönelik şiddeti önlemede önemli bir unsur olduğu vurgulanmıştır.

İstanbul Sözleşmesi

Sözleşme, uluslararası hukukta kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konusunda

- * **yaptırım gücü olan,**
- * **bağlayıcı** ve
- * **bağımsız bir denetim mekanizması** kurulmasına yer verilen ve
- * **şiddetin kadın erkek eşitsizliğinin bir sonucu olduğunun vurgulandığı ilk Sözleşme** niteliği taşıyor.

Madde 1 – Sözleşmenin Amacı

Kadınları ve Aile Bireylerini Şiddetten

- * **Korumak** (Protection)

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddeti

- * **Kovuşturmak** (Prosecution)

- * **Önlemek** (Prevention)

Şiddet mağduruna ve failine

- * **Destek politikaları oluşturmak** (Policy)

Sözleşme gereğince, Taraf Devletlerin **tüm ilgili organlar, kurumlar ve örgütlerle işbirliği** içinde olması, bir **koordinasyon biriminin kurulması**, şiddetle mücadele ve şiddetin her türünün önlenmesi için uygulanacak politika, önlem ve programların yerine getirilmesinde **sivil toplumun da dahil edilmesi**, yeterli düzeyde **mali kaynaklar ve insan kaynakları** tahsis edilmesi öngörülmüştür.

Sözleşme'nin amacı, kadınları her türlü şiddete karşı korumak ve kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldır-

mak; kadına yönelik her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve kadınları güçlendirme yolu da dahil olmak üzere kadınlarla erkekler arasında yasalarda ve yaşamda eşitliği sağlamak; ev içi şiddetin tüm mağdurlarının ve kadına yönelik şiddet mağdurlarının korunması ve bunlara yardım edilmesi için kapsamlı çerçeve, politika ve önlemler geliştirmek; kadına yönelik şiddeti ve ev içi şiddeti ortadan kaldırma amacıyla uluslararası işbirliğini yaygınlaştırmak; kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin ortadan kaldırılması için bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi amacıyla kuruluşların ve kolluk kuvvetleri birimlerinin birbiriyle etkili bir biçimde işbirliği yapmalarına destek ve yardım sağlamaktır.

Sözleşme, “toplumsal cinsiyete dayalı” ayrımcılık ve şiddeti temel almıştır ve toplumsal cinsiyeti tanımlayan ilk uluslararası belgedir.

Sözleşme’de, ekonomik zarar veya baskı da kadına yönelik şiddet biçimlerinden biri (ekonomik şiddet) olarak tanımlanmıştır. Sözleşmeye göre, taraf devletlerin, uygulamada toplumsal cinsiyete duyarlı olması gerekmektedir.

Taraf Devletlerin Yükümlülükleri

- toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar, kapsayıcı ve eşgüdümlü politikalar uygulamak
- Mali kaynaklar ayırmak
- Resmi bir eşgüdüm birimi kurmak
- İstatistiksel veri toplamak, incelemek, yayınlamak
- Şiddetin önlenmesi için zihniyet değişikliği sağlamak

Toplumsal cinsiyet, 3. maddenin c fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre, “toplumsal cinsiyet” belli bir toplumun kadınlar ve erkekler için uygun görüldüğü sosyal olarak inşa edilen roller, davranışlar, etkinlikler ve yaklaşımlar anlamına gelir.

Ayrıca, 6. maddeye göre, Sözleşmeyi onaylayarak taahhüt altına giren Taraf devletler bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasında ve sonuçlarının, etkilerinin değerlendirilmesi sürecinde de toplumsal cinsiyet bakış açısına yer vermekle yükümlüdürler.

Taraf devletler, Sözleşmenin uygulanmasında, şiddet mağdurunun korunmasında, ulusal azınlık, cinsel yönelim, engellilik, medeni hal, cinsel kimlik, göçmen veya mülteci olma gibi herhangi bir nedenle ayırım gözetmemekle yükümlüdür.

Sözleşme, şiddetin önlenmesi konusunda adeta bir yol haritası çizmiş; taraf devletlerce yapılacak uygulamalar ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Örneğin:

- Farkındalığı arttırma
- Uzmanların eğitimi
- Önleyici müdahale ve tedavi programları
- Özel sektör ve medyanın katılımı
- Psikolojik ve hukuksal destek hizmetleri
- Erken ve zorla evliliklerinin suç sayılması ve iptali
- Eşgüdümlü, toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar geliştirmesi
- Koordinasyon biriminin kurulması
- Şiddet eylemleri hakkında istatistiki ve düzenli verinin toplanması

- Sığınakların kurulması
- Acil yardım hatlarının açılması
- Çocuk tanıklar için koruma
- Sağlık hizmetleri
- Göçmen ve sığınmacıların korunması

Göç ve sığınma

- – **Oturma izni:** ikametgâh durumu iç hukuk tarafından tanınan eş veya partnere bağlı olan mağdurlara, başvuru üzerine, evliliğin ya da ilişkinin süresini dikkate almaksızın özerk oturma izni verilmesi sağlamak
- **Cinsiyete dayalı sığınma talebi:** toplumsal cinsiyete duyarlı sığınma usullerini geliştirmek
- **Geri göndermeme:** statüsü ve ikametine bakılmaksızın korumaya muhtaç kadına yönelik şiddet mağdurlarının hayatlarının risk altında olabileceği hiçbir ülkeye hiçbir durumda iade etmemek

- Bedensel zarar görenlere tazminat verilmesi,
- Namus, din, gelenek, görenek, kültür adına yapılan savunmaların kadına yönelik şiddetin gerekçesi olarak kabul edilmeyeceği,
- Şiddet içeren olaylarda, arabuluculuk ve uzlaştırma gibi alternatif çözüm yollarının uygulanmaması,

Konularında düzenleme bulunmaktadır.

Ayrıca, **Adli yardım hizmetleri** konularına ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Sözleşmede, taraf devletlerin toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularının **eğitimin her** düzeyinde müfredata eklenmesi önemle vurgulanmıştır.

Maddi Hukuk Açısından Yapılması Gerekenler

- **Madde 30 – Tazminat:** Ciddi bedensel zarar gören ya da sağlıkları ciddi bir şekilde zarar gören ve uğradıkları zarar fail, sigorta ya da Devlete ait sağlık ve sosyal yardım hizmetleri gibi diğer kaynaklardan karşılanmayan kişilere **Devlet tarafından yeterli tazminat sağlanır**
- **Madde 32 – Zorla evlendirmenin hukuki sonuçları: zorla evliliklerin yok sayılabilmemesi, feshedilmesi ya da sonlandırılabilmesi ...**

Bölüm 6 – Soruşturma, kovuşturma, usul hukuku ve koruyucu önlemler

- Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle ilgili soruşturma ve yargılamaların usule aykırı bir gecikme olmaksızın görülmesini ve ceza davasının tüm aşamalarında mağdurların haklarının dikkate alınmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.
- **Acil müdahale, önleme ve koruma**
- **Kısıtlama veya koruma kararları**
- **Sorgulamalar ve kanıt**
- **Adli yardım**

İstanbul Sözleşmesi'nin diğer bir önemli özelliği şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadele alanında devletin kurumsal mekanizmalar oluşturmasını zorunlu kılmasıdır.

Kadına yönelik ev içi şiddetin ve ayrımcılığın ortadan kaldırılması için, zihniyet değişikliğinin

sağlanması çalışmalarının kararlılıkla sürdürülmesine ihtiyaç vardır.

Sözleşmede bu konudaki önemli iki düzenleme, farkındalığın artırılmasına ve okul öncesi eğitimden başlayarak öğretimin her aşamasında ve uygulayıcılara yönelik toplumsal cinsiyet eğitimi verilmesine dair hükümlerdir.

İzleme Mekanizması - GREVIO

Bilindiği gibi, Sözleşmenin en önemli yanlarından biri, getirdiği izleme mekanizmasıdır (md. 66). Buna göre, Sözleşmenin Taraf Devletlerce etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak üzere, Avrupa Konseyi bünyesinde, 10 ila 15 uzmanın yer aldığı **“Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu” (GREVIO)** adı altında bir denetim mekanizması oluşturulmuştur.

GREVIO'nun görevi, taraf devletler hakkında düzenli denetim raporları hazırlamak, raporlarda üye devletlere kadına yönelik ve ev içi şiddetle mücadelede önerilerde bulunmak, bu önerilerin yerine getirilip getirilmediğini takip etmek, bu raporlarla bir yandan Avrupa genelinde kadın-erkek eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadelede ortak normlar yaratılmasına, bir yandan da taraf devletlerde bu alanlarda ilerleme sağlanmasına ortam yaratmaktır.

Taraf devletler, denetim mekanizması olan Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubuna (GREVIO) ayrıştırılmış güncel istatistiksel veriler ışığında, şiddet olaylarına, başvurulara ve alınan önlemlere ilişkin bilgiler ile bütüncül politikaların uygulanmasındaki gelişme-

lere yer verilen ayrıntılı Rapor düzenlenmekle yükümlü kılınmıştır.

GREVIO, Mart 2016'da ülkelerin ilk Raporlarını hazırlamaları için Rapor formatını ve soruları (Questionnaire on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence -Istanbul Convention). göndermiştir.

Türkiye ilk resmi Raporunu 2017 yılı Temmuz ayında vermiştir. Türkiye'den aynı zamanda kadın kuruluşları tarafından **Gölge Raporlar** da gönderilmiştir.

GREVIO yaptığı incelemelerden sonra Türkiye'ye ilişkin ilk Değerlendirme Raporunu 15 Ekim 2018 tarihinde açıklamıştır.

GREVIO'nun Türkiye Raporunda;

İstanbul Sözleşmesi'nin kabulünün ardından kadınlara yönelik ve ev içi şiddetle mücadele kapsamında atılan olumlu adımlara değinildikten sonra, uygulamada kadınlara yönelik şiddetle mücadelede eksikliklere ve engellere dikkat çekilmiştir.

GREVIO Değerlendirme Raporunda değinilen “Olumlu Adımlar”

özetle:

- 2012 yılında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadınlara Karşı Şiddetin Önlenmesine dair Kanun'un kabul edilmesi,
- Kadınlara yönelik şiddetle mücadelede Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesindeki Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün bir koordinasyon kurumu olarak belirlenmesi,

- 2007-2020 yıllarını kapsayan ve şiddetle mücadele amacıyla birbirini izleyen üç Ulusal Eylem planı hazırlanması,
- Ulusal Eylem Planlarında yer verilen bir dizi tedbir odağında kadınlara yönelik şiddetin bir tür ayrımcılık olduğuna değinilmesi,
- Yapılan yasal reformlar, Türk Ceza mevzuatının İstanbul Sözleşmesi'yle uyumlu hale getirilmesi,
- Kadınlara yönelik şiddetle mücadelede toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi odaklı tedbirlerin alınmış olmasıdır.

GREVIO Raporunda dikkat çekilen “Uygulamadaki Eksiklikler ve Engeller” özetle:

- 6284 sayılı yasaya ilişkin idari verilerin ötesindeki ayrıştırılmış verilerin derlenmemiş ve iletilmemiş olması;
- Türkiye'nin genel politikalarında kadın erkek eşitliğinin esas alınmaması ve bunun kadınlara karşı şiddet üzerindeki potansiyel etkilerinin kapsamlı bir değerlendirmeye tabi tutulmaması,
- Türkiye'de kadının anne ve bakım sağlayıcı geleneksel rollerinin ön planda tutulması; bu eğilimin, kadın ve erkeğin aile ve toplumdaki rol ve sorumluluklarına ilişkin kalıplaşmış ayrımcı önyargılarla mücadelede engel oluşturması,
- Şiddet faillerine yönelik soruşturmalar, kovuşturmalar ve cezalandırmalara ilişkin adli verilerin mevcut olmaması, bu nedenle yasaların kolluk kuvvetleri, savcılıklar ve mahkemeler-

- ce uygulanmasını etkili bir biçimde izlenmesi önünde ciddi bir engel oluşturması,
- Devletin mağdurları koruyamamasının, kadınların zaman zaman, yeniden mağdur edilme ve/veya çifte mağduriyete uğramasına yol açması,
  - İstanbul Sözleşmesi'nin ve bu sözleşme ilkelelerinin savunuculuğunu yapan bağımsız kadın kuruluşlarının, ilgili sivil toplum kuruluşlarının giderek kısıtlayıcı koşullarla karşı karşıya kalmaları,
  - Mahkemelerin uygulamalarıyla kadına karşı şiddet eylemlerine cezai yaptırımların caydırıcılığının gerektiği gibi sağlanamaması,
  - Koruyucu tedbir kararlarının etkili bir biçimde uygulanabilmesi için, bu kararların yasal kurumlarca mağdurun emniyeti ve güçlendirilip kurtarılması ihtiyacına gereken dikkatin gösterilmemesi,
  - Koruma kararlarının kısa süreli verilme eğiliminin olması.

GREVIO yaptığı inceleme sonucu, Türkiye'nin Sözleşmenin uygulanmasındaki yukarıda değinilen başlıca eksikliklere dikkat çekilmiştir.

Sonuç olarak; son yıllarda uygulamada yaşanan sorunlar arasında yer alan;

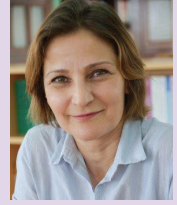
- Kurumsal alt yapının tam anlamıyla kurulmamış olması,
- Yasayı uygulamakla görevli olanların İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Yasa konusunda yeterince bilgi sahibi olmamaları,

- Tedbir kararlarının uygulamada bir, iki ay gibi kısa süreli verilmesi,
- Tedbirlerin somut olayın gereksinimi dikkate alınmadan verilmesi,
- Kadına yönelik şiddete yol açan istatistiklerde açık seçik görülen toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin gözardı edilmesi,
- Şiddetle mücadelede kurumlar arası koordinasyonun tam anlamıyla kurulmamış olması gibi durumlar, mağdurun korunmasının ve şiddetin önlenmesinin önünde engel oluşturmaya devam etmektedir.

Bu nedenle, Türkiye'de kadının insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda politika üretecek, sorunlara çözüm getirecek bir Kadın Bakanlığı kurulmasına büyük ihtiyaç vardır. Bilindiği gibi, 1990 yılında kurulan Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı 2011 yılında kaldırılmış, yerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulmuştur. 2018 yılında ise yeni Cumhurbaşkanlığı sisteminde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak yapılandırılmış olması, kanımca kadın sorunlarının gözardı edilmesine yol açacak niteliktedir. Bu açıdan uygulamada koordinasyonu sağlayacak bir Kadın Bakanlığının kurulması gerekmektedir.

İstanbul Sözleşmesi'nde açıkça belirtildiği gibi, kadınlara yönelik ve ev içi şiddetle mücadele için kadın kuruluşlarının deneyimini dikkate alan kararlı bir devlet politikası oluşturulmasına ve uygulanmasına ihtiyaç vardır.

İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun

Prof. Dr. Ayşe NUHOĞLU

İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı

Bu makalede 6284 sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile İstanbul Sözleşmesi'nin gereklerinin yerine getirilip getirilmediği tartışılmaktadır¹.

Şiddet uygulayan tarihin her döneminde, her toplumda cezalandırılmış ve bu suretle şiddet önlenmeye çalışılmıştır. Hiçbir toplumda bırakın insana, hayvana, eşyaya şiddet dahi kabul edilmemektedir. Çünkü şiddete maruz kalmak insan onuruna aykırıdır. Eski devirlerde sadece fiziksel şiddet, şiddet olarak algılanırken günümüzde şiddetin tanımı değişmiş fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet türlerinin her biri şiddet olarak mevzuatta yerini almıştır.

Kadına yönelik şiddet, hemen her toplumda rastlanan toplumsal bir sorundur. Sorunun temelinde ataerkil yapı, kadın üzerinde kontrol sağlanarak erkek iktidarının korunması bulunmaktadır. Toplumsal ve kültürel olarak şiddetin kabul görmesi, en azından bir kesim tarafından meşru olduğunun kabul edilmesi de şiddet uygulanmasının sebeplerindedir. Nitekim 2009 yılında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yapılan

bir araştırmada 15-59 yaş arası kadınların %14'ü bazı durumlarda kadının şiddeti hakkettiğini belirtmişlerdir.

Kadına yönelik şiddetin temel nedeni, cinsiyete dayalı ayrımcılıktır, kadın erkek arasındaki güç eşitsizliği ve ataerkil aile yapısıdır. Cinsiyete dayalı ayrımcı değerler ve ataerkil aile yapısı kadın erkek arasındaki eşitliğe engel olarak, şiddeti körüklemektedir. Nitekim uluslararası metinlerde de şiddetin nedeninin kadın erkek arasındaki eşitsizlik olduğu kabul edilmekte ve taraf devletlere gerek hukuki gerekse fiili eşitliği sağlamaya yönelik yükümlülükler getirilmektedir. Şiddeti önlemek için toplumsal cinsiyet eşitliği yaygınlaştırılmalıdır.

Gerek 6284 sayılı Kanunun gerekse İstanbul Sözleşmesi'nin aslında dayanağı, Anayasa'da bulunmaktadır. İnsan Hakları Evrensel Beyanname-si'nin 16. maddesinde olduğu gibi, Anayasa'nın birçok hükmü (Anayasa m. 5, 10, 17, 19)² yanında

¹ İstanbul Sözleşmesi ve Cinsel Suçlar başlıklı makalem İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin 8 Mart 2019 özel yayınında yayınlandığı için, bu makalede cinsel suçlar konusuna değinilmeyecektir.

² Anayasa'nın 5. maddesine göre, Devletin temel amaç ve görevleri, ... kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak ... insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır. Bu madde ile de şiddet yasaklanmıştır.

Anayasa'nın 10. maddesine göre, Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Maddede açıkça kadın erkek eşitliğinden söz edilmekte, 2010 yılında eklenen fıkra ile bu yönde kadınlara pozitif ayrımcılık yapılabilmesinin yolu açılmıştır.

Anayasa'nın 17/2 ve 3. fıkralara göre, Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bi-

özellikle 41. madde ile aile korunmaktadır. Anayasa'nın ailenin korunması ve çocuk hakları başlıklı 41. maddesine göre, *“Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. / Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar. / Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. / Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır”*.

Aslında Anayasa'nın 41. maddesinde toplumun temeli olan ailenin özellikleri kısmen belirtilmiştir. Buna göre, ailede eşler arasında eşitlik olmalıdır, aile huzur ve refah içinde olmalıdır. Anayasa 41. maddesindeki kriterler dikkate alındığında, şiddet uygulanan bir ortamda toplumun temelini oluşturan nitelikte bir ailenin varlığından, dolayısıyla korunması gereken bir ailenin varlığından söz edilemeyeceği açıktır.

İstanbul Sözleşmesi, 6284 Sayılı Kanun ve Aile

İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanuna yönelik olarak her iki düzenlemenin de aileyi parçaladığı eleştirileri yapılmaktadır. Öncelikle bu eleştirilerin haksız olduğunu belirtmek gerekir.

İnsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. / Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz, kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. Bu hükümle her türlü şiddetin yasaklandığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 19. maddesine göre, “herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir”. Kadın erkek ayrımı yapılmaksızın kişilerin özgürlüğü güvence altına alınmıştır.

Nitekim İstanbul Sözleşmesi'nin İngilizce metninde “aile” kavramına yer verilmemişken, Türkçe tercümesinde “aile içi şiddetten” söz edilmektedir. Oysa orijinal metinde “ev içi şiddet” ibaresi mevcuttur. Dolayısıyla Sözleşme “ev içi şiddete” ilişkin olup, aile olup olmadığına bakılmaksızın şiddete karşı tüm bireyleri korumaktadır. Sözleşmede aile, evlilik, ayrılık veya boşanmaya ilişkin hüküm bulunmamakta, dolayısıyla evliliği veya boşanmayı koruduğu veya körüklediğini söylemek, Sözleşme ve 6284 sayılı Kanunun içeriği ile bağdaşmaktadır.

İstanbul Sözleşmesi, ev içi şiddetin önlenmesi amacıyla hükümler getirmiş ve bu hükümlerle getirilen devletin yükümlülüklerini dört ilke bazında düzenlemiştir. Bu ilkeler “önleme, koruma, kovuşturma ve kapsamlı ve eşgüdümlü politikalar” ilkeleri olup, bütüncül bir yaklaşım göstermektedir. Diğer bir ifade ile Sözleşme hem kadına yönelik şiddeti önlemek, şiddet mağdurunu ya da muhtemel mağduru korumak ve şiddet uygulayanı cezalandırmak hem de şiddetle mücadele için olması gereken politikanın ne olduğunu belirlemektedir. İstanbul Sözleşmesine taraf devletler her dört ilkedeki kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmek, bunlara uygun yasal düzenleme yapmakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğün gereği olarak 6284 sayılı Kanun kabul edilmiştir.

Gerek İstanbul Sözleşmesi gerekse 6284 sayılı Kanunun gerekçesine bakıldığında, her iki düzenlemedeki amacın da şiddetin önlenmesi,

genellikle şiddete uğrayan taraf olan kadın ve çocukların korunması olduğu anlaşılacaktır. Her iki düzenleme de şiddet barındırmayan bir toplumu ve dolayısıyla aile kurumunu amaçlamaktadır. Bu bakımdan İstanbul Sözleşmesi'nin ve 6284 sayılı Kanunun "ailenin dağılmasına sebebiyet verdiği" iddiaları doğru değildir. Çünkü bir ailede şiddet yoksa, bu aileye ne İstanbul Sözleşmesi ne de 6284 sayılı Kanunun dahli söz konusu olamaz. Her iki düzenlemenin de bir aileye müdahale edebilmesi için veya herhangi bir aile bireyi hakkında 6284 sayılı Kanunun uygulanabilmesi için "şiddetin" varlığı şarttır.

Kadına yönelik şiddet, aile içi, özel bir sorun olmayıp, toplumsal bir sorundur. Zira şiddet uygulandığında, şiddetin fiziksel etkilerinin, yara, bere, yanık, kırık, sakatlanma ve hatta ölüm gibi fiziksel sağlığı bozan etkileri olduğu gibi, şiddet mağduru ve bu şiddete tanık olanların psikolojisinin bozulduğu herkes tarafından bilinmekte ve kabul edilmektedir. Şiddet mağduru kadınlarda özgüven eksikliği, kendisini değersiz görme, kimlik sorunu, antisosyal davranışlar, sosyal hayattan uzaklaşma ve kendini ifade etmede sorunlar, depresyon, korku, kişilik bozuklukları görünmektedir. Bu sorunlara bağlı olarak kronik hastalıklar, kronik ağrılar ve intiharlar meydana gelmektedir. Şiddet ortamında bulunan çocuklarda ise, bu çocuklara şiddet uygulanmamış olsa dahi davranış bozuklukları görülmekte, şiddet uygulamaya eğilimi olan kişiler olarak yetişmekte, şiddet uygulayan ebeveynlerinin davranışlarını model olarak

almaktadırlar³. Bu bakımdan şiddet sorunu aile içinde kalan, toplumu ve devleti ilgilendirmeyen bir sorun olarak görülemez. Bu sorun sadece bireysel değil, toplumsal bir sorun olduğundan devlet müdahalesi gerekir.

Nitekim, **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 09.06.2009 tarihli Opuz/Türkiye kararında**⁴, aile içi şiddete ilişkin ihtilafın "özel mesele" olduğu şeklindeki görüşün, başvuranın haklarından yararlanmasını garanti altına alınmasını, devletin pozitif yükümlülükleri ile çatıştığını belirtmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Opuz/Türkiye kararında, "başvurucu tarafından uğranılan şiddete, yetkililerin eylemsizliği devam ettiğinden son nokta konulmamış olduğunu da derin bir üzüntüyle belirtmektedir" ifadesini kullanarak, aslında mahkeme kararlarında görülmesi pek de olağan olmayan bir duygu açıklamasında bulunmuştur. Zira karara konu olayda başvuran ve annesi yaklaşık yedi yıl boyunca şiddete maruz kalmış ve sonunda başvuranın annesi öldürülmüştür. Yedi yıllık süre zarfında başvuran ve annesinin şikayet ve ihbarları vuku bulmuş, buna rağmen korunamamışlardır. Bu nedenle AIHM soruşturma ve kovuşturma makamlarının karara konu olaylar karşısındaki tutumlarını değerlendirmiş, AIHS'nin 2. maddesindeki yaşama hakkının, 3. maddesindeki işkence yasağının ve 14. maddesindeki ayrımcılık

3 Benzer etkiler için bkz. 6284 sayılı Kanunun Genel Gereğesi. (TBMM 23. Dönem, S. Sayısı, 181

4 AIHM Opuz Türkiye Kararı, Başvuru no. 33401/02, 3. Daire, 09.06.2009, prg. 173.

yasağının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Karara konu olayların gerçekleştiği yıllardan bu yana birçok kanun değişikliği olmuştur ve şiddet mağdurlarının daha etkin bir şekilde korunmalarının yasal olarak yolu açılmıştır.

6284 sayılı Kanun ile İstanbul Sözleşmesinin gereklerinin yerine getirilip getirilmediği

Kadını şiddetten korumaya yönelik yasal değişikliklerin en önemlilerinden biri **6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun**⁵ kabul edilmesidir. 6284 sayılı Kanunun gerekçesinde de **İstanbul Sözleşmesinden** doğan yükümlülüklerini yerine getirebilmesi amacıyla da kabul edildiği belirtilmiştir. Gerçekten de İstanbul Sözleşmesi gereğince kabul edilen 6284 sayılı Kanun, aile içi ve kadına yönelik şiddet problemine etkin ve ivedi bir çözüm getirmek adına kabul edilmiştir.

6284 sayılı Kanun hükümleri dikkate alındığında İstanbul Sözleşmesinin gereklerinin yerine getirildiği ifade edilebilir. Ancak 6284 sayılı Kanunun uygulanmasına bakıldığında, bazı hükümlerinin hiç uygulanmadığı ve/veya amaca uygun bir şekilde uygulanmadığı görülmektedir.

İstanbul Sözleşmesi ile taraf devletlere birçok yükümlülük getirilmiştir. Ancak burada 6284 sayılı Kanun veya uygulamada yerine getiril(e)meyen yükümlülüklerden söz edilecektir. Taraf Devletler, kadının aşağılık bir cins olduğu, kadın ve erkek için alışlagelmiş rollerin bulunduğu dü-

şüncesine dayanan ön yargıları, örf ve adetleri, her türlü farklı uygulamayı ortadan kaldırmak amacıyla, kadın ve erkeklere ilişkin sosyal ve kültürel davranış modellerinin değişimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak (m. 12) şiddetin önlenmesi amacıyla farkındalığı artırma hususunda çalışmalar yürütmek (m. 13), kadın-erkek eşitliği, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda eğitimler vermek, bu konuları küçük yaştan başlayarak resmi müfredata dahil etmek, farkındalık çalışmalarını özel sektör ve medya ile desteklemek (m. 14) yükümlülüğü altındadır. Eğitim konusunda 6284 sayılı kanunun 40 ve 41. maddelerinde⁶ düzenleme bulunmasına rağmen, bu düzenlemelerin gereği yerine getirilmemektedir.

6 6284 sK m. 40/3 Kurumlararası koordinasyon: (3) Kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda, Bakanlık tarafından üniversiteler, ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının da görüşleri alınarak bilgilendirme materyalleri hazırlanır veya hazırlatılır. Materyaller, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar tarafından ayda en az doksan dakika yayınlanır.

Bu yayınlar, asgari otuz dakikası 17.00-22.00 saatleri arasında olmak üzere 08.00-22.00 saatleri arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar, aylık doksan dakikalık süreye dâhil edilmez. Bu süreler Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetlenir.

m. 41 Eğitim: (1) Kanunun etkin bir biçimde uygulanması amacıyla tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, personel ve üyelerinin Bakanlığın hazırlayıp koordine edeceği, kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim programlarına katılmasını sağlar.

(2) İlköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konular. Müfredata eklenen derslerin içeriği Milli Eğitim Bakanlığının ilgili birimi ile Genel Müdürlük tarafından birlikte hazırlanır.

(3) Ortaöğretim öğrencileri ile yükseköğrenim öğrencileri, Bakanlığın görev alanına giren konularda sosyal sorumluluk projeleri oluşturmada ya da mevcut projelerin içerisinde yer alma konularında teşvik edilir. Bu öğrencilere mezun oldukları tarihte Bakanlık ile Milli Eğitim Bakanlığı ya da Yükseköğretim Kurumu tarafından hazırlanan bir sertifika verilir.

5 Kanun tarihi 08.03.2012, TG. 20.03.2012

Hem İstanbul Sözleşmesi'nde hem de 6284 sayılı Kanun'da kadın erkek arasında hukuki ve fiili eşitliğin sağlanmasının gerekliliği konusunda hükümler mevcut olmasına rağmen, özellikle fiili alanda, toplumsal yaşamda bu eşitliğin sağlanmasına yönelik çalışmalar yeterli düzeyde olmamaktadır.

Şiddete uğrayan ve/veya şiddete uğrama tehlikesi olan kişiler 6284 sayılı Kanun kapsamındadır. Ancak “şiddete uğrama ihtimali” nedir, nasıl tespit edilir buna ilişkin bir düzenleme mevcut olmadığından, bu kişiler hakkında 6284 sayılı Kanun uygulanmamaktadır. Burada Kanunda bir açıklık getirilerek, “şiddete uğrama ihtimalinin”, potansiyel şiddet uygulama ihtimali olan kişinin o anki davranışları, karakteri vs. hususlar göz önüne alınarak uzman kişi tarafından tespit edileceğine ilişkin bir düzenleme yapılabilir.

Bunun gibi İstanbul Sözleşmesi'nin 9. maddesi, sivil toplum kuruluşlarının her düzeyde tanınmasını, teşvik edilmesini, bunlarla iş birliği yapılmasını salık verir. Yukarıda belirtildiği üzere bu hususa ilişkin 6284 sayılı Kanununun 40/3. fıkrası, uygulanmayan hükümler arasındadır.

Dünya Ekonomik Forumu Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu 2020 Raporuna göre Türkiye 153 ülke arasında 130. sırada yer almıştır. Aynı raporda kadın-erkek eşitliğini yasalarla güvence altına alan ülkeler sıralamasında ise 87. sırada bulunmaktadır. Bu Rapor, yasalar tamamen uygulanırsa bile sıralamanın oldukça düşük bir yerde ol-

duğunu göstermektedir. Bu sıralama kadın erkek eşitliği konusunda, dolayısıyla şiddet konusunda Türkiye'nin çok gerilerde olduğunu ve daha üst sıralara yükselmek için çabalaması gerektiğini gösterdiği gibi kadın cinayetlerinin sayısı göz önünde bulundurulduğunda kadına yönelik şiddetin hala ciddi boyutlarda olduğunu ve bunun önlenmesi için daha fazla çaba harcanması gerektiğini göstermektedir.⁷

İstanbul Sözleşmesi'nin 30. maddesindeki tazminat yükümlülüğü konusunda 6284 sayılı Kanunda düzenleme bulunmamaktadır. Kanunda ayrıca düzenleme yapılmasına gerek olmadığı, Borçlar Kanunu uyarınca tazminat ödenebileceği görüşü savunulabilirse de, 6284 sayılı Kanunda ayrı, özerk bir düzenleme bulunması, en azından şiddetin haksız bir eylem olduğu konusunda toplum bilincinde daha sağlam yer edecektir.

Ayrıca İstanbul Sözleşmesi'nin 48. maddesinde, taraf devletlerin Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddete ilişkin olarak arabuluculuk ve uzlaştırma dahil olmak üzere, zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm süreçlerini yasaklamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacağı düzenlenmiştir. 48. maddeden zorunlu uzlaştırma ve arabuluculuğun yasaklanacağı, ancak ihtiyari olma koşuluyla düzenleme yapılabileceği anlaşılmaktadır. Bu bakımdan Ceza Muhakemesi Kanununun 253/3. fıkrasında cinsel suçlarda uzlaştırma yasaklanmıştır. Uygulamada genellikle aile içi şid-

7 Rapor için bkz. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf

det fiillerinde uzlaştırma yoluna gidilmemektedir. Bunun gibi **6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 1/2. fıkrasına göre, aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli değildir.** 6284 sayılı Kanunda kadına yönelik şiddet fiillerinde, hangi tür şiddet olursa olsun, uzlaştırma veya arabuluculuk yönteminin uygulanamayacağına dair açık düzenleme olması gerekir. Sözleşme her ne kadar “zorunlu” olması halini yasaklamışsa da, şiddete uğrayan kadının genellikle iradesinin özgür olmadığı, baskı altında olduğu göz önünde bulundurulursa, Kanunla bu kurumların yasaklanmasının daha yerinde olacağı anlaşılır.

6284 sayılı Kanunun amaç başlıklı 1. maddesinde, Kanunun şiddete uğrayan veya “şiddete uğrama tehlikesi bulunan” kişileri kapsadığı belirtilmektedir. Şiddete uğrama tehlikesinin varlığını tespit edecek uzmanlar bulunmamaktadır. Şiddet uygulanacağı veya şiddet uygulamasına devam edileceği gibi, konuları tespit edebilecek, “risk değerlendirmesi” yapabilecek uzmanlara ihtiyaç vardır. Bu uzmanlar sadece şiddet uygulama ihtimalini değil, şiddet uygulamaya devam edip etmeyeceğini de tespit edebilecek ve aynı zamanda şiddet uygulayan hakkında hangi tedbirin uygulanmasının daha yararlı olacağı konusunda görüş belirtebilecektir.

6284 sayılı Kanun, şiddeti önlemek amacıyla koruyucu ve önleyici tedbirlere yer vermiştir. Her iki tedbir türü de şiddet mağdurunu korumayı ve

şiddeti önlemeyi amaçlamaktadır. Ancak koruyucu tedbirler, sadece şiddet mağduruna yönelik olarak verilen ve şiddet uygulayan yönünden herhangi bir yükümlülük getirmeyen tedbirlerdir. Buna karşılık önleyici tedbirler ise, şiddet uygulayana yönelik olarak verilen ve bu kişiye birtakım yükümlülükler getirerek onun özgürlük alanına müdahale niteliğindeki tedbirlerdir.

6284 sayılı Kanunun mülkî amir tarafından verilecek **koruyucu tedbir kararları** başlıklı **3. maddesi** uyarınca şiddet mağduru hakkında aşağıdaki tedbirler uygulanabilir; “*kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması, diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması, psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi, hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması, gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması”.*

6284 Kanunun **4. maddesinde** şiddet mağduru hakkında hâkim tarafından verilecek koruyucu

tedbir kararları olarak; “işyerinin değiştirilmesi, kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi, Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması, korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi”.

6284 sayılı Kanunun **5. maddesinde** şiddet uygulayan hakkında hakim tarafından verilecek önleyici tedbir kararları sayılmıştır. Bunlar, “şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması, müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi, korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması, çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması, gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması, korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi, korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız

etmemesi, bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi, silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi, korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması, bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması”.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi tarafından 2020 yılında yapılan bir araştırmada, 6284 sayılı Kanun uyarınca yapılan başvurulardan 1253 dosya incelenmiştir. İnceleme sonuçlarına göre⁸, 6284 sayılı Kanunun 4. maddesi uyarınca sadece iki kez tedbir hükmedilmiş, genellikle 5. maddedeki tedbirlere hükmedilmiştir. Hükmedilen tedbir kararlarının %93’ü m. 5/1-a kapsamında, “şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması” oluşturmaktadır. 5/1-b maddesinde düzenlenen “müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi” tedbirine ise 313 dosyada

8 Kaynak İstanbul Barosu Adli Yardım Bürolarına Başvurularda Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 Sayılı Kanun Uyarınca Alınan TEDBİR KARARLARI RAPORU İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi 2020 (<https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/docs/KHM-6284RAPOREylul2020>).

hükmedilmiştir, bu da kararların yaklaşık %25' ini oluşturmaktadır. 5/1-c maddesinde düzenlenen “korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması” tedbirine ise 975 dosyada hükmedilmiştir, kararların %78' ini oluşturmaktadır. Yapılan inceleme sonucunda yaklaşmama tedbirinin uzaklaştırma tedbirinden fazla hükmedildiği tespit edilmiştir. 5/1-f uyarınca, “korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi” tedbirine 910 kez hükmedilmiştir, bu da incelenen kararların %73' ünü teşkil etmektedir. 5/1-ı maddesinde düzenlenen “bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması” tedbirine ise 1.253 dosyanın 28' inde hükmedilmiştir. Şiddeti önlemeye yönelik önemli tedbirlerden olan tedavi tedbiri ise en az verilen tedbirlerden olup incelenen dosyalarda %2 oranındadır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele edebilmek için, gerçekten bu mücadele açısından yararlı olacak tedbirlerin araştırılması ve seçilerek hükmedilmesi gerekir. Herhangi bir araştırma yapmadan, sırf hükmedilmiş olması için hükmedilirse beklenen faydayı sağlamaz. **Uygulamada da yukarıda belirtilen araştırmadan anlaşılan, uygulanması en kolay, Devlete en az yük getiren tedbirlere hükmedilmektedir. Kanun amacına uygun bir şekilde uygulanmadığında da şiddetin ve kadın cinayetlerinin önü kesilememektedir.**

Gerekli inceleme, araştırma yapılmadan tedbire hükmedilmesi hali, tedbirin amacı dışında

sonuçlar doğurmasına yol açmaktadır. Örneğin bazı hallerde şiddet uygulayan hakkında uzaklaştırma tedbiri hükmedilmekte, ancak uzaklaştırılan bu tedbir nedeniyle iş yerine de gidememektedir (konut ile iş yerine yakın olması gibi). Bu tarz uygulamalar şiddet uygulayanı sakinleştirmek, korkutmak, caydırmak yerine daha da hırslanmasına yol açmaktadır.

Bazı kişiler açısından hakaret etmek, küfretmek olağan günlük yaşamın bir parçasıdır. Bu tarz kişiler hakkında “şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunma” tedbirine hükmedilmesi sonuçsuz kalacaktır ki, incelenen dosyaların %93' ünde bu tedbir hükmedilmiştir. Bu halde yapılması gereken hakaret etmenin, küfretmenin, aşağılamanın günlük yaşamın bir parçası olamayacağı konusunda o kişi de bir bilinç uyandırmaktır. Bu da ancak tedavi, terapi yöntemleri ile sağlanabilir. Tedbire hükmettikten sonra bu tür şiddet uygulayanın terapi veya tedaviye tabi tutulması da gerekir.

İncelenen tüm dosyaların %25' inde uzaklaştırma tedbiri hükmedilmiştir. Görüleceği üzere tedbire hükmedilmesi oranı, sanıldığı kadar yüksek değildir.

Sonuç

6284 sayılı Kanundaki düzenlemeler büyük oranda İstanbul Sözleşmesinin gereklerine uygun düzenlemelerdir. Kadınların ekonomik bakım-

dan güçlendirilmesi konusu gibi bazı noktalarda uyumsuzluk görülmektedir. Bu eksikliklere rağmen 6284 sayılı Kanun amacına uygun bir şekilde uygulandığında şiddetin büyük bir kısmını önleyebilecektir. Bunun için de özellikle şiddet uygulayanın çok iyi tanınması, neden şiddet uyguladığının anlaşılması, tekrar ve/veya daha ağır bir şekilde şiddet uygulama riskinin olup olmadığının tespit edilmesi ve bu tespitler doğrultusunda tedbir hükmedilmesi gerekir. Diğer bir ifade ile **risk değerlendirilmesi yapılması ve bu değerlendirmeye göre tedbire hükmedilmesi** gerekir. **Bir çok ülkede risk değerlendirmesi konusunda uzmanlar mevcuttur. Kadın cinayetlerinin bir çoğunda risk değerlendirme raporu olsaydı ve bu rapor doğrultusunda hareket edilseydi, risk yönetilseydi, bu cinayetlerin hiç olmazsa bir kısmı önlenebilirdi.**

6284 sayılı Kanunun kurumlararası koordinasyon ve eğitim başlıklı 16/6. fıkrası uyarınca ilköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulur. Bu derslerin toplumda kadın erkek eşitliği bilincinin oluşması bakımından çok önemli olduğu ifade edilmelidir. Bu derslerle kadın erkek eşitliğini öğretmek değil, toplumda bu konuda bir bilinç oluşturmak amaçlanmalıdır.

6284 sayılı Kanunun gereği **ŞÖNİM**'ler kurulmuştur. Ancak bunların şiddet mağdurlarının ihtiyaçlarının tamamını giderecek şekilde organi-

zasyonu bulunmamaktadır. Özellikle şiddet mağdurlarına psikolojik destek sağlanması konusunda yetersiz kalmaktadır.

Şiddet mağdurlarına hayatlarını kendi kendine idame ettirebilecek, ekonomik bağımsızlığını sağlayacak mali imkanlar sağlanmalıdır.

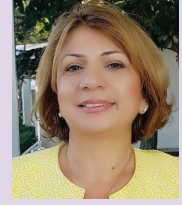
Kadına yönelik şiddet konusunda sağlıklı bir şekilde veri toplanmalı ve bu veriler analiz edilmelidir. Örneğin kasten öldürme suçları içinde kadın cinayetleri ayrılabilmeli, fail ve mağdur hakkında kriminolojik araştırmalar yapılmalıdır.

Son olarak, şiddetin önlenmesi, her şeyden önce insanların toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilinçlendirilmesine bağlıdır.

6284 YAŞATIR !

6284 sayılı Yasa Kapsamında Verilen

ELEKTRONİK KELEPÇE Tedbiri

Av. Birsen Baş TOPALOĞLU
Kadın Hakları Merkezi Başkan Yardımcısı

Kanun koyucunun “elektronik izleme” kavramını kullandığı, uygulamada ise “elektronik kelepçe” denilen teknik yöntemlerle takip sistemi, 2013 yılından beri ülkemizde denetimli serbestlik hizmetleri kapsamında uygulanmaktadır.

5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetler Yönetmeliğinin 4/i maddesinde de tanımlanan elektronik izleme; Mağdurun ve toplumun korunmasını destekleyen kararların infaz edilmesinde şüpheli, sanık veya hükümlülerin elektronik yöntem ve araçlar ile toplum içinde izlenmesini, gözetim ve denetim altında tutulmasını sağlayan, mağdurun ve toplumun korunmasını destekleyen uygulamalar, şeklinde tanımlanmıştır.

08.03.2015 tarihinde Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile işçileri Bakanlığ; **“Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İşbirliği Protokolü”** imzalanmış ve elektronik kelepçe tedbiri, kadına yönelik şiddet vakalarında yüksek can güvenliği riski bulunan ısrarlı takip mağduru kadınların korunması için de uygulanmaya başlamıştır.

Bu Protokol ile Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 109. maddesi kapsamında hakkında adli kontrol kararı ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında hakkında koruyucu ve önleyici tedbir kararı verilen şiddet uygulayanlara ve şiddet mağdurlarına, Komisyon tarafından yapılan risk değerlendirmesi sonucunda Aile Mahkemelerince uygun görülen vakalarda 6284 sayılı Kanun’un “Teknik yöntemlerle takip” başlıklı 12. maddesine dayanarak Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulu elektronik izleme sistemi altyapısı kullanılarak, şiddet mağdurları ile şiddet uygulayanların takibi ve tedbir kararlarının ihlâli ya da ihlâli ihtimalinin doğması durumunda kolluğun olaylara müdahale etmesi sağlanarak şiddet mağdurunun korunması amaçlanmaktadır.

Elektronik kelepçe tedbiri hangi illerde uygulanabiliyor ?

Teknik yöntemlerle takip sistemleri pilot uygulaması ilk olarak Ankara ve İzmir’de polis sorumluluk bölgelerinde gerçekleştirilmiş, 2016 yılında Antalya, Bursa, Gaziantep ve İstanbul eklenmiştir. Söz konusu protokol, 28 Haziran 2019’da yenilenerek Adana, Aydın, Eskişehir, Denizli, Malatya,

Mersin, Samsun, Sakarya ve Trabzon'un da pilot illere dahil edilmesiyle elektronik kelepçe uygulanan il sayısı 15'e çıkarılmıştır.

Elektronik Kelepçe Tedbiri Başvuru Usulü

İstanbul'da alınan elektronik kelepçe tedbir kararı başvurularında;

Şiddet mağdurunun elektronik kelepçe uygulaması için *Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi*'ne (ŞÖNİM) başvurusu üzerine, ŞÖNİM tarafından gerekli araştırma ve incelemeler yapılır, belgeler toplanır. Sosyal Çalışmacı tarafından mağdurla da görüşülerek önce Sosyal İnceleme Raporu hazırlanır. Düzenlenen SİR raporunda şiddet geçmişi, önceden verilen tedbir kararları, ihlal kararları, emniyet, savcılık mahkeme tutanakları, vakanın risk düzeyi, elektronik kelepçe tedbirine uygun olup olmadığı değerlendirilir. Daha sonra kolluk tarafından şiddet uygulayanın mağdura zarar vermesini engelleyecek asgari mesafe belirlenir Bu mesafe, şiddet mağduru ile şiddet uygulayanın ev ve iş adreslerinin birbirine yakınlığı, buldukları şehrin yüzölçümü ve kolluk birimlerinin etkin müdahale süresi gibi kriterler gözetilerek belirlenir ve *Asgari Mesafe Belirleme Raporu* düzenlenir.

Her iki rapor da ŞÖNİM müdürünün komisyon başkanı olduğu yine ŞÖNİM'de görevli sosyal çalışmacı ve kolluk memurunun üye olarak bulunduğu 3 kişiden oluşan **Şönim Teknik Yöntemlerle Takip Komisyonu'nda** toplantı yapılarak değerlendirilir. Yüksek hayati tehlike riski bulun-

ması halinde elektronik kelepçe kararı alınması ile ilgili komisyon tutanağı düzenlenir ve imzalanır.

Bu işlemler bitip Teknik Yöntemlerle Takip Komisyonu'nda elektronik kelepçe uygulanması kararı verilince ŞÖNİM tarafından İstanbul Barosu'na başvurularak Adli Yardımdan bu konuda avukat görevlendirmesi talebinde bulunulur. İstanbul Barosu Başkanlığı tarafından kadın hakları mevzuatına hakim ve bu konuda Kadın Hakları Merkezi'mizin düzenlediği sertifikalı adli yardım eğitimini almış bir avukat yetki ve görevlendirilir ve ŞÖNİM'e bildirilir.

ŞÖNİM tarafından Aile Mahkemesine hitaben bir yazı hazırlanır ve yazıda Baro tarafından görevlendirilen avukatın şiddet mağduru ile ilgili elektronik kelepçe tedbiri talep etmeye yetkili olduğu bildirilir.

Teknik Yöntemlerle Takip Komisyonu Toplantı Tutanağı, Sosyal İnceleme Raporu, Kolluk Mesafe Belirleme Raporu, uygulanan şiddetle ilgili soruşturma ve varsa kovuşturma dosyalarıyla ilgili bilgi ve belgeler, daha önce alınmış olan 6284 sayılı yasa kapsamında verilen tedbir kararları ve varsa tedbire aykırılıklarla ilgili karar ve tutanaklardan oluşan bir dosya hazırlanır ve bu dosya Adli yardımdan görevlendirilen avukata ŞÖNİM tarafından bir görevliyle fiziken gönderilir.

Dosyanın kendisine ulaşmasından sonra Adli Yardımdan görevlendirilen avukat tarafından elektronik kelepçe uygulanması için tedbir dilek-

çesi hazırlanır ve ŞÖNİM'den gönderilen belgeler de eklenmek suretiyle tedbir kararının en hızlı, en kolay alınabileceği Aile Mahkemesine başvuru yapılır. Bu başvuruda elektronik kelepçe tedbiriyle birlikte 6284 sayılı yasanın 8/6 Maddesine dayanarak gizlilik kararı da talep edilebilir.

Tedbir başvurusu üzerine aile mahkemesi hâkimi tarafından talebin kabul veya reddine karar verilir. Bu karar kesin değildir. Bu kararın tebliğinden itibaren 14 gün içinde bir üst mahkemeye itiraz edilebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

Elektronik kelepçe ünitesi 1'i mağdurda, 2 tanesi failde olmak üzere 3 parçadan oluşmaktadır.

Mağdurda Bulunan Ünite; Mağdurun üzerinde taşınması gereken GSM hattı üzerinden mağdur ile sesli ya da yazılı haberleşmeyi ve izleme merkezi ile karşılıklı veri aktarımını sağlayan alıcı ünite dir.

Failde Bulunan Ünite; biri failin ayağına takılan kelepçe, diğeri ise failin üzerinde taşınması gereken, GSM hattı üzerinden kişi ile sesli ya da

yazılı haberleşmeyi ve izleme merkezi ile karşılıklı veri aktarımını sağlayan alıcı parçadır.

Takılan elektronik kelepçeler, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı bünyesinde kurulan Elektronik İzleme Merkezi'nden takip edilir.

Bu üniteler ile fail ve mağdurun konumlarının harita üzerinden sürekli takibine imkan sağlanır ve birbirlerine yaklaşımları engellenir. Failin mağdura ya da mağdurun faille yaklaşması durumunda durum merkeze "ihlal" olarak bildirilir.

Tedbire aykırılık halinde ;

7 gün 24 saat esasına göre elektronik İzleme Merkezindeki izleme personeli tarafından takip edilen elektronik kelepçelerde ihlal tespit edilmesi halinde, ilk olarak izleme personeli tarafından şiddet uygulayanla irtibata geçilerek gerekli uyarılar yapılır. İhlalin devamı halinde, şiddet uygulayan ve şiddet mağdurunun bulunduğu bölgenin koordinat bilgisi kolluk birimleriyle paylaşılır. Eş zamanlı olarak şiddet mağduru ile irtibata geçilerek, güvenli bir konuma geçmesi amacıyla gerekli yönlendirme yapılır ve mağdurun güvende olduğu teyit edilir.

İlgili kolluk birimi tarafından şiddet uygulayana gerekli müdahale yapılarak, konu hakkında cumhuriyet savcısına bilgi verilir. Gerekli işlemler yapılarak "ihlal tespit tutanağı" düzenlenir ve bu tutanak ŞÖNİM ve aile mahkemesine ulaştırılır.

İhlalin Mahkemeye ulaşması üzerine, 6284 sayılı yasanın 13. maddesi uyarınca tedbire aykırılıktan *zorlama hapsi* verilmesi gündeme gelir.

Elektronik kelepçe tedbirinin süresi uzatılabilir mi ?

Elektronik kelepçe tedbir kararları 6234 sayılı yasada da belirtildiği gibi en fazla 6 aylık süre için verilebilir. Tedbir süresi dolmuş ancak hayati tehlike devam ediyorsa diğer tedbir kararlarında olduğu gibi yasanın **8/2 maddesi** gereği süresinin uzatılmasına karar verilmesi mümkündür.

Şiddet mağdurunun tedbir kararının uzatılmasına yönelik talebiyle Teknik Yöntemlerle Takip Komisyonu'nda bu konuda tekrar karar alınır. Uzatma talep edilebilmesi için Barodan yeniden avukat görevlendirmesi istenerek ilk kararın alınmasındaki prosedür tekrarlanır ve tedbir kararı veren aile mahkemesine ilgili tedbir dosyasından başvurularak, elektronik kelepçe tedbir kararının yenilenmesi ve **süresinin** uzatılması talep edilir.

Elektronik kelepçe uygulamasındaki sorunlar

Devlet, yaşam tehdidi altında bulunan kişilerin etkin bir şekilde korunması için gerekli tedbirleri almak görev ve yükümlüğündedir. Elektronik kelepçe uygulaması ise kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin önlenmesinde en etkin korumaya tedbirdir. **Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi**'nin hükümlerinin hayata geçirilmesini sağlayan yasal ve diğer tedbirlere ilişkin **GREVIO Raporu'na karşı T.C. Devletin "Türkiye'nin Nihai Görüşleri"** isimli yazılı cevaplarının 9. Sayfasında, "Türkiye kadına yönelik şiddetle mücadelede sıfır tolerans ilkesini benimsemiştir. Bu ilke çerçevesinde şiddet

mağduru kadınlara eksiksiz, hızlı ve tam olarak hizmet sunulması için çabalarımız kesintisiz sürecektir. Türkiye tarafından yürütülen elektronik kelepçe uygulaması gibi örnek uygulamaları şiddet mağduru kadınların korunması için etkin ve hızlı tedbirler alınmasının sağlanması konusunda etkili olduğu görülmektedir..." diyerek elektronik kelepçenin kadının korunmasındaki etkinliği dile getirilerek savunma yapılmıştır.

17.12.2019 tarihinde Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan 154/1 sayılı Genelgeyle ve 01.01.2020 tarihinde İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan genelgelerle kadına yönelik şiddetle etkin bir mücadele yapılacağı ve elektronik kelepçe uygulamasının yaygınlaştırılacağı belirtilmesine ve elektronik kelepçenin 2020 yılında 81 ilde uygulanacağı devlet yetkilileri tarafından söylenmesine rağmen halen pilot 15 ilde uygulanmaktadır.

Kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin her yıl arttığı, her gün medyada kadın cinayeti haberlerinin yayınlandığı ülkemizde elektronik kelepçe tedbirinin hayat kurtardığı bir gerçektir. Elektronik kelepçe uygulaması süresince tüm olaylara zamanında yetişildiği ve önlenemeyen şiddet vakasının şu ana kadar yaşanmadığı, bugüne kadar ölüm tehlikesi riski bulunan ve elektronik kelepçe uygulanan vakaların hiçbirinde şiddet riski gerçekleşmeyip kadınların hayatta kaldığı Çalışma, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının basına yansıyan açıklamalarında da sık sık belirtilmektedir.

Ayrıca bir diğer sorun ise elektronik kelepçe uygulanan illerdeki elektronik kelepçe uygulama

sayısının çok az sayıda olmasıdır. Şu an kelepçe uygulanan toplam vaka sayısının 51 olduğu açıklanmıştır. Kadın cinayetlerinin ve kadına yönelik şiddetin artarak devam etmesi karşısında bu sayının oldukça yetersiz kaldığı ortadadır.

Uygulamada elektronik kelepçe tedbir kararı verilmesi ve infazı ile ilgili aile mahkemesi hakimlerinin, kolluk görevlilerinin mevzuat bilgi eksikliğinden kaynaklı tereddütlerinin bulunduğu gözlemlenmektedir. Bu konuda uygulayıcılara verilecek eğitimlerin artırılması elektronik kelepçe ile ilgili yasal mevzuatın tereddüde yer vermeyecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Biran evvel her ilde kadına şiddet vakalarında elektronik kelepçe uygulamasına başlanması ve elektronik kelepçe sayısının artırılması, şiddet mağduru kadınların yaşam hakkının korunması ve şiddetin önlenmesi için zorunludur.

BÜTÜNCÜL POLİTİKALAR

Kapsamlı ve Koordineli Politikalar, Eşgüdümlü ve Çok Kuruluşlu Yaklaşım, İşbirliği

Av. Nural KILIÇ
Kadın Hakları Merkezi Üyesi

“Kadın hakları, insan haklarıdır.” söylemi, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yalnızca özel alana dair bir mesele olmaktan çıkarılıp insan hakları meselesi olmasını ifade ederken, bunlarla mücadelenin kamusal boyutta ve hatta küresel çapta verilmesi gerekliliğini de ortaya koyar.

Taraf devletlerin kadının insan haklarının bütünüyle sağlanması için izleyeceği yöntemi kapsamlı biçimde tarif eden *Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi*'nin (**İstanbul Sözleşmesi**) “Bütüncül Politikalar ve Veri Toplama” başlıklı II. Bölüm¹’deki 7. maddesi şöyledir:

Madde 7 – Kapsamlı ve koordineli politikalar

1- *Taraflar bu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddetin önlenmesi ve bu tür şiddet eylemleriyle mücadele edilmesine yönelik ilgili tüm tedbirleri içeren Devlet çapında etkili, kapsamlı ve birbi-*

riyle koordineli politikaların benimsenip uygulanmasını mümkün kılacak, gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacak ve kadına karşı şiddete karşı bütüncül bir mukabelede bulunulmasını temin edeceklerdir.

2- *Taraflar ilgili tüm birim, kurum ve kuruluşlar arasında etkili bir işbirliği sağlanmak suretiyle, ve 1. fıkrada yer alan politikalarla, mağdurun haklarının, alınan tüm tedbirlerin merkezinde yer almasını temin edeceklerdir.*

3- *Bu fıkra uyarınca alınacak tedbirlere, yerine göre, hükümet kuruluşları, ulusal, bölgesel ve yerel parlamentolar ve yönetimler, ulusal insan hakları kurumları ve sivil toplum kuruluşları gibi, ilgili tüm aktörler müdahil olacaktır.*

“Bütüncü Politikalar (Integrated Policies)” Sözleşme’nin “4P yapısı”² olarak adlandırılan temellerinden biri olduğundan, Sözleşme’nin tamamıyla hayata geçirilebilmesi için yaşamsal önem arz eder. İstanbul Sözleşmesi’nin standartları ve te-

¹ İstanbul Sözleşmesi’nin II. Bölümü, kadına yönelik şiddete bütüncül bir yanıt için temel gerekliliği ortaya koyar: Gerekli kurumsal, mali ve organizasyonel yapılarla hayata geçirilen devlet çapında etkili, kapsamlı ve birbiriyle koordineli politikalara duyulan ihtiyaç. GREVIO (İlk) Değerlendirme Raporu, 41. Paragraf.

² Diğer sözleşmelere benzer biçimde, İstanbul Sözleşmesi “4P” yapısını izlemektedir: Önleme (Prevention), Koruma (Protection), Kovuşturma (Prosecution) ve Bütüncül Politikalar (Integrated Policies). Sözleşmenin kadına yönelik şiddeti önlemede çizdiği yol haritası adeta bu 4 temel üzerinde yükselir.

mel ilkeleri arasında sayılan **“eşgüdümlü ve çok kuruluşlu yaklaşım”** Sözleşme’de ilk olarak yukarıda yer verilen 7. maddede tarif edilir.³

15 Ekim 2018 tarihli GREVIO Değerlendirme Raporu’nda 7. madde ile ilgili değerlendirmede kadına yönelik şiddete kapsamlı ve koordineli bir yanıt geliştirilmesinin başlangıç noktasının 1998 tarihli *4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun* olduğu, onun yerini daha da kapsamlı hale gelerek alan 2012 tarihli 6284 sayılı Kanun’un bu anlamda çok önemli ilerleme sağladığı belirtilmiştir. Ancak, *“şiddetin farklı görünümünün ele alınabilmesi için odaklı ve geniş kapsamlı tedbirlere ihtiyaç olduğuna”* dikkat çekilmiştir.

Raporda ulusal ve il eylem planlarının yapılması, kapsamlı ve eşgüdümlü politikalar bakımından memnuniyetle karşılanmış ancak tıpkı *Erken Evliliklerle Mücadele Ulusal Eylem Planı*’nda yapıldığı gibi şiddetin diğer türleri ve *“namus”* kisvesi altında işlenen cinayetler ile bağlantılı meselelerin ele alınması için *“odaklı”* politikalara ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır. Gerçekten de hem Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Komitesi’nin (CEDAW) *Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete İlişkin 35 sayılı Genel Tavsiye Kararı*’nda (5. ve 6. Paragraflar) hem İstanbul Sözleşmesi’nde⁴ kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin her türünün tanınması, bunlarla ilgili önleyici ve koruyucu mekanizmalar geliştirilmesi ve cezasızlıkla mücadele edilmesi gerekliliğine bir çok hükümde yer verilmektedir. Oysa şiddet eylemlerinin teknoloji aracılıklı yerlerde; örneğin internette sosyal medyada işlenen tipleri, ısrarlı takip ve intihar olarak kayıtlara geçen şüpheli kadın ölümleri ile ilgili *“odaklı”* politikalar halen üretilmemiştir.

GREVIO Raporu’nun 45. Paragrafında gözlemlenen bir diğer husus kesişimsel ayrımcılığa maruz kalan, *“belli etnik gruplara mensup kadınlar, kırsalda yaşayan kadınlar, engelli kadınlar, şiddete maruz kalan veya annelerine yönelik şiddete tanık olan çocuklar, lezbiyen kadınlar, kayıtlara geçmemiş göçmen kadınlar dahil göçmen ve mülteci kadınlar”* gibi dezavantajlı gruplar için benimsenmesi gereken ek tedbirlerin eksikliğidir.

Rapordaki 7. madde ile ilgili paragraflarda yukarıdaki iki temel gereklilikten sonra, *“önleme, koruma, yargılama ve cezalandırma alanlarında tüm kamu kurumları arasında güçlü kurumlar arası işbirliği”*, kadına yönelik şiddete koordineli yanıt

3 “Bu doğrultuda, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadelede rol oynayan tüm ilgili aktörler böylesine karmaşık, çok yönlü bir soruna etkili bir karşılık verebilmek için birbiriyle koordine olmalı ve iş birliği yapmalıdır. İstanbul Sözleşmesi (İ.S.) m.7/1 ve 18/2) (...) İyi uygulama örnekleri kolluk kuvvetleri, yargı birimleri, mağdur destek hizmetleri, çocuk koruma kurumları, sivil toplum kuruluşları ve diğer ilgili ortakların kapsamlı ve eşgüdümlü bir müdahale geliştirmek üzere güçlerini birleştirdiklerinde daha iyi sonuçlar alındığını göstermektedir. (...) İstanbul Sözleşmesi ayrıca bu alanda sivil toplum kuruluşlarının çalışmasını ve değerli katkılarını tanıırken, devletlerden bu kuruluşlarla etkili iş birliği gerçekleştirmesini talep etmektedir. (İ.S. m.9)” Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan Kadına Karşı Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi konulu HELP modülü, Ulusal Adaptasyon: Doç. Dr. Fahri Gökçen Taner <http://help.elearning.ext.coe.int/course/view.php?id=3380> (Erişim Tarihi 02.03.2021)

4 “Madde 3 – Tanımlar | Bu Sözleşme maksatları: a “kadına karşı şiddetten”, kadınlara karşı bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık anlaşılacak ve bu terim, ister kamu ister özel yaşamda meydana gelsin, söz konusu eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir biçimde kısıtlanması da dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri olarak anlaşılacaktır; (...)”

alınabilmesi için daha fazla tedbir alınması gerekli olan bir husus olarak sayılmıştır.

“İşbirliği” Sözleşme’de bir çok maddede vurgulanır: Sivil toplum ve sivil toplum kuruluşları ile etkili bir işbirliği yapılmasının kadınlara karşı şiddet uygulanmasıyla mücadelede önemli olduğu söylenir (madde 9). Sözleşmenin uygulanması için önem arz eden “veri toplama ve araştırma”-dan toplanan verilerin, GREVIO’ya teslim edilmesi için uluslararası işbirliğinin sağlanması böylece uluslararası standartların belirlenmesi Sözleşme’nin öngördüğü yükümlülükler arasındadır (madde 11).

Yerine göre ulusal insan hakları kuruluşları ve eşit haklar kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve özellikle de kadın örgütleriyle işbirliği yapılması farkındalığın ve anlayışın arttırılması için öngörülmüştür (madde 13). Yine, ikincil mağduriyetlerin önlenmesi ve çeşitli kurumlara sevk halinde kapsamlı ve uygun biçimde vakıalarla ilgilenilmesi için görev yapacak profesyonel kadroların işbirliği ile ilgili de eğitilmesi Sözleşme’de altı çizilen bir diğer önemli gerekliliktir (madde 15). Kadına yönelik şiddetle mücadelede özel sektör ve medya ile de işbirliği yapılmasına ayrıca önem atfedilmiştir (madde 17). Sözleşmede göç ve iltica konusunda (madde 59) veya medeni hukuk ve ceza hukuku konularında (madde 66) işbirliği yapılması gibi bir çok hüküm yer almakla birlikte mevcut durumda, bunların neredeyse hiçbiri gerçek anlamda sağlanmış değildir. Gerek GREVIO raporlarında yer

verilen tespitlerde gerek uygulamada yaşanan aksaklıkların doğrudan sebebi olarak işbirliğinin eksikliği, yoğun biçimde hissedilmektedir.

7. maddede yer verilen etkili, kapsamlı ve bir-biriyle koordineli politikaların benimsenip uygulanmasını mümkün kılmak, gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacak ve kadına karşı şiddete karşı bütüncül bir mukabelede bulunulmasını temin etmek; ilgili tüm birim, kurum ve kuruluşlar arasında etkili bir işbirliği sağlamak, sürece tüm aktörleri müdahil etmek her şeyden önce bu derin şiddet ve ayrımcılık sorununa özgülenmiş bir Bakanlık bulunmasını gerektirir. Ancak, *“Türkiye’de kadının insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda politika üretecek, sorunlara çözüm getirecek Bakanlığın kaldırılmış olması, şiddetle mücadele için kurumlar ve kuruluşlar arası koordinasyonun sağlıklı bir şekilde yapılandırılması, İstanbul Sözleşmesi’nden kaynaklanan taahhütlerin yerine getirilmesinin önünde ne yazıkki engel oluşturmaya devam edecektir. Bilindiği gibi, 1990 yılında kurulan Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı 2011 yılında kaldırılmış yerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulmuştur. 2018 yılında ise yeni Cumhurbaşkanlığı sisteminde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak yapılandırılması, kanımcı kadın sorunlarının gözardı edilmesine yol açacak niteliktedir. Oysa kadınlara yönelik ve aile içi şiddetle mücadele için kadın kuruluşlarının deneyimini dikkate alan kararlı bir devlet politikasına ihtiyaç vardır.”*⁵

5 GREVIO Değerlendirme Raporu Hakkında, Nazan Moroğlu: <https://nazan-moroglu.com/wp-content/uploads/2018/11/GREVIO-De%C4%9Ferdendirme-Raporu-hakk%C4%B1nda-N.M.-yaz%C4%B1s%C4%B1.pdf>

Sözleşmenin “Koordinasyon Kurumu” başlıklı 10. maddesi de taraf devletlerin “her türlü şiddeti önleme ve bunlarla mücadeleye yönelik politika ve tedbirlerin koordinasyonu, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirmesinden sorumlu bir veya birden fazla kurumu belirleyecek veya kuracağını” açıkça hüküm altına almıştır. GREVIO İlk Değerlendirme Raporu’nda bu yükümlülük için yetkilendirilen Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM), “İstanbul Sözleşmesi dahil olmak üzere uluslararası sözleşmelerin uygulanmasının denetlenmesi, belirli eylemlere yönelik tavsiyelerde bulunulması, kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin ulusal eylem planları hazırlanması ve uygulanması ve bu alanda gerçekleştirilen eylemlerin genel koordinasyonunun sağlanmasından sorumlu tutulmuştur.”

KSGM’nin sadece kadına yönelik şiddetle değil ayrımcılıkla da mücadele edeceği, kadın haklarının genel olarak geliştirilmesinden ve kadınlara yönelik sosyal hizmetlerin koordine edilmesinden sorumlu olduğuna ayrıca dikkat çekilmiştir.

Raporda, KSGM’nin:

“a. rolünün güçlendirilmesi ve genişletilmesi ve misyonunu yerine getirebilmesi için KSGM’ye gerekli yetki, yetkinlik, insan kaynağı ve finansal kaynak sağlanması,

b. Politikaların değerlendirilmesinde nesneliği sağlamak adına parlamento ve sivil toplumla yakın işbirliği içerisinde politikaların izlenmesi ve değerlendirilmesi için ayrı birimlerin kurulması,

c. Özellikle şiddeti önlemek ve mağdurları desteklemek için çalışan kadın STK’lar olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının; koordinasyon biriminin birer üyesi olarak dahil edilmesi ve işbirliği ve katılım süreçlerinin kurumsallaştırılması suretiyle politikaların koordinasyonu ve izlemesine katılımlarının artırılması.” sorumluluklarını yerine getirebilmesi için yapılması gerekenler olarak sayılmıştır.

KSGM’nin hazırladığı Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018-2023)’nda⁶ ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı (2020-2021)’nda⁷ gerek İstanbul Sözleşmesi’nin, 6284 sayılı Yasa’nın uygulanması gerek koordinasyonun sağlanması ile ilgili taahhütler yer alıyorsa da güncel somut durum, bunların kağıt üzerinde kaldığını açıkça göstermektedir.

İller bazında Valiliklerce yapılan koordinasyon toplantıları da 01.01.2020 tarihinde İçişleri Bakanlığı tarafından 81 il için “2020-2021 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı” kapsamında ve “Bakanlığımızın valiliklerin ve kolluk birimlerinin görev ve sorumluluğunda olan konularda mevzuatta verilen görev ve sorumlulukların gecikmeksizin uygulanması, alınan tedbirlerde etkinliğin ve kurumsal kapasitenin artırılması, koordinasyon ve işbirliğinin geliştirilmesi ayrıca

6 Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018-2023): <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/6315/kad%C4%B1n%C4%B1n-gue%C3%A7lenmesi-strajesi-belgesi-ve-eylem-plan%C4%B1-2018-2023.pdf> (Erişim Tarihi 02.03.2021)

7 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı (2020-2021) <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/33061/koordinasyon-planı-v13-1.pdf> (Erişim Tarihi 02.03.2021)

toplumsal farkındalığın artırılması” amacıyla yayımlanan “*Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Genelgesi*”⁸ de **kapsamlı ve koordineli politikaların üretilmesi ve uygulanması, eşgüdümlü ve çok kuruluşlu yaklaşımın benimsenmesi, işbirliğinin sağlanması** amaçlarının gerçekleştirilmesini sağlayabilmiş değildir. Kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkla mücadeleye karşı başvurulabilecek tüm mevzuatın uygulanmasıyla sağlanacak “önleme, koruma ve kovuşturma”nın bu aksaklığı, kadın cinayetlerinin azalmaksızın devam etmesinden 6284 sayılı Yasa’ya göre verilebilecek koruma kararlarının kapsam ve etkililiğine ve kadınların eşit koşullarda iş yaşamına katılabilmelerine kadar, yaşamın her alanında hissedilmeye devam etmektedir.

Kadının insan hakları mevzuatının adli ve idari mercilere başvurularda titizlikle uygulanışından başka, “bütüncül politikalar”ın hayata geçirilebilmesinin ve sürüncemede kalmış tüm bu tekrar eden süreçlerin takibi için sivil toplumun, meslek örgütlerinin, hukuk uygulamasının öznelere olarak avukatların, idarelerin karar alma süreçlerine aktif katılımının, bilgi edinme özgürlüğünün ve karar alma toplantılarının açıklığının sağlanması⁹ için de çabalaması çare olabilir. Tüm bu çabalarla şeffaflık, açıklık ve hesap verebilirlik gibi ilkelerin hakim olduğu bir kamusal mücadele söz konusu

olabilecektir. Dolayısıyla bilgi edinme başvuruları dahil hukuki ve demokratik tüm araçların kullanılması sorumluluğunu da göz ardı etmemek gerekir.

8 İç İşleri Bakanlığı Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Genelgesi https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/icerikYonetimi/haberler/2020/01/___Kadina-Yonelik-Siddetle-Mucadele.pdf (Erişim Tarihi 02.03.2021)

9 ÖZAY İl Han, *Günüşğında Yönetim*, Filiz Kitabevi İstanbul 2017, sf. 70-71

Adli Yardım Bürosuna Başvurularda
Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine
Dair 6284 Sayılı Kanun Uyarınca Alınan

TEDBİR KARARLARI RAPORU

İstanbul Barosu
Kadın Hakları Merkezi
2020

SUNUŞ

Bu rapor, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi olarak Adli Yardım Bürolarına 6284 sayılı yasa kapsamında yapılan başvurular üzerine verilmiş olan tedbir kararlarının incelenerek bir istatistik oluşturulması amacıyla düzenlenmiştir.

2019 yılında Adli Yardım Bürolarına toplam başvuru sayısı 13.795 olup, 12.101 başvuru kadınlar tarafından yapılmıştır. Başvuruların 2.842 adedi 6284 sayılı yasa kapsamında tedbir kararı alınması talepleridir. Rapor oluşturulurken 1.253 tedbir kararı incelenmiştir.

Ülkemizde kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin artarak devam ettiği gözlemlenmektedir. 2015'te 303, 2016'da 328, 2017'de 409, 2018'de 440, 2019 yılında da 474 kadın cinayeti işlenmiştir.

İstanbul Sözleşmesi'ne dayanılarak düzenlenen 6284 sayılı Yasa kadınların yaşam hakkını güvence altına alan, şiddet mağdurunu koruyan ve şiddetin önlenmesi için tedbirler içeren en önemli yasadır. İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Yasa-

nın etkin uygulanması, sözleşme ve yasaya karşı yürütülen haksız ve mesnetsiz saldırıların sonlandırılması ve uygulamada yaşanan sorunların acilen giderilmesi kadına yönelik şiddetin azalmasını ve giderek şiddetin önlenmesini sağlayacaktır.

Tedbir kararlarının incelenmesi sonucunda haksız ve mesnetsiz olarak hedef alınan İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı yasanın “şiddet mağduru kadını” koruduğu sayısal veriler olarak ortaya çıkmıştır.

Kadına yönelik şiddet, insan hakları ihlalidir. Kadına yönelik şiddet toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadına yönelik ayrımcılıktan kaynaklanmaktadır.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi olarak, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği sağlanana ve kadına yönelik şiddet sona erene kadar mücadelemize devam edeceğiz.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi

İÇİNDEKİLER

2019 Yılında İstanbul Barosu Adli Yardım Merkezine 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan Başvuru Sayısı

- Rapor Kapsamında İncelenen Karar Sayısı
- Tedbir Kararlarının Karar Verilme Süresi
- Hakim tarafından Verilen Koruyucu Tedbir Kararları
- Hakim Tarafından Verilen Önleyici Tedbir Kararları
- Tedbir Kararlarının Kabul-Red Oranı
- Tedbir Kararlarının Süresi
- İncelenen Kararlarda Çocukların Durumu
- Şiddet Mağduru ve Şiddet Faili Yakınlık Derecesi
- Veriler
- Sonuç

1. 2019 yılında İstanbul Barosu Adli Yardım Merkezine 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Yapılan Başvuru Sayısı

Adli yardım, bireylerin hak arama özgürlüklerinin önündeki engellerin kaldırılması ve hak arama özgürlüğünün kullanımında eşitliğin sağlanması amacıyla maddi durumu nedeniyle avukatlık ücreti ve yargılama giderlerini karşılama imkanı olmayan kişilerin adalete erişimini sağlamak üzere ücretsiz olarak verilen hizmettir.

Aile Hukuku ve kadına yönelik şiddet konusunda yapılan başvurularda İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi tarafından düzenlenen, “Adli yardım ve kadın hakları meslek içi eğitimi” almış olan avukatlar görevlendirilmektedir.

2019 Yılında İstanbul Barosu Adli Yardım Bürosuna

Toplam başvuru sayısı:	13795
6284 sayılı Kanun kapsamında yapılan başvuru:	2.842
İncelenen dosya sayısı:	1253
Kadınlar tarafından yapılan başvuru:	12.101

Bu rapor İstanbul Barosu'nun Beyoğlu Adli Yardım Merkezi, Bakırköy Adli Yardım Merkezi, Gaziosmanpaşa Adli Yardım Merkezi, Kartal Adli Yardım Merkezi ve Ümraniye Adli Yardım Merkezlerinde 6284 sayılı Yasa uyarınca alınan tedbir

kararları arasından 1.253 dosya incelenerek düzenlenmiştir.

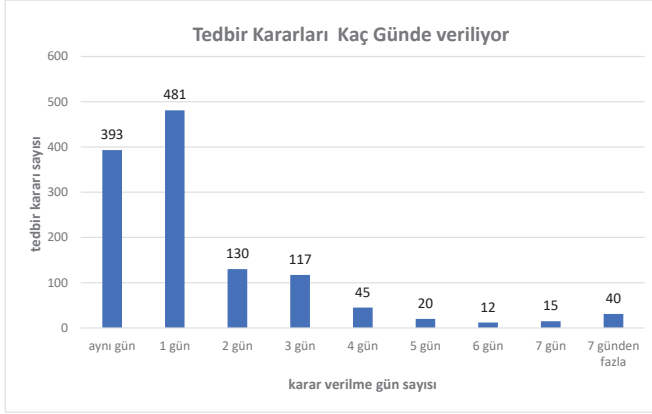
2. Tedbir Kararlarının Karar Verilme Süresi

6284 sayılı kanunun 8. maddesinin 3. fıkrasına göre; “Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz. Önleyici **tedbir kararı, geciktirilmeksizin verilir. Bu kararın verilmesi, bu Kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemez.**”

İncelenen 1253 tedbir kararlarından ;

- 393 kararın aynı gün,
- 481 kararın 1 gün sonra,
- 130 kararın 2 gün sonra,
- 117 kararın 3 gün sonra,
- 45 kararın 4 gün sonra,
- 20 kararın 5 gün sonra,
- 15 kararın 7 gün içinde,
- 40 kararın 7 günden fazla sürede verilmiş olduğu tespit edilmiştir.

Tedbir kararlarının gecikmeksizin verilmesi yasanın emredici hükmüdür. Tedbir kararlarının aynı gün veya 1 gün içinde verilmesi şiddet mağdurunun korunmasında en önemli unsurlardan birisidir.

3. HÂKİM TARAFINDAN VERİLEN KORUYUCU TEDBİR KARARLARI

MADDE 4 – (1) Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

Madde 4/1-a) İşyerinin değiştirilmesi.

İncelenen 1.253 tedbir kararının sadece 1 tanesinde bu madde kapsamında tedbir mevcuttur.

Madde 4/1-b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.

İncelenen 1.253 tedbir kararında bu tedbire rastlanmamıştır.

Madde 4/1-c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'ndaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması.

İncelenen 1.253 tedbir kararında bu tedbire rastlanmamıştır.

Madde 4/1-ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

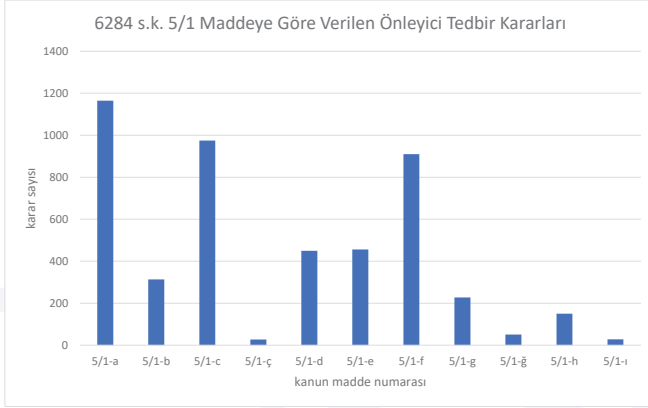
İncelenen 1.253 dosyadan sadece 1'inde bu madde kapsamında koruyucu tedbir kararı verildiği görülmüştür.

4- HÂKİM TARAFINDAN VERİLEN ÖNLEYİCİ TEDBİR KARARLARI

6284 sayılı yasanın 5. maddesinde hâkim tarafından verilebilecek tedbir kararları sayılı sınırlı olmamak üzere belirtilmiştir.

Madde 5/1 ; “Şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir.”

İncelenen tedbir kararlarında, kabul edilen 1.218 tane tedbir başvurusu sonucu verilen tedbir kararlarına baktığımızda yasada 5/1 maddesinde sayılan tedbir kararlarını aynen vermekle yetinildiği, bu tedbir kararlarına benzer herhangi farklı bir tedbir kararının bulunmadığı görülmüştür.

Kanun maddesi	5/1-a	5/1-b	5/1-c	5/1-ç	5/1-d	5/1-e	5/1-f	5/1-g	5/1-ğ	5/1-h	5/1-ı
Karar sayısı	1.165	313	975	27	450	456	910	227	51	150	28

Madde 5/1-a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması:

- İncelenen 1.253 dosyanın 1.165'inde 5/1-a maddesine göre önleyici tedbir kararının verildiği görülmüştür.
- Bu veri incelenen kararların yaklaşık % 93 üne isabet etmektedir.
- Önleyici tedbir kararlarının Aile Mahkemelerinde sıklıkla verildiği görülmektedir. Hatta birçok kararda sadece 5/1-a maddesinden tedbir verildiği tespit edilmiştir.

Madde 5/1-b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi :

- İncelenen 1.253 dosyadan 313'ünde 5/1-b maddesine göre tedbir kararının verildiği ve kararların yaklaşık %25' inin uzaklaştırma ve müşterek konutun şiddet mağduruna tahsis edilmesine ilişkin olduğu görülmüştür.

Madde 5/1-c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması :

- İncelenen 1.253 dosyadan 975'inde 5/1-c maddesine göre tedbir kararının verildiği ve kararların yaklaşık %78 inin yaklaşmama kararı olduğu görülmüştür.

Yapılan inceleme sonucunda, "Yaklaşmama" tedbirinin uzaklaştırma tedbirinden fazla verildiği tespit edilmiştir.

Madde 5/1-ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması:

- İncelenen 1.253 dosyanın 27'sinde 5/1-ç maddesine göre karar verildiği görülmüştür. Bu maddeye göre verilen tedbir kararları çok az sayıda olup, kararların yüzde 2, 2 sini oluşturduğu tespit edilmiştir.

Madde 5/1-d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması:

- İncelenen 1.253 dosyanın 450'sinde 5/1-d maddesine göre tedbir kararının verildiği görülmüştür.
- Bu maddeden tedbir kararı verilme oranı %36'dır.

Madde 5/1-e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi

- İncelenen 1.253 dosyanın 456'sında 5/1-e maddesine göre tedbir kararının verildiği görülmüştür.
- Bu maddeden tedbir kararı verilmesi oranı %36'dır.

Madde 5/1-f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.

- İncelenen 1.253 dosyadan 910'unda 5/1-f maddesine göre tedbir kararının verildiği görülmüştür.
- Bu tedbir kararı incelenen kararların %73'ünü teşkil etmekte olup, en sık verilen kararlardan birisidir.

Madde 5/1- g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.

- İncelenen 1.253 dosyadan 227'sinde 5/1-g maddesine göre tedbir kararının verildiği görülmüştür.

Madde 5/1-ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.

- İncelenen 1.253 dosyadan 51'inde 5/1-ğ maddesine göre tedbir kararının verildiği görülmüştür.

Madde 5/1-h) Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.

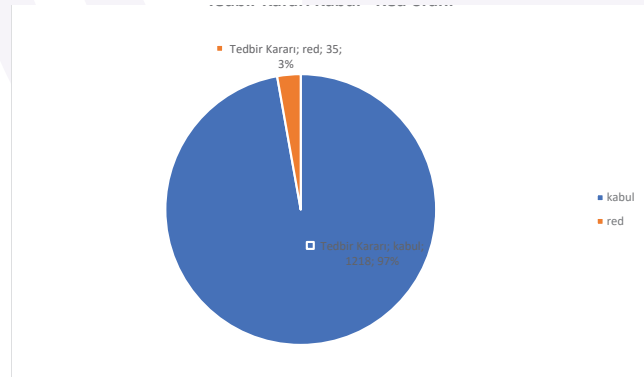
- İncelenen 1.253 dosyadan 150'sinde 5/1-h maddesine göre tedbir kararının verildiği görülmüştür.

Madde 5/1-ı) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

- İncelenen 1.253 dosyanın 28'inde 5/1-ı maddesine göre tedbir kararının verildiği görülmüştür.

5. TEDBİR KARARLARININ KABUL – RED ORANI

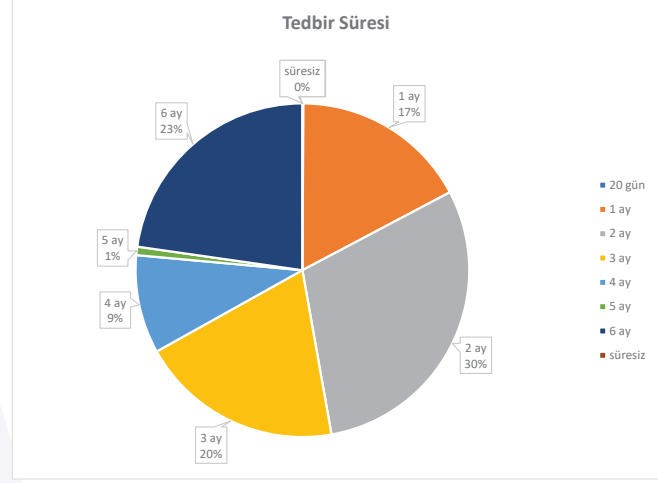
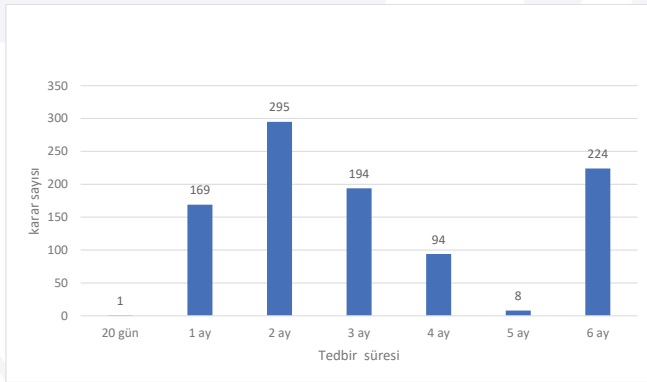
- İncelenen 1.253 dosyadan 1.218 'inde tedbir talebi kabul edilmiş, 35'inde tedbir talepleri reddedilmiştir. Red kararlarına gerekçe olarak, "Yetkili mahkemeye gönderme ve tedbir süresinin dolmadığı" gösterilmiştir.

Madde 8/2: Tedbir kararı ilk defasında en çok altı ay için verilebilir. Ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde, resen, korunan kişinin ya da Bakanlık veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine, bu tedbirlerin kaldırılmasına veya aynen devam etmesine karar verilebilir.

İncelenen 1.253 tedbir kararının kabul edilen 1.218'inde tedbir sürelerinin:

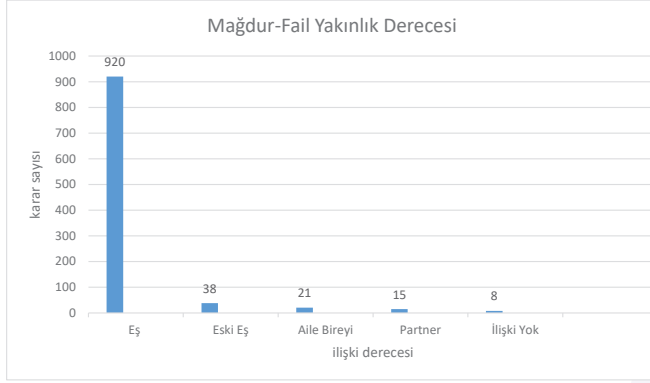
- 169'unda 1 ay
- 295 'inde 2 ay
- 194'ünde 3 ay
- 94'ünde 4 ay
- 8'inde 5 ay
- 224'ünde 6 ay
- Sadece 1 kararda 1 aydan az (20 gün) olduğu görülmüştür.

7- İNCELENEN KARARLARDA ÇOCUKLARIN DURUMU

- İncelenen 1.253 dosyanın 455'inde tarafların müşterek çocukları olduğu tespit edilmiştir.
- 29 kararda müşterek çocuk yoktur.
- 6284 sayılı Kanununun 5/3 maddesinde **“Bu Kanunda belirtilen tedbirlerle birlikte hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirlere”** hükmedilebileceği belirtilmesine rağmen incelenen kararlarda bu konuda bir tedbire rastlanmamıştır.
- 27 kararda 5/1-ç maddesi gereği, “Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması” yönünde tedbir kararı verilmiştir.

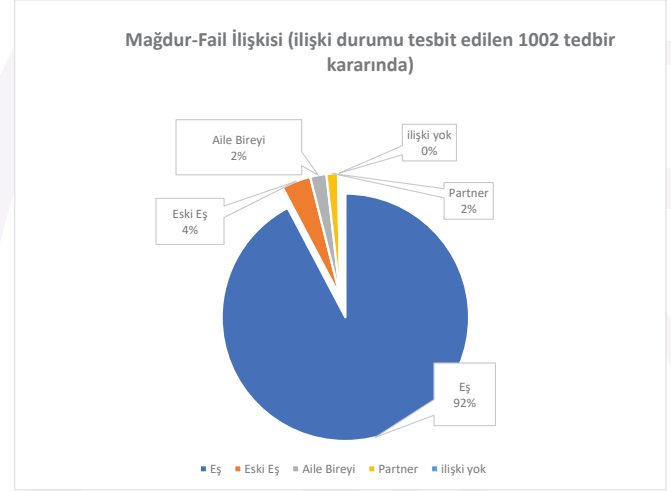
8- ŞİDDET MAĞDURU VE ŞİDDET FAİLİ YAKINLIK DEREJESİ

İncelenen 1.253 dosyadan ilişki durumu tespit edilebilen 1.002 kararın;

- 920 tedbir kararında tarafların evli olduğu ,
- 38 tedbir kararında tarafların boşanmış eski eş olduğu ,
- 21 tedbir kararında tarafların aynı aileden olduğu (baba, abi,üvey baba, enişte,vs)
- 15 tedbir kararında ise tarafların eski veya devam eden ilişkisinin bulunduğu (ilişkileri nişanlı, eski nişanlı, dini nikahlı, sevgili, vs. olarak tanımlanmış) tespit edilmiştir.
- Sadece 3 tedbir dosyasında taraflar arasında bir ilişki bulunmamaktadır.
- Kadına yönelik şiddetin yoğunlukla ev içinde uygulandığı ve %92 oranında eşi tarafından uygulandığı tespit edilmiştir.

- %4 oranında eski eşin, %2 oranında aile bireylerinin şiddet uyguladığı,
- Şiddete uğrayan veya uğrama ihtimali bulunan kadınların %98 oranında ev içi şiddet mağduru oldukları tespit edilmiştir.

İncelenen karar sayısı : 1253

TEDBİR KARARLARI

5/1-a	5/1-b	5/1-c	5/1-ç	5/1-d	5/1-e	5/1-f	5/1-g	5/1-ğ	5/1-h	5/1-ı
1.165	313	975	27	450	456	910	227	51	150	28

TEDBİR KARARLARININ SÜRESİ

20 gün	1 AY	2 AY	3 AY	4 AY	5 AY	6 AY	Süre yok	RED
1	169	295	194	94	8	224	20	35

KARAR VERİLME SÜRESİ

Aynı gün	1 Gün	2 gün	3 gün	4 gün	5 gün	6 gün	7 gün	7 günden fazla

393	481	130	117	45	20	12	15	40
-----	-----	-----	-----	----	----	----	----	----

FAİL- MAĞDUR YAKINLIK DERECEŚİ (1002 dosyada)

EŞ	AİLE BİREYİ	ESKİ EŞ	PARTNER	3.KİŞİ
920	21	38	15	8

SONUÇ;

- İncelenen 1.253 dosyanın % 92' sinde şiddet mağduru kadın eşi tarafından şiddete uğramıştır.
- % 4 oranında kadının eski eşi tarafından şiddet uygulanmıştır.
- % 2 oranında diğer aile bireyleri şiddet uygulanmıştır.
- Ev içi şiddetin %98 oranında olduğu tespit edilmiştir.
- En çok verilen tedbir kararı şiddet tehdidinde bulunmamaya yöneliktir.
- Müşterek konuttan uzaklaştırmayla ilgili verilen tedbir kararları kamuoyunda dile getirildiği kadar fazla sayıda değildir. İncelenen dosyaların sadece % 25' inde uzaklaştırma ve müşterek konutun şiddet mağduruna tahsisi kararı verilmiştir.
- İncelenen dosyalarda tedbir kararlarına aykırılıktan "zorlama hapsine" dair bir karara rastlanmamıştır.
- Verilen tedbir kararlarının % 67 sinde tedbir süresi en fazla 3 aydır.

- Yasada koruyucu ve önleyici tedbirlerin sayılı sınırlı olmadığı, benzer tedbir kararlarına da hükmedilebileceği açıkça belirtilmesine rağmen, incelenen tedbir kararlarının Yasa'da sayılı tedbir maddeleriyle sınırlı olduğu, olaya özgü farklı bir tedbir kararının verilmediği tespit edilmiştir.
- Koruyucu tedbir kararlarından olan "Aile konutu şerhi "konulması ve ayrı yerleşim yeri belirlenmesine ilişkin koruyucu tedbir kararlarına rastlanmamıştır.
- Koruyucu tedbirlerden olan " İşyeri değişikliği ve kimlik bilgilerinin değiştirilmesine" dair sadece 1 tedbir kararı verilmiştir.
- Şiddeti önlemeye yönelik önemli tedbirlerden olan tedavi tedbiri ise en az verilen tedbirlerden olup incelenen dosyalarda %2 oranındadır.

Kadın Hakları İnsan Haklarıdır.

Kadına Yönelik Şiddet İnsan Hakları İhlalidir.

Şiddet, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanır.

Bir ülkede kadın erkek eşitliği, demokrasinin temel kriteridir.

Kadınların eşitsizliklerin kaldırılması ve şiddetin önlenmesi için mücadelesi aslında bir demokrasi mücadelesidir.

İSTANBUL BAROSU
KADIN HAKLARI MERKEZİ

Raporu Hazırlayanlar;

Bu rapor, İstanbul Barosu'nun Beyoğlu, Bakırköy, Gaziosmanpaşa, Kartal ve Ümraniye Adli Yardım Bürolarına 6284 sayılı yasa uyarınca yapılan başvurular sonucunda alınan tedbir kararlarına ilişkin 1.253 dosya incelenmek suretiyle hazırlanmıştır.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi üyeleri;

Av. Nural Kılıç, Av. Barboros Gökhan Çetin, Av. Hale Eroğlu, Av. Ela Eldemir, Av. Kezban Kıvılcımer, Av. Büşra Keşli, Av. Esin Topal Köse, Av. Tuğçe Ünal, Av. Fatma Felek, Av. Ezgi Yıldırım, Av. Demet Ayça Tuna Kırat tarafından Adli Yardım bürolarındaki dosyalar incelenerek veriler toplanmıştır.

Toplanan verilerin işlenmesi ve raporlanması Kadın Hakları Merkezi Başkan Yardımcısı Av. Birsen Baş Topaloğlu tarafından yapılmış, İstanbul Barosu Başkan Yardımcısı ve Kadın Hakları Merkezi Koordinatörü Av. Nazan Moroğlu ve Kadın Hakları Merkezi Başkanı Av. Şükran Eroğlu tarafından yayına hazırlanmıştır.

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NİN UYGULANMAYAN MADDELERİNE İLİŞKİN TESPİTLERİMİZ

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ

Türkiye'nin 11.05.2011 tarihinde ilk imzacısı olduğu, 24Kasım 2012 tarihinde onayladığı ve Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi)” hükümleri yeterince uygulanmamakta ve taahhüt edilen konularda sorunların çözümüne yönelik adımlar atılmamaktadır. Anayasamızın 90. maddesi uyarınca bir kanun hükmünde olan bu sözleşmenin taraf devletlere yüklediği birçok görev bulunmaktadır.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi tarafından yapılan bu çalışmada İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmayan maddelerine aşağıda yer verilmiştir.

İstanbul Sözleşmesinin amacı; kadının ikinci sınıf yurttaş konumundan, baskıcı geleneklerden, dayatmacı cinsiyet rollerinden kurtarılarak bir birey olması ve sosyal hayatın her alanında var olabilmesinin sağlanmasıdır. Bunun gerçekleşebilmesi için de sosyal, ekonomik ve hukuki bütün mekanizmaların koordineli bir şekilde işler hale getirilmesinin gerekliliği ortaya konulmaktadır. Bu bağlamda taraf devletlerin sözleşmede yer

alan hükümleri etkili bir biçimde uygulamaları zorunludur. Kadına yönelik şiddet bir insan hakları ihlalidir. Sözleşme etkin uygulanmadığı takdirde insan hak ihlallerinin önlenmesi mümkün olmayacaktır.

Türkiye, İstanbul Sözleşmesi'ne ilk imza koyan devlet olup, sözleşme İstanbul'da imzaya açıldığı için de bu şehrin ismini almıştır. Sözleşme, Avrupa Konseyi'nde on ülke tarafından onaylanmasının ardından, 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. Ancak ülkemizde 2011 yılında imzalanmasının ardından, sözleşme hükümleri doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır. Örneğin: 2012 yılında 6284 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” yürürlüğe girmiştir. İllerde **Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM)** kurulmuş, bu merkezlerde uzman personel çalıştırılmaya başlanmıştır. İl Emniyet Müdürlüklerinde “Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlükleri” kurulmuş ve polis merkezlerinde de şiddet konusunda çalışan kolluk kuvvetleri oluşturulmuştur.

Valiliklerde, “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme Komisyonları” kurulmuştur. **KSGM** tarafından birçok kurum ve kuruluşun yer aldığı “Kadına Yönelik Şiddeti İzleme Komitesi” kurulmuştur.

Bütün bu girişimler ve kurumlara rağmen şiddet önlenememekte ve giderek artmaktadır. Bunun nedeni de sözleşmenin ve yasanın etkin bir şekilde uygulanmaması, sözleşme hükümlerinin tamamının uygulamaya geçirilmemesi ve farkındalık yaratılmamasıdır. Özellikle son yıllarda Sözleşme ve 6284 sayılı yasa karşılıklı söylemler yükselmekte, Devletin yetkili kişileri de “Sözleşmeden çekilebiliriz” şeklinde sözlerle bu zihniyeti cesaretlendirmektedir. **Oysa yapılması gereken sözleşmeden çekilmek değil, sözleşmenin bütün hükümlerinin tam anlamıyla uygulanması ve bu konuda yapılması gereken tüm yasal ve diğer tedbirlerin alınmasıdır.**

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi olarak yaptığımız değerlendirmede Sözleşmenin bazı hükümlerinin ise yeterince uygulanmadığını, bazı hükümlerin ise hiç uygulamasının olmadığını tespit ettik.

Sözleşmenin uygulanmasından sorumlu olan tüm kurum, kuruluş ve kişilerden talebimiz, “İstanbul Sözleşmesinin Uygulanması” ve bir an önce taahhüt edilen tüm yükümlülüklerin yerine getirilmesidir.

TESPİTLERİMİZ ŞU ŞEKİLEDİR

Madde 6: Toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar:

“Taraf Devletler bu sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerin uygulanmasına ve sözleşme hükümlerinin değerlendirilmesine toplumsal cinsiyet perspektifini dahil edeceğini ve kadın

erkek eşitliği ve kadınları güçlendiren politikaların teşvik edeceğini ve etkili bir şekilde uygulanacağını taahhüt eder.”

-Ülkemizde eğitim başta olmak üzere uygulanması gereken toplumsal cinsiyete duyarlı ve kadınları güçlendiren politikalar oluşturulmamış, kadınların güçlendirilmesi yönünde yapılan bazı çalışmalar da yeterli olmamıştır. 1990 yılında kurulan Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığının 2011 yılında kaldırılıp, yerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulmasıyla, kadının birey olarak dikkate alınmasında ve sorunlarına çözüm üretilmesinde aksaklıklar yaşanmaya başlamıştır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde ise bakanlığın yapısı yeniden değiştirilmiş, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak yapılandırılmıştır. Günümüzde devletin bir eşitlik ve kadın politikası belirleyecek, uygulayacak **Kadın Bakanlığının kurulmasına ihtiyaç vardır.**

Madde 9 : Hükümet dışı örgütler ve sivil toplum:

“Taraf Devletler, ilgili hükümet dışı örgütlerin ve sivil toplumun kadına yönelik şiddetle mücadele alanında her düzeyde yaptıkları çalışmalarını göz önüne alır, teşvik eder, destekler ve bu örgütlerle etkili işbirliği gerçekleştirir.”

-Ülkemizde devleti yöneten kadrolar bu işbirliğinden yararlanma sorumluluklarını yerine getirmemekte, ayrıca bu alanda çalışan baroların kadın hakları merkez ve komisyonlarının ve kadın kuruluşlarının çalışmalarını dikkate almamakta,

kuruluşların talepleri de yerine getirilmemektedir. Sadece çocuklarla ilgili davalarda baroların davaya katılmaları kabul edilmekte olup, kadın cinayetleri davalarında baroların ve kadın örgütlerinin davaya katılma talepleri reddedilmektedir.

Madde 11: Veri toplama ve inceleme :

“1. Taraf Devletler sözleşmenin amacı bakımından;

a. Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet vakalarına dair ayrıştırılmış istatistiksel verileri belirli aralıklarla toplamayı;

b. bu sözleşmenin kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle ilgili yapılan araştırmaları, şiddetin temel nedenlerini ve sonuçlarını, şiddet vakalarını ve mahkumiyet oranlarını ek olarak bu sözleşmenin uygulanması için alınan tedbirlerin etkisini incelemek amacıyla destekleyeceğini taahhüt eder.

2. Taraf devletler, bu sözleşme kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin yaygınlığını ve şiddete olan eğilimleri değerlendirmek için düzenli aralıklarla nüfus esaslı araştırmalar yapmaya çaba gösterir.

3. Taraf devletler, uluslararası işbirliğini teşvik etmek ve uluslararası düzeyde kıyaslama çalışmasını yapılmasını sağlamak üzere, bu madde uyarınca toplanan bilgileri 66. maddesinde bahsedilen uzmanlara verir.

4. Taraf devletler, bu madde uyarınca toplanan bilgilerin kamuya açık olmasını güvence altına alır.”

- Bu madde uyarınca devlet veri toplamakla yükümlü olduğu halde İçişleri Bakanlığı ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından güncel bilgiler toplanmamakta, veri hususunda hesap verilebilir şekilde davranılmamakta, mevcut veriler güncellenmemektedir. **GREVIO Raporunda** da şiddet olaylarına ilişkin ayrıntılı veri toplanmamış olmasının eksikliğine önemle dikkat çekilmiştir. Yaşanılan en büyük sorun, ayrıntılı verilerin olmaması ve var olan verilerin de paylaşılmamasıdır.

Madde 12: Genel yükümlülükler

“1. Taraf Devletler kadınların daha aşağı düzeyde bir cins olduğu veya erkekler ile kadınlar için alışlagelmiş rollerin bulunduğu düşüncesine dayanan ön yargıları, örf ve adetleri, gelenekleri ve her türlü uygulamaları yok etmek amacıyla kadınların ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarının değiştirilmesi için gerekli tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, bu sözleşmenin kapsamına giren bütün şiddet biçimlerine karşı her gerçek veya tüzel kişiyi korumak için gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır.

3. Bu madde uyarınca alınan her tedbir, belirli şartlar nedeniyle savunmasız bırakılan kişilerin özel ihtiyaçlarına işaret eder ve ihtiyaçları dikkate alır ve mağdurun insan haklarını merkeze koyar.

4. Taraf devletler, erkekler ve erkek çocukları başta olmak üzere, toplumun tüm üyelerinin

İşbu Sözleşme kapsamındaki tüm şiddet türlerini önlemek üzere aktif katkı sağlamasını teşvik etmek için gerekli tedbirleri alır.

5. Taraf devletler, kültür, örf ve adet, din, gelenek veya sözde “namus”un bu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerinin bir gerekçesi olarak kabul edilmemesini güvence altına alır.

6. Taraf devletler, kadınların güçlenmesi için program ve faaliyetleri arttırmak amacıyla gerekli tedbirleri alır.”

-Ülkemizde; eşitlik karşıtı zihniyetin kadının insan hakları kazanımlarına, İstanbul Sözleşmesi'ne ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik saldırılarına karşı devleti yönetenler tarafından yeterli önlemler alınmamakta ve bu söylemleri etkisiz kılacak açıklamalar yapılmamaktadır. Maddenin 4. fıkrasında öngörülen; gençlerin ve erkeklerin şiddetin önlenmesine aktif şekilde katılımlarını sağlamak yönünde çalışma yapılması yerine, kadına yönelik şiddeti önlemek için aktif olarak araya giren kişilerin cezalandırılması için dava açılmaktadır (Kadir Şeker olayında olduğu gibi). Bu durumun, kadına yönelik şiddete tanık olanların şiddeti önlemek yerine yerine görmezden gelmelerine neden olacağından endişe edilmektedir.

Maddenin 6. fıkrası gereği kadınların güçlendirilmesi için gereken hiçbir destek verilmemekte, kadının ekonomik ve sosyal olarak güçlenmesi için çalışmalar yapılmamaktadır. Devletin yükümlüğünü yerine getirmemesi, “toplumsal cinsiyet

eşitliği” konusunda bir politika oluşturulmaması, eşitlik karşıtı zihniyetlerin cinsiyetçi söylemlerine ve eylemlerine duyarsız ve sessiz kalınmasına yol açmaktadır.

Madde 13: Farkındalığın artırılması

“1. Taraf Devletler, uygun olan durumlarda bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin farklı tezahürlerinin, bunların çocuklar üzerindeki sonuçlarının ve şiddet biçimlerinin önlenmesi gerektiğinin toplum içinde anlaşılması ve bu konuda farkındalığın artırılması için, anlayışın artırılması için, ulusal insan hakları kurumlarıyla ve eşitlik kurumlarıyla, sivil toplumla ve hükümet dışı örgütlerle ve özellikle de kadın hakları örgütleriyle işbirliğini içeren, düzenli ve her düzeyde farkındalık artırıcı kampanya ve programları düzenler ve teşvik eder.

2. Taraf Devletler, bu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerini önlemeye yönelik mevcut bilgi ve tedbirlerin toplum içerisinde geniş bir kapsamda yaygınlaştırılmasını güvence altına alır.”

- Sözleşme şiddete karşı farkındalığın artırılması için bir düzenlemeye yer vermiş olmasına karşın, şiddete karşı farkındalığı arttırmak amacıyla etkin ve yaygın kampanya ve programlar yapılmamaktadır. Devleti yöneten kadrolar sivil toplumla özellikle de kadın hakları örgütleriyle işbirliğine gitmemekte, deneyimlerinden yararlanmamakta ve bu alanda ortak çalışmalar yap-

mamaktadır. Aksine siyasi temsilciler kadınları aşağılayan ve kadının ev içinde kalması gerektiğini ima eden sözleriyle toplumda kadına karşı ayırcılığın artmasına yol açmaktadır.

Madde 14: Eğitim

“1. Taraf Devletler, kadın erkek eşitliği, kapılaştırılmayan toplumsal cinsiyet rollerini, karşılıklı saygıyı, kişiler arası ilişkilerde şiddetten kaçınma temelinde çatışma çözümünü, kadına yönelik cinsiyete dayalı şiddet ve kişisel bütünlük hakkı meselelerinin resmi müfredat içerisinde ve eğitim sürecinin her düzeyinde öğrencilerin gelişim kapasitelerine uygun olarak öğretim materyallerinin içerisine dahil edilmesi için uygun olan durumlarda gerekli adımları atar.

2. Taraf Devletler, 1. fıkrada bahsedilen ilkelerin yaygın eğitim faaliyetlerinin yanı sıra, spor faaliyetleri, kültürel faaliyetler ve medyada teşvik edilmesi için gerekli adımları atar.”

-Sözleşmede yer verilen eğitimin her düzeyinde ve öğretim müfredatında ve materyallerinde toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki düzenlemenin aksine, anaokullarında, 4+4+4 eğitim sisteminin her kademesinde ve üniversitelerde ders olarak okutulması gerekirken, müfredattan çıkarılmış bulunmaktadır.

Şiddetin önlenmesinde en önemli etken, farkındalık ve eğitimidir. 2015 yılında, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine 2030 yılına kadar erişilmesi konusunda çalışmalar ya-

pılmasını kabul etmiş ve aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 193 ülke tarafından benimsenmiştir. Belirlenen 17 hedef doğrultusunda ve özellikle 5 No.lu hedef olan “toplumsal cinsiyet eşitliği” konusunda, Milli Eğitim Bakanlığı anaokulundan üniversitelere bu konuda bir dersin konulmasını zorunlu kılmıştır. Ancak 2020 yılında toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki dersler kaldırılmıştır. Ülkemizde az sayıda üniversitede uluslararası sözleşmeleri ve İstanbul Sözleşmesini de içeren kadının insan hakları dersi de bulunmaktadır.

Madde 15: Profesyonel kadroların eğitilmesi

“1.Taraf Devletler, bu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerinin mağdurlarıyla veya failleriyle ilgilenen uzmanlara, bu tür bir şiddetin önlenmesi ve ortaya çıkarılması, kadın erkek eşitliği, mağdurların ihtiyaçları ve haklarının yanı sıra, ikincil mağduriyetin nasıl önleneceği hakkında uygun eğitimi sağlar ve bu eğitimleri güçlendirir.

2.Taraf Devletler, bu sözleşme kapsamındaki şiddet vakalarıyla ilgili başvuruların daha kapsamlı ve gerektiği gibi ele alınmasını sağlamak üzere 1. fıkrada sözü edilen eğitimin, kurum ve kuruluşlar arasında koordineli işbirliği konusunda eğitimi de içermesini teşvik eder. ”

- Uzmanların eğitimine yeterince önem verilmediği ve bu konuda çalışan kadın örgütleri ve barolarla işbirliğine gidilmediği için özellikle sağlık çalışanları ve çalışan kolluk kuvveti mağdur ile

iletişim kurarken gerekli özen ve dikkati göstermemekte ve ikincil mağduriyet yaratmaktadırlar.

Şiddetle mücadelede görevlendirilen kadroların bu konuda yeterli eğitim almadıkları, *İstanbul Sözleşmesi* ve 6284 sayılı “*Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*’u tam anlamıyla bilmedikleri görülmekte ve bu uzmanların eğitimi konusunda ciddi adımlar atılmamaktadır.

Madde 16: Önleyici müdahale ve tedavi programları

“1.Taraf Devletler, aile içi şiddet faillerinin daha fazla şiddet eyleminde bulunmalarını engellemek ve şiddet içeren davranış kalıplarını değiştirmek üzere kişiler arası ilişkilerinde şiddet içermeyen davranışı benimsemeleri için failleri eğitmeyi hedefleyen programların oluşturulması ve desteklenmesi için gereken yasal ve diğer tedbirleri alır.

2.Taraf Devletler faillerin, özellikle cinsel suç faillerinin yeniden suç işlemelerini önlemeyi hedefleyen tedavi programlarının oluşturulması veya desteklenmesi için gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır .

3.Taraf Devletler, 1. ve 2. fıkrada belirtilen tedbirlerin alınmasında, mağdurun güvenliğinin, desteklenmesinin ve insan haklarının öncelikli öneme sahip olmasını ve uygun durumda mağdurlara yönelik uzman destek hizmetleriyle yakın işbirliği içerisinde bu programların oluşturulmasını ve uygulanmasını güvence altına alır.”

-Ülkemizde yasada yer alan önleyici tedbirlerin uygulanmasında olaya özel yeterli özen gösterilmemekte, şiddet uygulayanın zorunlu eğitime tabi tutulması ya da rehabilitasyona alınması gibi uygulamalarda bulunmamaktadır. Bu nedenle şiddet uygulayan şiddeti giderek arttırmakta ve şiddet son bulmamaktadır.

Madde 17: Özel sektör ve medyanın katılımı

“1.Taraf Devletler, ifade özgürlüğüne ve bağımsızlığına saygı duyarak, özel sektörü, bilgi ve iletişim sektörünü ve medyayı politikaların hazırlık ve uygulama aşamalarına katılmaya ve kadına yönelik şiddeti önlemek ve kadın onuruna saygıyı arttırmak amacıyla yönerge ve öz denetim standartlarını oluşturmaya teşvik eder.

2. Taraf Devletler, özel sektör aktörleriyle işbirliği içinde, çocuklar, ebeveynler ve eğitimcilerin içeriğinde zararlı olabilecek, cinsel ve şiddet unsuru bulunan bilgi ve iletişim ortamlarıyla başa çıkma becerilerini geliştirir ve geliştirilmesini teşvik eder. ”

- Özel sektör alanında her ne kadar birçok firma çalışanlarına yönelik “toplumsal cinsiyet eşitliği” eğitimi verse de, Devleti yöneten kadrolar özel sektörle kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda yeterince işbirliği gerçekleştirilmemektedir. Özellikle medyanın dili, kadına bakış açısı, kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerini yayınlama biçimi konularında düzenlemeler yapılması zorunlu iken hiçbir yasal düzenleme yapılmamaktadır.

Görsel medyada toplumsal cinsiyet eşitliği, kadının insan hakları, yasal ve uluslararası mevzuat konularına değinilen programlar yapılmamakta, kadınların bir meta şeklinde gösterildiği ve şiddetin her türünün olduğu dizilerle toplumda farklı algılar yaratılmaktadır.

Madde 19: Bilgi

“Taraf Devletler, mağdurların mevcut destek hizmetleri ve yasal tedbirler hakkında anladıkları dilde yeterli ve zamanında bilgi edinmelerini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır. ”

-Mağdurların bilgilendirilmesinde, özellikle de yabancı kadınlara kendi ana dillerinde bilgilendirilmede yetersiz kalınmakta, bu nedenle de mağdur yasal haklarını ve izlemesi gereken süreci öğrenememektedir. Kolluk kuvvetleri çoğu kez kadınlara avukat atanması için baroyla irtibata geçmemekte, kadınlara bu konuda bilgi vermemekte, kadınlar da yasal haklarını yeterince bilmediklerinden avukat talep etmemektedirler.

Madde 20: Genel destek hizmetleri

“1.Taraf Devletler, mağdurların şiddet sonrası toparlanmalarını kolaylaştıracak hizmetlere erişebilir olmasını sağlamak üzere gerekli yasal veya diğer tedbirleri alır. Bu tedbirler, gerek duyulduğunda, yasal ve psikolojik danışmanlık, maddi yardım, konut sağlama, eğitim, öğretim ve iş bulmalarına yardım gibi hizmetleri içermelidir.

2.Taraf Devletler, mağdurların sağlık ve sosyal hizmetlere erişebilir olmasını ve hizmetler için yeterli kaynak ayrılmasını ve uzmanların mağdurlara yardımcı olmak ve uygun hizmetle yönlendirmek üzere eğitim almalarını sağlamak için gereken yasal ve diğer tedbirleri alır. ”

- Şiddet gören kadın/ mağdur şiddet sonrasında maddi yardım, konut ihtiyacı, eğitim, iş bulma konularında çok az destek alabilmektedir. Mülki amirlerin maddi destek konusunda imkanları varken bu imkan kadınlar için yeterince kullanılmamaktadır. Belediyeler ve Bakanlık yeterli sayıda sığınak açmamıştır. Şiddet mağdurlarını koruyabilmek ve bu hayat tarzının bir kader olmadığını başka hayatında mümkün olduğunu gösterebilmek için belediyelerle, sivil toplum örgütleriyle kolektif çalışmak gerekli iken az sayıda Belediye duyarlı davranmaktadır.

Ayrıca, kadınların en önemli özgürlüğü EKONOMİK ÖZGÜRLÜKTÜR.

Öncelikle bunun sağlanması için gerekli girişimler yapılmalıdır.

Örneğin, sığınma evindeki kadınlara da meslek edindirme kursları açılmalı ve sonrasında iş bulunmalıdır.Şiddete uğrayan kadının yaşadığı travma nazara alındığında öncelikle psikolojik olarak desteklenmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Bunun için yeterli personel istihdam edilerek mutlaka psikolojik destek ve tedavisi yapılmalıdır.

Ayrıca İŞKUR ile irtibata geçilerek şiddet mağduru kadınlara işe alınmada öncelik tanınması sağlanmalıdır.

Madde 23: Sığınaklar

“Taraf Devletler, mağdurlara ve özellikle de kadınlara ve çocuklarına, güvenli konaklama sağlayan ve inisiyatif kullanarak mağdurlara ulaşan, yeterli sayıda, uygun ve kolayca ulaşılabılır sığınığın hazırlanmasını sağlamak üzere gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır.”

- Belediye Kanunu'nun 14. maddesine göre ; “büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100 binin üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için sığınma evleri açmak zorundadır.” Ancak kadın sığınma evi sayısı, kanunda yer alan maddenin öngördüğüne kıyasla oldukça az ve sayıları yeterli olmayıp sığınakların birçoğunda fiziksel koşulları da yetersizdir. (örneğin: bir yatakta birden fazla kadının yattığı sığınma evleri vardır)

Bu sorunların çözümü için acilen tedbirler alınmalı, yeterli ve kadına her türlü fiziki, psikolojik ve maddi destek verebilecek kapasitede sığınma evleri açılmalı ve bu görevi yerine getirmeyen belediyeler hakkında da yasal işlem yapılmalıdır.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın Eylül 2019 verilerine göre Türkiye'de Bakanlığın Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'ne bağlı 2717 kapasiteli 110, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne bağlı 42 kapasiteli 2, sivil toplum kuruluşlarına bağlı 20 kapasiteli 1 ve yerel yönetimlere bağlı 703 kapasiteli 32 olmak üzere toplam 145 konukevi bulunmaktadır.

Kadın ve çocuk nüfusu düşünüldüğünde bu sayılar çok yetersiz kalmaktadır.

Madde 24: Telefon yardım hatları

“Taraf Devletler, bu Sözleşme kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle ilgili olarak arayanlara, gizlilik içerisinde ya da arayanın kimliğinin gizli kalmasına özen göstererek danışmanlık vermek için ülke çapında kesintisiz 7 gün 24 saat esasına göre faaliyet gösteren, ücretsiz telefon hattı hizmeti sağlamak amacıyla gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.”

-Bakanlık tarafından kurulan ALO 183 hattı bulunmaktadır. Ancak bu hat, kadına yönelik şiddette özel bir hat olmayıp, aranıldığında son derece mekanik bir yaklaşımla karşılaşılmaktadır. Büyük zorluklarla ve cesaretini toplayarak hattı arayan mağdurların bu yaklaşım karşısında cesareti kırılmakta ve istediği yeterli bilgileri alamamaktadır.

Bu nedenle de İstanbul Sözleşmesi doğrultusunda YETERLİ DONANIMA SAHİP, YASALAR VE UYGULAMA KONUSUNDA EĞİTİM ALMIŞ ELEMANLARIN ÇALIŞTIĞI ve 7/24 hizmet veren bir ACİL YARDIM HATTI KURULMASI gerekmektedir.

Madde 25 : Cinsel şiddet mağdurlarına yönelik yardım

“Taraf Devletler, mağdura yönelik tıbbi ve adli muayene, travma desteği ve danışmanlık sağlamak üzere yeterli sayıda, uygun ve kolay erişilebilir tecavüz kriz veya cinsel şiddet yönlendirme merkezlerinin kurulması için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.”

-Ülkemizde cinsel şiddete maruz kalan mağdurlar için Tecavüz Kriz Merkezleri veya Cinsel Şiddet Yönlendirme Merkezleri bulunmamaktadır. Mağdurun travma desteği ve danışmanlık hizmetleri alabileceği bu tür merkezlerinin olmaması, mağdurların ikincil mağduriyet yaşamalarına neden olmaktadır.

Henüz kurulmamış olan bu merkezlerin derhal kurulması ve yeterli sayıda, eğitilmiş personel bulundurulması gerekmektedir.

Madde 27: Bildirme

“Taraflar Devletler, bu Sözleşme kapsamına giren şiddet eylemlerinin gerçekleşmesine tanık olan veya böyle bir eylemin gerçekleşebileceğine dair makul nedenleri olan veya olası başka şiddet eylemlerinin yaşanabileceğine inanan bir kişinin bunu yetkili makamlara veya örgütlere bildirmesini teşvik etmek üzere gerekli tedbirleri alır.”

• Şiddete tanık olan herkesin bildirim yükümlülüğü olduğu halde çok uygulanmayan bir madde olarak kalmıştır. Toplumda şiddet konusunda farkındalık yaratılmadığından ve ihbar yükümlülüğü olduğu anlatılmadığından bu madde kadük kalmış bulunmaktadır.

Madde 32: Zorla evlendirmenin hukuki sonuçları:

“Taraflar Devletler, zorla evliliklerin mağdura aşırı maddi ve idari yük getirmeyecek şekilde yok sayılabilmesi, feshedilmesi ya da sonlandırılabilmesi için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.”

• Bu konuda da bir yasal düzenleme yapılmadığı gibi, aksine zorla evlendirmelerin önünü açacak yasal düzenlemeler yapılması gündeme getirilmektedir.

Madde 34: Takip

“Taraflar Devletler, başka bir kişiye karşı mükerren tehditkar davranışlara girişerek kişinin güvenliğinden endişe etmesine sebep olan kasıtlı davranışların suç sayılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.”

-İsrarlı takip olarak bilinen bu şiddet biçimi sadece 6284 sayılı yasada düzenlenmiş olup, tedbir kararı almak için yeterlidir. Ancak TCK’nda ısrarlı takip suç olarak yer almamaktadır. Oysa Sözleşme bu konuda yasal düzenleme yapılmasını zorunlu kılmıştır. Barolar ve kadın örgütleri ısrarlı takibin suç sayılmasını talep etmekte olup, Devleti yöneten kadrolar bu konuda herhangi bir yaklaşımda bulunmamaktadır.

Madde 36: Tecavüz dahil cinsel şiddet

“1. Taraflar Devletler, aşağıdaki kasıtlı davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli yasal veya diğer tedbirleri alır.

• **vücudun herhangi bir bölümüyle veya herhangi bir cisimle rızası olmadan başka bir kişinin vücuduna vajinal, anal veya oral yolla cinsel nitelikte girme,**

• **Rızası olmadan bir kişiye karşı diğer cinsel nitelikte eylemlerde bulunma,**

• **Rızası olmadan bir kişiye karşı üçüncü bir kişinin cinsel nitelikte eylemlerde bulunmasına sebep olma,**

2. Rıza, çevreleyen koşullar bağlamında değerlendirildiğinde kişilerin özgür iradelerinin sonucunda gönüllü olarak gösterilmiş olmalıdır.

3. Taraf Devletler, 1. fıkranın hükümlerinin iç hukuk tarafından tanındığı biçimiyle eski veya şimdiki eşlere veya partnerlere karşı gerçekleştirilen eylemler için de geçerli olmasını sağlamak üzere gereken bireylere yasal veya diğer tedbirleri alır. ”

- Hayatlarını birlikte sürdüren partnerlerden birisinin cinsel şiddet eylemine maruz kalması halinde şikayet mekanizmaları hızlı ve etkin işlemekte, toplumda evli olmanın her türlü cinsel eyleme rıza gösterilmesini gerektirdiği şeklindeki düşünce hakim olduğundan ve bu düşünce tarzının değiştirilmesi yönünde eğitimler yapılmadığından evli kadın bu konuda şikayet hakkını kullanamamakta ve ikincil mağduriyet yaşamaktadır.

Madde 37 : Zorla yapılan evlilik

“1.Taraf Devletler, bir yetişkini veya çocuğu evliliğe zorlayan kasıtlı davranışların suç sayılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2.Taraf Devletler, bir yetişkini veya çocuğu evliliğe zorlamak amacıyla yaşadığı yerin dışında başka bir ülke ya da taraf ülkeye gitmeyi aldatıcı kasıtlı davranışların suç sayılmasını

sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.”

-Sözleşme taraf Devletlere zorla ve küçük yaşta evlendirilmenin önüne geçmek amacıyla tedbirler almayı ve yasal düzenlemeler yapma yükümlülüğü getirdiği halde, ülkemizde TCK 103. maddesinin değiştirilmesi ve tecavüz edenle evlendirmenin meşrulaştırılması (yasallaşması) gündeme getirilmektedir. **Çocuk Hakları Sözleşmesi** ve çocuğun korunmasına yönelik hükümler içeren uluslararası sözleşmeler yeterince özenle uygulanmamakta, çocuk yaşta evliliklerin ihbar mekanizması işletilmemekte ve ihbardan sonraki süreçte bu evliliklere engel olacak şekilde yönetilmemektedir.

Madde 40: Cinsel taciz

“Taraf Devletler, özellikle de endişe verici, düşmanca, haysiyet kırıcı, aşağılayıcı veya saldırganca bir ortam yaratarak bir insanın onurunu zedelemek amacını taşıyan veya bu sonucu doğuran, cinsel nitelikteki her türlü istenmeyen sözlü veya sözlü olmayan veya fiziksel davranışın cezai veya diğer yasal yaptırımlara tabi olmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.”

-Cinsel taciz olaylarında soruşturma etkin biçimde yürütülmemekte, bu nedenle çoğunlukla kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilerek ikincil mağduriyet yaratılmaktadır. Savcılarının ve yargıçlarının **“kadının beyanı esastır”** ilkesini dikkate almaları gerekirken, ispat mükellefiyeti iddia eden kadına yüklenmekte ve çoğunlukla işlenen suç cezasız kalmaktadır.

Madde 42 – Suçların kabul edilemez gerekçeleri; sözde “namus” adına işlenen suçlar da dâhil

1. Taraf Devletler, bu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerinden herhangi birinin gerçekleşmesini takiben başlatılan cezai işlemlerde kültür, örf ve adet, gelenek veya sözde “namus”un bu eylemlerin gerekçesi olarak kabul edilmemesini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır. Bunlar arasına, özellikle, mağdurun, kültürel, dinî, toplumsal ya da geleneksel olarak kabul gören uygun davranış normlarını ve âdetlerini ihlal ettiği iddiaları da dâhildir.

2. Taraf Devletler, herhangi bir kişinin bir çocuğu 1. fıkrada bahsedilen eylemlerden herhangi birini işlemeye tahrik etmiş olmasının sözkonusu kişinin gerçekleştirilen eylemlerle ilgili cezai sorumluluğunu azaltmamasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Uygulamada bu madde hükmünün tam aksine tedbirler alınmakta, kadın cinayetlerinde haksız tahrik indirimleri de yapılmaktadır.

Bu uygulamaya derhal son verilmeli ve hakimler bu konuda sözleşme hükümlerini dikkate almalı, aksine davrananlar hakkında cezai ve disiplin işlemleri yapılmalıdır.

Madde 48: Zorunlu alternatif çatışma çözümü veya cezalandırma süreçlerinin yasaklanması

“1. Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle ilgili ola-

rak, arabuluculuk ve uzlaştırma da dahil olmak üzere, zorunlu alternatif çatışma çözüm süreçlerini yasaklamak üzere gerekli yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, bir para cezası emredildiği takdirde failin mağdura karşı mali yükümlülüklerini yerine getirip getirmeyeceğini göz önünde bulundurmak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır. ”

Bu hükme göre, UZLAŞTIRMA VE ARABULUCULUK gibi alternatif çözümlerin asla düşünülmemesi gerektiği vurgulanmıştır.

- Sözleşmenin aksine ülkemizde tehdit, basit yaralama, hakaret gibi suçların kadına karşı da işlenmesi durumunda bu suçlar uzlaştırma kapsamına alınmıştır. Bu uygulama şiddet gören kadını kendisine şiddet uygulayan erkekle uzlaşmak için uzlaşmacıyla görüşmek zorunda bırakmakta ve ikincil bir mağduriyet yaşatılmaktadır. Uzlaştırma şiddet yaşayan kadını yine aynı evde , aynı kişi ile yaşamaya üstü kapalı olarak zorlamak demektir. Şiddetin sulh olarak bitmesi beklenirken tam tersi sonuçlar ortaya çıktığı, hukukçu olmayan uzlaşmacıların şiddet içerikli dosyaları reddetmek yerine uzlaştırmaya çalışarak fahiş hatalar yaptıkları ve kadını derin bir çaresizliğe mahkum ettikleri dosyalardan ve basına yansıyan haberlerden görülmektedir. Merkezimiz tarafından bu uygulamadan vazgeçilmesi defalarca talep edilmesine karşın bu yanlış uygulamaya devam edilmektedir.

Ayrıca, son günlerde AİLE HUKUKUNDA ARABULUCULUK konusu Adalet Bakanlığı tarafından ısrarla gündeme getirilmekte ve 3 Mart 2021 tarihinde açıklanan “İnsan Hakları Eylem Planında” da yer verilmektedir.

Ülkemizde boşanma davalarının hemen tamamında psikolojik, sosyal, ekonomik, fiziksel vb. şiddet vardır. Dolayısıyla aslında boşanma davasında kadın, aynı zamanda bir şiddet mağdurudur.

Mağdur kadın, arabulucunun önünde kendisini mağdur eden erkekle konuşmak, onu dinlemek zorunda bırakılacaktır. ARABULUCUNUN KADININ GÜVENLİĞİNİ ve kendi güvenliğini de TEMİN EDEBİLME İMKANI YOKTUR.

Bu gerçek ortadayken **Aile Hukukunda arabuluculuk** düşünülmesi SÖZLEŞME HÜKÜMLERİNE aykırıdır.

Madde 49: Soruşturma, kovuşturma, usul hukuku ve koruyucu tedbirler - Genel yükümlülükler :

“1. Taraf Devletler, bu Sözleşmenin kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle ilgili soruşturma ve yargılamaların usule aykırı bir gecikme olmaksızın görülmesini ve ceza davasının tüm aşamalarında mağdurun haklarının dikkate alınmasını sağlamak gereken yasal ve diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, bu Sözleşme’de tanımlanan suçların etkin biçimde soruşturulmasını ve kovuşturulmasını temin sağlamak üzere, temel

insan hakları ilkelerine uygun biçimde ve cinsiyetlendirilmiş şiddet anlayışını göz önünde bulundurarak gereken yasal ve diğer tedbirleri alır. ”

- Soruşturma ve kovuşturma aşamalarında mağdura yaşadığı olay defalarca anlatılmakta, yaşadığı travmayı hafifletmek yerine her defasında yeniden yaşamasına ve mağdur olmasına sebep olunmaktadır. İkincil mağduriyet yaratılmakta, etkin bir soruşturma ve kovuşturma yapılmamaktadır.

Madde 56 : Koruma önlemleri

“1.Taraf Devletler, sorgulama ve hukuki işlemlerin tüm aşamasında mağdurların haklarını ve menfaatlerini, tanık durumunda olduklarında özel ihtiyaçlarını da dahil ederek korumak için:

• mağdurların, ailelerinin ve tanıkların gözdağından, misillemeden ve mağdur olma durumunun tekrarlanmasından korunmalarını sağlamak;

• mağdurun, en azından kendisinin veya ailesinin tehlikede olabileceği durumlarda, failin kaçtığı veya geçici veya kesin olarak serbest bırakıldığı hakkında bilgilendirilmesini sağlamak;

• iç hukuk kurallarının öngördüğü koşullar altında mağdurlara, hakları ve faydalanabilecekleri hizmetler ve şikayetlerinin takibi, masraflar, sorgulama veya davaların genel pro-

sedürü ve onların prosedür içindeki rolleri, ek olarak davalarının sonuçları hakkında bilgi vermek;

- mağdurun iç hukuk kurallarının usulüne uygun olarak sesinin duyulmasını, kanıt temin etmesini ve kendi görüşlerini, ihtiyaçlarını ve kaygılarını doğrudan veya bir aracı vasıtasıyla sunmasını ve bunların dikkate alınmasını sağlamak;

- mağdurlara haklarının ve menfaatlerinin usule uygun olarak sunulması ve dikkate alınması için uygun destek hizmetleri sağlamak;

- mağdurun özel yaşantısı ve görüntüsünü korumak için tedbirlerin alınmasını sağlamak;

- mağdur ile failer arasında iletişimin mahkemede ve kolluk kuvvetlerinin mevkiinde, mümkün olduğu ölçüde önlenmesini sağlamak;

- davaya taraf olarak katılan veya kanıt sunan mağdurlara bağımsız ve yetkin çevirmenler sağlamak;

- iç hukuk kurallarına uygun biçimde, mağdurun esastan mevcut ve uygun iletişim teknolojilerinden yararlanarak, mahkeme salonuna gitmeden veya en azından fail olduğu iddia edilen kişinin mahkeme salonunda bulunmadığı bir ortamda ifade vermesini sağlamak;

2. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet mağduru ve tanığı olan bir çocuğa, çocuğun üstün yararı ilkesini dikkate alarak uygun du-

rumlarda özel koruma önlemleri sağlanacaktır.”

Ceza ve Güvenlik tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan düzenlemelerle yetkililer (kolluk, savcılık vb.) tarafından mağdura bilgi verilmediği, bu durumun şiddetin tekrarlanma riskini artırdığı, Sözleşmenin ön gördüğü koruma önlemlerinin gereğince yerine getirilmediği görülmektedir. Mahkemelerde mağdur ile fail çoğu kez aynı salonda bulunmakta ve mağdur açısından ikincil bir mağduriyet yaratılmaktadır. Bakanlık tarafından **AGO (Adli Görüşme Odası)** açılmasına karşın özellikle ceza yargılamasında hakimler mağdurların ifadesini mahkeme salonunda alınmasını tercih etmekte, avukatlar tarafından defalarca mağdurun AGO’da dinlenmesi talep edilmesine karşın talepler reddedilmektedir. Pandemi koşullarına rağmen özellikle failin yakınları adliyeye gelmekte, genelde saldırgan davranarak ve tehdit ederek mağduru korkutmakta ve tedirgin etmektedirler. Tanıkların adresleri bazen failin veya yakınlarının eline geçmekte ve tanıklar tehdit edilerek sindirilmeye çalışılmaktadır. Kısacası Devlet koruma önlemlerini yerine getirmemekte, mağdurun, yakınlarının ve tanıkların hayatları tehlikeye atılmaktadır.

Madde 58: Zaman aşımı

“Taraflar devletler, bu Sözleşme’nin 36, 37, 38 ve 39. maddelerinde tanımlanan suçlarla ilgili yasal işlemlerin başlatılması için öngörülen za-

man aşımı süresinin, mağdurun reşit olmasından sonra etkili bir dava sürecini başlatmaya olanak tanıyacak şekilde, yeterli bir süre devam etmesini ve suçun ağırlığıyla orantılı olarak sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır. ”

-Ülkemizde bu yönde bir yasal düzenleme yapılmasına ihtiyaç vardır, mağdur ergin olduktan sonra şikayetçi olduğunda suçun zamanaşımına uğraması nedeniyle fail cezalandırılmamaktadır.

RAPORU HAZIRLAYANLAR

Av. Nazan Moroğlu

Av. Şükran Eroğlu

Av. Seda Atagül Kebabcı

Av. Özgün Aksoy

Av. Nural Kılıç

Av. Candan Ramazanoğulları

Av. Hale Eroğlu

Av. Ennur Bengisu Özen

Av. Fatma Tuğçe Ünal

Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ

Giriş

Avrupa Konseyi'ne üye Devletler ve bu sözleşmeyi imzalayan diğer Devletler;

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'yi (Avrupa Antlaşmaları Serisi (ETS)- No. 5, 1950) ve Sözleşme'nin Protokol hükümlerini, Avrupa Sosyal Şartı'nı (ETS No. 35, 1961, 1996'da gözden geçirilmiş hali, ETS No. 163), İnsan Ticaretine Karşı Eyleme İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ni (ETS No. 197, 2005) ve Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi'ni (ETS No. 201, 2007) hatırd tutarak;

Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Konseyi üye ülkelere: Kadınların şiddete karşı korunmasına ilişkin Tavsiye Kararı'nı Rec (2002)5, toplumsal cinsiyet eşitliği standart ve mekanizmalarına ilişkin Tavsiye Kararı'nı Rec (2007)17, çatışmaların önlenmesi, çözümlü ve barışın inşasında kadın ve erkeklerin rollerine ilişkin Tavsiye Kararı'nı Rec (2010) ve diğer ilgili tavsiye kararlarını hatırlatarak;

Kadına yönelik şiddet alanında önemli standartları oluşturan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin büyüyen içtihat hukuku külliyatını dikkate alarak;

Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'ni (1996), Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'yi (1996), Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması

Uluslararası Sözleşmesi'ni ("CEDAW", 1979) ve Sözleşme'ye Ek İhtiyari Protokol (1999) ile CEDAW Komitesi'nin kadına yönelik şiddete dair 19 No'lu Genel Tavsiye Kararı'nı, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'yi (1989) ve Sözleşme'ye Ek İhtiyari Protokolü (2000) ve Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'yi (2006) göz önünde tutarak;

Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü'nü (2002) göz önünde tutarak;

Uluslararası insancıl hukukun temel prensiplerini ve özellikle Savaş Zamanında Sivillerin Korunmasına Dair 4. Cenevre Sözleşmesi'ni (1949) ve Sözleşme'nin 1. ve 2. Ek Protokol Hükümleri'ni hatırd tutarak;

Kadınlara yönelik her türlü şiddeti ve aile içi şiddeti kınayarak;

Kadın ve erkek arasında yasal ve fiili eşitliğin gerçekleşmesinin kadına yönelik şiddeti önlemede önemli bir unsur olduğunu kabul ederek;

Kadına yönelik şiddetin, erkekler ve kadınlar arasındaki eşitlikçi olmayan güç ilişkilerinin tarihsel bir tezahürü olduğunu ve bu güç ilişkisinin erkekler tarafından kadınlar üzerinde tahakküm kurulmasına ve kadınlara yönelik ayrımcılık yapılmasına yol açtığını ve kadınların ilerlemelerinin önünde engel olduğunu kabul ederek;

Cinsiyete dayalı şiddet gibi kadına yönelik şiddetin yapısal boyutunu ve bu şiddetin erkeklerle kıyaslan-

dığında kadınları zorla ikincil bir konuma sokmanın çok önemli toplumsal mekanizmalarından biri olduğunu kabul ederek;

Kadın ve kız çocuklarının çoğunlukla aile içi şiddet, cinsel istismar, tecavüz, zorla evlendirme, sözde “namus” adına işlenen suçlar ve cinsel organları dağlama gibi insan haklarını ciddi bir şekilde ihlal eden şiddetin pek çok boyutuna maruz kaldıklarını ve bu durumun kadın erkek eşitliğini sağlamanın önündeki en büyük engel olduğunu büyük endişeyle kabul ederek;

Sivil halkı, özellikle de yaygın ve sistematik tecavüz ve cinsel şiddet şeklinde kadınları etkileyen silahlı çatışmalarda süregelen insan hakları ihlallerini ve cinsiyete dayalı şiddetin çatışma sürecinde ve sonrasında artması olasılığını kabul ederek;

Kadın ve kız çocuklarının cinsiyete dayalı şiddete maruz kalma riskinin erkeklerden daha fazla olduğunu kabul ederek;

Aile içi şiddetin orantısız bir şekilde kadınları etkilediğini ve erkeklerin de aile içi şiddet mağduru olabileceğini kabul ederek;

Çocukların aile içindeki şiddete tanık olmak da dâhil aile içi şiddet mağduru olduklarını kabul ederek;

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin ortadan kalktığı bir Avrupa yaratmak arzusuyla;

Aşağıdaki şekilde anlaşmışlardır:

Bölüm 1 – Amaçlar, tanımlar, eşitlik ve ayrım gözetmeme, genel yükümlülükler

Madde 1 – Sözleşmenin Amaçları

1. Bu Sözleşmenin amaçları şunlardır:

a. kadınları her türlü şiddetten korumak ve

kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak, ortadan kaldırmak;

b. kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve kadınların güçlendirilmesi yoluyla da dahil olmak üzere, kadın ve erkek arasındaki somut eşitliği teşvik etmek;

c. kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet mağdurlarını korumak ve bu kişilere destek vermek için kapsamlı bir çerçeveyi, politikaları ve tedbirleri tasarlamak;

d. kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddeti ortadan kaldırmak amacıyla uluslararası işbirliğini güçlendirmek;

e. kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddeti ortadan kaldırmak üzere bütünsel bir yaklaşımı benimsemeye yönelik etkili bir işbirliği yapmaları için örgütlere ve kolluk kuvvetlerine destek ve yardım sağlamak.

2. Bu Sözleşme, hükümlerinin Taraf Devletler tarafından etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla özel bir izleme mekanizması kurar.

Madde 2 – Sözleşme'nin kapsamı

1. Bu Sözleşme, aile içi şiddet de dâhil olmak üzere orantısız bir şekilde kadınları etkileyen, kadına yönelik her türlü şiddet biçimi için geçerlidir.

2. Taraf Devletler, bu Sözleşme'yi tüm aile içi şiddet mağdurlarına uygulamaya teşvik edilir. Taraf Devletler, bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasında cinsiyete dayalı şiddetin kadın mağdurlarını özellikle dikkate alır.

3. Bu Sözleşme barış zamanlarında ve silahlı çatışma durumlarında uygulanır.

Madde 3 – Tanımlar

Sözleşmenin amacı bakımından:

- a. “Kadına yönelik şiddet” ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayalı her türlü eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir ve bir insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılmaktadır.
- b. “aile içi şiddet”, mağdur faille aynı haneyi paylaşsa da paylaşmasa da, aile veya hanede, eski veya şimdiki eşler ya da partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet anlamına gelir.
- c. “toplumsal cinsiyet” toplum tarafından kadın ve erkeğe yüklenen ve sosyal olarak kurgulanan roller, davranışlar ve eylemler anlamına gelir.
- d. “kadına yönelik cinsiyete dayalı şiddet” doğrudan kadınlara yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya orantısız bir şekilde kadınları etkileyen şiddet anlamına gelir.
- e. “mağdur”, a ve b bentlerinde belirlenen davranışlara maruz kalan gerçek bir kişi anlamına gelir.
- f. “kadın” ibaresi 18 yaş altı kız çocuklarını da kapsar.

Madde 4 – Temel haklar, eşitlik ve ayrım gözetmeme

1. Taraf Devletler, özel ve kamusal alanda herkesin, özellikle de kadınların, şiddetten uzak yaşama hakkı-

nı korumak ve bu hakkı sağlamak amacıyla gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı kınar ve kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı önlemek üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri gecikmeksizin alır ve bu kapsamda,

- kadın erkek eşitliği ilkesini kendi ulusal anayasalarına ya da diğer uygun mevzuata dahil eder ve bu ilkenin uygulamada gerçekleştirilmesini güvence altına alır;
- kadınlara yönelik ayrımcılığı, ihtiyaç bulunması halinde, yaptırımlar uygulamak yoluyla yasaklar;
- kadınlara yönelik ayrımcı yasa ve uygulamaları kaldırır.

3. Taraf Devletler bu Sözleşme'nin hükümlerinin, özellikle de mağdurun haklarını korumaya yönelik tedbirlerin cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya siyasi olmayan görüş, ulusal veya sosyal köken, ulusal azınlık ile ilişkilendirme, mülkiyet, soy, cinsel yönelim, cinsel kimlik, yaş, sağlık durumu, sakatlık, medeni hal, göçmen veya mülteci olma durumu ya da benzeri herhangi bir temelde ayrım gözetmeksizin uygulanmasını güvence altına alır.

4. Bu Sözleşme kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel önlemler ayrımcılık olarak kabul edilemez.

Madde 5 – Devlet yükümlülükleri ve gereken özeni gösterme sorumluluğu

1. Taraf Devletler kadına yönelik herhangi bir şiddet eylemiyle ilişkilendenmekten kaçınır ve devlet adına hareket eden devlet yetkililerinin, görevlilerinin, or-

ganlarının, kurumlarının ve diğer aktörlerin bu yükümlülüğe uygun davranmalarını sağlar.

2. Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin kapsamında olup devlet dışı aktörler tarafından işlenen şiddet eylemlerini gereken özeni göstererek önlemek, soruşturmak, cezalandırmak ve bu eylemlerden kaynaklı mağduriyet için tazminat sağlamak amacıyla gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 6 – Toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar

Taraf Devletler bu Sözleşme'den kaynaklanan yükümlülüklerinin uygulamasına ve Sözleşme hükümlerinin etkisinin değerlendirilmesine toplumsal cinsiyet perspektifini dâhil edeceğini ve kadın erkek eşitliği ve kadınları güçlendiren politikalarını teşvik edeceğini ve etkili bir şekilde uygulayacağını taahhüt eder.

Bölüm II – Bütünsel politikalar ve veri toplama

Madde 7 – Kapsayıcı ve eşgüdümlü politikalar

1. Taraf Devletler bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle mücadele ve bu şiddetin her biçiminin önlenmesi için, ilgili tüm tedbirleri kapsayacak şekilde ülke çapında etkili, kapsayıcı ve eşgüdümlü politikaların kabul edilmesi ve uygulanması için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır ve kadına yönelik şiddete karşı bütüncül bir mücadele yürütür.

2. Taraf Devletler 1. fıkrada bahsedilen politikaların, mağdurların haklarını bütün önlemlerin merkezine koyarak hayata geçirilmesini ve bu politikaların tüm ilgili organlar, kurumlar ve örgütlerle etkili işbirliği içerisinde uygulanmasını sağlar.

3. Uygun olan durumda bu madde gereğince alınacak tedbirlere hükümet organları, ulusal, bölgesel ve

yerel parlamentolar ve yetkililer, ulusal insan hakları kurumları ve sivil toplum örgütleri gibi tüm ilgili aktörleri kapsar.

Madde 8 – Mali kaynaklar

Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin kapsamına giren şiddetin tüm biçimleriyle mücadeleye ve şiddetin her biçiminin önlenmesine yönelik bütünleştirilmiş politika, önlem ve programların bunları yerine getiren hükümet dışı örgütleri ve sivil toplumu da dâhil ederek yeterli düzeyde hayata geçmesi için uygun mali kaynakları ve insan kaynaklarını tahsis eder.

Madde 9 – Hükümet dışı örgütler ve sivil toplum

Taraf Devletler, ilgili hükümet dışı örgütlerin ve sivil toplumun kadına yönelik şiddetle mücadele alanında her düzeyde yaptıkları çalışmaları göz önüne alır, teşvik eder, destekler ve bu örgütlerle etkili işbirliği gerçekleştirir.

Madde 10 – Eşgüdümü sağlayan birim

1. Taraf Devletler bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle mücadeleye ve şiddetin her biçiminin önlenmesine yönelik politika ve önlemlerin eşgüdümünden, uygulanmasından, izlenmesinden ve değerlendirilmesinden sorumlu bir ya da birden fazla resmi birim saptar ya da kurar. Bu birimler 11. maddede bahsedilen verilerin toplanması ve sonuçların analiz edilip yayılmasında eşgüdümü sağlar.

2. Taraf Devletler, bu madde gereğince saptanan veya kurulan birimlerin 8. madde gereğince alınacak önlemlerin genel niteliği hakkında bilgi almalarını sağlar.

3. Taraf Devletler, bu madde gereğince saptanan veya kurulan organların Taraf ülkelerdeki meslektaş-

larıyla doğrudan haberleşmelerine ve ilişki kurmalarına yardımcı olur.

Madde 11 – Veri toplama ve inceleme

1. Taraf Devletler, Sözleşme'nin amacı bakımından:

- a. sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet vakalarına dair ilgili ayrıştırmış istatistiksel verileri belirli aralıklarla toplamayı;
- b. bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle ilgili yapılan araştırmaları; şiddetin temel nedenlerini ve sonuçlarını, şiddet vakalarını ve mahkûmiyet oranlarını, ek olarak bu Sözleşme'nin uygulanması için alınan tedbirlerin etkisini incelemek amacıyla destekleyeceğini taahhüt eder.

2. Taraf Devletler, bu Sözleşme kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin yaygınlığını ve şiddete olan eğilimleri değerlendirmek için düzenli aralıklarla nüfus esaslı araştırmalar yapmaya çaba gösterir.

3. Taraf Devletler, uluslararası işbirliğini teşvik etmek ve uluslararası düzeyde kıyaslama çalışmasını yapılmasını sağlamak üzere, bu madde uyarınca toplanan bilgileri bu Sözleşme'nin 66. maddesinde bahsedilen uzmanlar grubuna verir.

4. Taraf Devletler, bu madde uyarınca toplanan bilgilerin kamuya açık olmasını güvence altına alır.

Bölüm III – Önleme

Madde 12 – Genel Yükümlülükler

1. Taraf Devletler, kadınların aşağı bir cins olduğu veya erkekler ile kadınlar için alışlagelmiş rollerin bulunduğu düşüncesine dayanan önyargıları, örf ve adetleri, gelenekleri ve her türlü uygulamaları yok etmek amacıyla kadınların ve erkeklerin sosyal ve kül-

türel davranış kalıplarının değiştirilmesi için gerekli tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimlerine karşı her gerçek ve tüzel kişiyi korumak için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

3. Bu madde gereğince alınan her tedbir belirli şartlar nedeniyle savunmasız bırakılan kişilerin özel ihtiyaçlarına işaret eder ve ihtiyaçları dikkate alır ve mağdurun insan haklarını merkeze koyar.

4. Taraf Devletler, tüm toplumu, özellikle erkekleri ve erkek çocukları bu Sözleşme kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin önlenmesine aktif bir şekilde katkıda bulunmaları için teşvik etmek amacıyla gerekli tedbirleri alır.

5. Taraf Devletler, kültür, örf ve adet, din, gelenek veya sözde "namus"un bu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerinin bir gerekçesi olarak kabul edilmemesini güvence altına alır.

6. Taraf Devletler, kadınların güçlenmesi için program ve faaliyetleri arttırmak amacıyla gerekli tedbirleri alır.

Madde 13 – Farkındalığı artırma

1. Taraf Devletler, uygun olan durumlarda bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin farklı tezahürlerinin, bunların çocuklar üzerindeki sonuçlarının ve bu şiddet biçimlerinin önlenmesi gerektiğinin toplum içinde anlaşılması ve bu konuda farkındalığın artırılması için, ulusal insan hakları kurumlarıyla ve eşitlik kurumlarıyla, sivil toplumla ve hükümet dışı örgütlerle ve özellikle de kadın hakları örgütleriyle işbirliğini içeren, düzenli ve her düzeyde farkındalık artırıcı kampanya ve programları düzenler ya da teşvik eder.

2. Taraf Devletler, bu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerini önlemeye yönelik mevcut bilgi ve tedbirlerin toplum içerisinde geniş bir kapsamda yaygınlaştırılmasını güvence altına alır.

Madde 14 - Eğitim

1. Taraf Devletler, kadın erkek eşitliği, kalıplaştırılmayan toplumsal cinsiyet rollerini, karşılıklı saygıyı, kişiler arası ilişkilerde şiddetten kaçınma temelinde çatışma çözümünü, kadına yönelik cinsiyete dayalı şiddet ve kişisel bütünlük hakkı meselelerinin resmi müfredat içerisinde ve eğitim sürecinin her düzeyinde öğrencilerin gelişim kapasitelerine uygun olarak öğretim materyallerinin içerisine dâhil edilmesi için uygun olan durumlarda gerekli adımları atar.

2. Taraf Devletler, 1. fıkrada bahsedilen ilkelerin yaygın eğitim faaliyetlerinin yanı sıra spor faaliyetleri, kültürel faaliyetler, boş vakit faaliyetleri ve medyada teşvik edilmesi için gerekli adımları atar.

Madde 15 - Uzmanların eğitimi

1. Taraf Devletler, bu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerinin mağdurlarıyla veya failleriyle ilgilenen uzmanlara, bu tür bir şiddetin önlenmesi ve ortaya çıkarılması, kadın erkek eşitliği, mağdurların hakları ve ihtiyaçlarının yanı sıra ikincil mağduriyetin nasıl önleneceği hakkında uygun eğitimi sağlar veya bu eğitimleri güçlendirir.

2. Taraf Devletler bu Sözleşme kapsamındaki şiddet vakalarıyla ilgili başvuruların daha kapsamlı ve gerektiği gibi ele alınmasını sağlamak üzere 1. fıkrada bahsedilen eğitimin şekilde kurumlar arası eşgüdümü çok-taraflı işbirliği hakkında eğitimi içermesini teşvik eder.

Madde 16 – Önleyici müdahale ve tedavi programları

1. Taraf Devletler, aile içi şiddet faillerinin daha fazla şiddet eyleminde bulunmalarını engellemek ve şiddet içeren davranış kalıplarını değiştirmek üzere kişiler arası ilişkilerinde şiddet içermeyen davranışı benimsemeleri için failleri eğitmeyi hedefleyen programların oluşturulması veya desteklenmesi için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler faillerin, özellikle de cinsel suç faillerinin tekrar suç işlemelerini önlemeyi hedefleyen tedavi programlarının oluşturulması veya desteklenmesi için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

3. Taraf Devletler, 1. ve 2. fıkrada belirtilen önlemlerin alınmasında mağdurun güvenliğinin, desteklenmesinin ve insan haklarının öncelikli öneme sahip olmasını ve uygun durumda mağdurlara yönelik uzman destek hizmetleriyle yakın işbirliği içerisinde bu programların oluşturulmasını ve uygulanmasını güvence altına alır.

Madde 17 – Özel sektör ve medyanın katılımı

1. Taraf Devletler, ifade özgürlüklerine ve bağımsızlıklarına saygı duyarak, özel sektörü, bilgi ve iletişim sektörünü ve medyayı politikaların hazırlık ve uygulama aşamalarına katılmaya ve kadına yönelik şiddeti önlenmek ve kadın onuruna saygıyı arttırmak amacıyla yönerge ve öz-denetim standartlarını oluşturmaya teşvik eder.

2. Taraf Devletler, özel sektör aktörleriyle işbirliği içinde, çocuklar, ebeveynler ve eğitimcilerin içeriğinde zararlı olabilecek cinsel ya da şiddet unsuru bulunan bilgi ve iletişim ortamlarıyla başa çıkma becerilerini geliştirir ve geliştirilmesini teşvik eder.

Bölüm IV – Koruma ve destek

Madde 18 – Genel yükümlülükler

1. Taraf Devletler, bütün mağdurları daha öte şiddet fiillerine karşı korumak için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin 20. ve 22. maddelerinde ayrıntısıyla sıralanan genel ve özel yardım hizmetlerine atıfta bulunmayı da kapsayacak şekilde, Sözleşme kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin mağdur ve tanıklarının korunması ve desteklenmesinde, iç hukuk kuralları doğrultusunda, yargı, cumhuriyet savcıları, kolluk kuvvetleri, yerel ve ulusal yetkililer dahil ilgili devlet kuruluşları ve yanı sıra hükümet dışı örgütler ve ilgili diğer örgütler ve yapılar arasında etkili bir işbirliğinin oluşturulması için uygun mekanizmaların mevcudiyetini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer önlemleri alır.

3. Taraf Devletler, bu madde gereğince alınacak tedbirlerin:

- kadına yönelik şiddete ve aile içi şiddete dair cinsiyetlendirilmiş bir anlayışa dayanmasını ve mağdurun insan haklarına ve güvenliğine odaklanmasını;
- mağdurlar, failer, çocuklar ve onların toplumsal çevreleri arasındaki ilişkiyi dikkate alan bütünleştirilmiş yaklaşıma dayanmasını;
- ikincil mağduriyetin önlenmesini hedeflemesini;
- şiddetin kadın mağdurlarının güçlenmesini ve ekonomik bağımsızlık kazanmalarını hedeflemesini;
- uygun durumlarda, aynı tesiste çeşitli koruma ve destek hizmetlerinin bir arada sunulmasına olanak tanınmasını;

- çocuk mağdurları dâhil ederek savunmasız kişilerin özel ihtiyaçlarına dikkat edilmesini ve bu ihtiyaçların onlar için ulaşılabilir olmasını güvence altına alır.

4. Hizmetlerin sağlanması, mağdurun şikâyetinde bulunmasına veya faile karşı tanıklık etmesine bağlı olamaz.

5. Taraf Devletler, kendi vatandaşlarına ve uluslararası hukuk çerçevesindeki yükümlülükleri uyarınca korunma hakkına sahip olan diğer mağdurlara konsolosluk hizmeti ve diğer koruma ve destek hizmetlerini sağlamak üzere uygun tedbirleri.

Madde 19 – Bilgi

Taraf Devletler, mağdurların mevcut destek hizmetleri ve yasal tedbirler hakkında anladıkları dilde yeterli ve zamanında bilgi edinmelerini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 20 – Genel destek hizmetleri

1. Taraf Devletler, mağdurların şiddet sonrası toparlanmalarını kolaylaştıracak hizmetlere erişebilir olmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır. Bu tedbirler, gerek duyulduğunda, hukuki ve psikolojik danışmanlık, maddi yardım, konut, eğitim, öğretim ve iş bulmalarına yardım gibi hizmetleri içermelidir.

2. Taraf Devletler, mağdurların sağlık ve sosyal hizmetlere erişebilir olmasını ve hizmetler için yeterli kaynak ayrılmasını ve uzmanların mağdurlara yardımcı olmak ve uygun hizmetle yönlendirmek üzere eğitim almalarını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 21 – Bireysel/ toplu şikâyetinde destek

Taraf Devletler, mağdurların bölgesel ve uluslararası bireysel/ toplu şikâyet mekanizmaları hakkında

bilgi sahibi ve bu mekanizmalara erişebilir olmalarını güvence altına alır. Taraf Devletler, bu tür şikâyetlerin sunumunda mağdurlara duyarlı ve bilgiye dayalı destek sağlanmasını teşvik eder.

Madde 22 – Uzman destek hizmetleri

1. Taraf Devletler, bu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerine maruz kalmış her mağdura yeterli bir coğrafi dağılımla acil, kısa ve uzun dönem uzman destek hizmetlerini sağlamak veya bu hizmetleri düzenlemek için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, şiddet mağduru bütün kadınların ve onların çocuklarının kadın uzmanların destek hizmetlerinden yararlanmalarını sağlar veya buna yönelik düzenlemeleri yapar.

Madde 23 – Sığınaklar

Taraf Devletler, mağdurlara, özellikle de kadınlara ve çocuklarına güvenli konaklama sağlayan ve inisiyatif kullanarak mağdurlara ulaşan, yeterli sayıda, uygun ve kolayca ulaşılabilir sığınığın hazırlanmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 24 – Telefonla yardım hattı

Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle ilgili olarak arayanlara, gizlilik içerisinde ya da arayanın kimliğinin gizli kalmasına gereken özeni göstererek danışmanlık vermek için ülke çapında, kesintisiz (7/24) çalışan, ücretsiz telefon destek hattı hizmeti sağlamak amacıyla gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 25 – Cinsel şiddet mağdurlarına yönelik yardım

Taraf Devletler, mağdurlara yönelik tıbbi ve adli muayene, travma desteği ve danışmanlık sağlamak

üzere, yeterli sayıda, uygun ve kolay erişilebilir tecavüz kriz veya cinsel şiddet yönlendirme merkezlerinin kurulması için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 26 – Çocuk tanıklar için koruma ve destek

1. Taraf Devletler, mağdurlara yönelik koruma ve yardım hizmetlerinin sağlanmasında bu Sözleşme kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin çocuk tanıklarının haklarına ve ihtiyaçlarına gereken özenin gösterilmesi için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Bu madde uyarınca alınan tedbirler, bu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet biçiminin çocuk tanıklarının yaşlarına uygun psiko-sosyal danışmanlığı kapsar ve çocuğun yüksek yararı ilkesine gereken saygıyı gösterir.

Madde 27 – Bildirme

Taraf Devletler, bu Sözleşme kapsamına giren şiddet eylemlerinin gerçekleşmesine tanık olan veya böyle bir eylemin gerçekleşebileceğine dair makul nedenleri olan veya olası başka şiddet eylemlerinin yaşanabileceğine inanan bir kişinin bunu yetkili makamlara veya örgütlere bildirmesini teşvik etmek üzere gerekli tedbirleri alır.

Madde 28 – Uzmanlar tarafından bildirme

Taraf Devletler, belirli meslek alanlarında iç hukuk tarafından düzenlenen gizlilik kurallarının, uygun durumda, bu Sözleşme kapsamına giren şiddet eylemlerinin gerçekleştiği veya başka ciddi şiddet eylemlerinin gerçekleşebileceği konusunda makul gerekçeleri olan uzmanların bunu yetkili makamlara veya örgütlere bildirmesine engel teşkil etmemesini sağlamak üzere gerekli tedbirleri alır.

Bölüm V – Maddi hukuk

Madde 29 –Hukuk davaları ve başvuru yolları

1. Taraf Devletler mağdurların faile karşı yeterli hukuksal başvuru yollarına sahip olmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun biçimde, mağdurlara, kendi yetkileri kapsamında gerekli önleyici ve koruyucu tedbirleri alma görevini yerine getirmeyen devlet makamlarına karşı yeterli hukuksal başvuru yollarını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 30 – Tazminat

1. Taraf Devletler, mağdurların bu Sözleşme uyarınca kabul edilen suçlar için faillerden tazminat talep etme hakkına sahip olmalarını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Ciddi bedensel hasar gören ya da sağlıkları ciddi bir şekilde zarar gören ve uğradıkları zarar fail, sigorta ya da Devlete ait sağlık ve sosyal yardım hizmetleri gibi diğer kaynaklardan karşılanmayan kişilere Devlet tarafından yeterli tazminat sağlanır. Bu hüküm, mağdurun güvenliği için gereken özen gösterildiği müddetçe, Taraf Devletlerin verdikleri tazminatı failden geri talep etmelerine engel teşkil etmez.

3. 2. fıkra uyarınca alınan tedbirler, tazminatın makul bir süre içerisinde verilmesini sağlamalıdır.

Madde 31 – Vesayet, ziyaret hakları ve güvenlik

1. Taraf Devletler, çocukların vesayeti ve ziyaret hakkının belirlenmesinde bu Sözleşme kapsamındaki şiddet vakalarının dikkate alınmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, herhangi bir ziyaret veya vesayet hakkının kullanılmasının mağdurun veya çocukların

haklarını ve güvenliğini tehlikeye düşürmemesi sağlamak üzere gereken yasal veya diğer önlemleri alır.

Madde 32 – Zorla evlendirmenin hukuki sonuçları

Taraf Devletler, zorla evliliklerin mağdura aşırı maddi veya idari yük getirmeyecek şekilde yok sayılabilmesi, feshedilmesi ya da sonlandırılabilmesi için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 33 – Psikolojik şiddet

Taraf Devletler, zorlama veya tehditle bir kişinin psikolojik bütünlüğünü ciddi bir şekilde bozan kasıtlı davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 34 - Takip

Taraf Devletler, başka bir kişiye karşı mükerreren tehditkâr davranışlara girişerek kişinin güvenliğinden endişe etmesine sebep olan kasıtlı davranışların suç sayılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 35 – Fiziksel Şiddet

Taraf Devletler, başka bir kişiye karşı kasıtlı olarak fiziksel şiddet eylemi uygulanmasının suç sayılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 36 – Tecavüz dâhil cinsel şiddet

1. Taraf Devletler, aşağıdaki kasıtlı davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır:

- a. vücudun herhangi bir bölümüyle veya herhangi bir cisimle rızası olmadan başka bir kişinin vücuduna vajinal, anal veya oral yolla cinsel nitelikte girme;

- b. rızası olmadan bir kişiye karşı diğer cinsel nitelikte eylemlerde bulunma;
- c. rızası olmadan bir kişiye karşı üçüncü bir kişinin cinsel nitelikte eylemlerde bulunmasına sebep olma.

2. Rıza, çevreleyen koşullar bağlamında değerlendirildiğinde kişilerin özgür iradelerinin sonucunda gönüllü olarak gösterilmiş olmalıdır.

3. Taraf Devletler, 1. fıkranın hükümlerinin iç hukuk tarafından tanındığı biçimiyle eski veya şimdiki eşlere ya da partnerlere karşı gerçekleştirilen eylemler için de geçerli olmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 37 – Zorla evlilik

1. Taraf Devletler, bir yetişkini veya çocuğu evliliğe zorlayan kasıtlı davranışların suç sayılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, bir yetişkini veya çocuğu evliliğe zorlamak amacıyla yaşadığı yerin dışında başka bir ülke ya da Taraf ülkeye gitmeyi aldatıcı kasıtlı davranışların suç sayılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 38 – Kadın sünneti

Taraf Devletler, aşağıdaki kasıtlı davranışların suç sayılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır:

- a. sağ dış dudak, iç dudaklar ya da klitoris tümünde ya da herhangi bir kısmında kesme, infibulasyon ya da herhangi bir şekilde sakatlanma yaratan müdahalede bulunma;
- b. bir kadını *a* bendinde listelenen herhangi bir eyleme maruz kalmaya zorlama veya bu eylemleri bir kadına yaptırma;

- c. bir genç kızı *a* bendinde belirtilen eylemlerden herhangi birine zorla maruz bırakma ya da bunları bizzat kendisine yaptırtma.

Madde 39 – Zorunlu kürtaj ve zorunlu kısırlaştırma

Taraf Devletler, aşağıdaki kasıtlı davranışların suç sayılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır:

- a. bir kadına, bilgilendirmeden ve önceden onayı alınmadan kürtaj yapılması;
- b. bir kadının üreme kapasitesini, kendisini usul hakkında bilgilendirmeden ve önceden onayı alınmadan sonlandıracak etkiye sahip cerrahi müdahalede bulunulması.

Madde 40 – Cinsel taciz

Taraf Devletler, özellikle de endişe verici, düşmanca, haysiyet kırıcı, aşağılayıcı veya saldırganca bir ortam yaratarak bir insanın onurunu zedelemek amacıyla taşıyan veya bu sonucu doğuran, cinsel nitelikteki her türlü istenmeyen sözlü, sözsüz veya fiziksel davranışın cezai veya diğer yasal yaptırımlara tabi olmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 41 – Yardım ve yataklık ve buna yeltenme

1. Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin 33., 34., 35., 36., 37., 38. maddesinin *a* bendi ve 39. maddeleri uyarınca işlenen suçlarda kasıtlı olarak yardım ve yataklık yapılmasını bir suç olarak tanımlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin 35., 36., 37., 38. maddesinin *a* bendi ve 39. maddeleri uyarınca belirlenen suçları kasıtlı olarak işlemeye yeltenmeyi bir suç olarak tanımlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 42 – Suçların kabul edilemez gerekçeleri; sözde “namus” adına işlenen suçlar da dâhil

1. Taraf Devletler, bu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerinden herhangi birinin gerçekleşmesini takiben başlatılan cezai işlemlerde kültür, örf ve adet, gelenek veya sözde “namus”un bu eylemlerin gerekçesi olarak kabul edilmemesini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır. Bunlar arasına, özellikle, mağdurun, kültürel, dinî, toplumsal ya da geleneksel olarak kabul gören uygun davranış normlarını ve âdetlerini ihlal ettiği iddiaları da dâhildir.

2. Taraf Devletler, herhangi bir kişinin bir çocuğu 1. fıkrada bahsedilen eylemlerden herhangi birini işlemeye tahrik etmiş olmasının söz konusu kişinin gerçekleştirilen eylemlerle ilgili cezai sorumluluğunu azaltmamasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 43 – Cezayı gerektiren suçların uygulanması

Bu Sözleşme uyarınca tanımlanan suçlar, mağdur ile failin arasındaki ilişkinin niteliğine bakılmaksızın uygulanacaktır.

Madde 44 – Yargılama yetkisi

1. Taraf Devletler bu Sözleşme uyarınca belirlenen herhangi bir suç:

- a. topraklarında; veya
  - b. bayrakları bulunan gemilerde; veya
  - c. yasalarında kaydı bulunan uçaklarda; veya
  - d. vatandaşları tarafından; veya
  - e. daimi ikameti kendi topraklarında bulunan bir kişi tarafından
- işlendiğinde yargılama yetkisine sahip olmak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, bu Sözleşme uyarınca kabul edilen her suç, kendi vatandaşlarından herhangi birine veya daimi ikameti kendi topraklarında bulunan bir kişiye karşı işlendiğinde yargılama yetkisine sahip olmak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri almaya çaba gösterirler.

3. Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin 36., 37., 38. ve 39. maddeleri uyarınca kabul edilen suçlar hakkında açılan kovuşturmalarda suçların işlendiği ülkede cezalandırılması koşulunun yargılama yetkisinin önüne geçmemesini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

4. Taraf Devletler, kovuşturmanın suçun mağdurunun yapacağı bildirim ya da suçun işlendiği devletin beyanı üzerine başlatılması koşulunun bu Sözleşme'nin 36., 37., 38. ve 39. maddeleri uyarınca kabul edilen suçlar hakkında açılan kovuşturmalarda 1. fıkranın d ve e bentleri ile ilgili yargılama yetkisinin önüne geçmemesini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

5. Taraf Devletler, fail olduğu iddia edilen kişinin kendi ülkelerinde bulunduğu ve *Taraf Devletlerin* faili, kendi vatandaşı olduğu ülkeye geri vermemeleri durumlarında bu Sözleşme uyarınca kabul edilen suçlar hakkında yargılama yetkisine sahip olmak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

6. Bu Sözleşme gereğince fail olduğu iddia edilen kişi üzerinde birden fazla Taraf Devletin yargılama yetkisini kullanmayı iddia ettiği durumda, Taraf Devletler, gerekirse, kovuşturma için en uygun yargılamaya karar vermek amacıyla görüşürler.

7. Uluslararası hukukun genel kuralları saklı kalmak kaydıyla, bu Sözleşme bir Taraf Devletin kendi iç hukukuna göre sahip olduğu herhangi bir cezai yargılama yetkisini dışlamaz.

Madde 45 - Yaptırımlar ve önlemler

1. Taraf Devletler, bu Sözleşme uyarınca tanımlanan suçların ciddiyetini dikkate alarak etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımlarla cezalandırılmalarını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer önlemleri alır. Bu yaptırımlar, ihtiyaç bulunması halinde, suçlunun iadesine neden olabilen özgürlükten yoksun bırakmayı gerektiren kararları da içerir.

2. Taraf Devletler, faillere yönelik olarak:

- mahkûmların denetlenmesi ve izlenmesi;
- mağdurun güvenliğini de içerebilen çocuğun menfaati ilkesi başka bir yolla garanti altına alamıyorsa velayet hakkının elinden alınması, gibi diğer tedbirleri alabilir.

Madde 46 - Cezayı ağırlaştırıcı nedenler

Taraf Devletler, halihazırda suçun unsurlarından bir kısmını oluşturmuyorlarsa, aşağıdaki koşulların, ilgili iç hukuk kurallarına uygun biçimde, bu Sözleşmede tanımlanan suçlar bağlamında verilecek cezayı ağırlaştırıcı nitelikteki koşullar olarak sayılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır:

- a. bir suç iç hukuk tarafından tanınan eski veya şimdiki eş ya da partnere karşı ailenin bir ferdi, mağdurula evlilik dışı ilişki yaşayan veya kendi otoritesini kötüye kullanan bir kişi tarafından işlenmişse;
- b. bir suç veya ilgili suçlar mükerreren işlenmişse;
- c. suç, çeşitli şartlar nedeniyle savunmasız durumdaki bir kişiye karşı işlenmişse;
- d. suç, bir çocuğa karşı veya bir çocuğun önünde işlenmişse;

- e. suç, iki ya da daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmişse;
- f. suç işlenmeden önce ya da suç esnasında aşırı düzeyde şiddet uygulanmışsa;
- g. suç, silah kullanılarak veya silahla tehdit ederek işlenmişse;
- h. suç mağdur için ağır fiziksel veya psikolojik hasarla sonuçlanmışsa;
- i. fail, aynı nitelikteki suçlar nedeniyle daha öncesinde mahkum edilmişse.

Madde 47 - Diğer Taraf ülke tarafından onaylanan cezalar

Taraf Devletler bu Sözleşme uyarınca kabul edilen suçlarla ilgili cezaya karar verirken, bir başka Taraf Devlet tarafından verilen nihai cezaların dikkate alınması olanağını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 48 - Zorunlu alternatif çatışma çözümü veya cezalandırma süreçlerinin yasaklanması

1. Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle ilgili olarak, arabuluculuk ve uzlaştırma da dâhil olmak üzere zorunlu alternatif çatışma çözüm süreçlerini yasaklamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, bir para cezası emredildiği takdirde failin mağdura karşı mâli yükümlülüklerini yerine getirip getiremeyeceğini göz önünde bulundurmak üzere gereken yasal ve diğer tedbirleri alır.

Bölüm 6 - Soruşturma, kovuşturma, usul hukuku ve koruyucu önlemler

Madde 48 - Genel yükümlülükler

1. Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin kapsamına giren bütün şiddet biçimleriyle ilgili soruşturma ve yar-

gılamaların usule aykırı bir gecikme olmaksızın görülmesini ve ceza davasının tüm aşamalarında mağdurun haklarının dikkate alınmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, bu Sözleşme’de tanımlanan suçların etkili biçimde soruşturulmasını ve kovuşturulmasını sağlamak üzere, temel insan hakları ilkelerine uygun biçimde ve cinsiyetlendirilmiş şiddet anlayışını göz önünde bulundurarak, gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 50 - Acil müdahale, önleme ve koruma

1. Taraf Devletler bu Sözleşme kapsamına giren bütün şiddet biçimlerine karşı, sorumlu kolluk kuvvetlerinin mağdurlara yeterli ve acil koruma sunarak derhal ve gerektiği gibi müdahale etmelerini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, sorumlu kolluk kuvvetlerinin bu Sözleşme kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin önlenmesi ve bunlara karşı koruma sağlanması için, önleyici operasyonel tedbirlerin alınması ve delillerin toplanması da dahil, anında ve gerektiği gibi müdahale etmelerini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 51 - Risk değerlendirme ve risk yönetimi

1. Taraf Devletler, tüm ilgili yetkililerin riski yönetmek ve eğer gerekliyse eşgüdümlü koruma ve destek sağlamak için ölüm riskinin, durumun ciddiyetinin ve şiddetin tekrarlanması riskinin değerlendirilmesinin yapılmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler 1. fıkrada bahsedilen değerlendirmenin, usulüne uygun olarak bu Sözleşme kapsa-

mında yer alan şiddet eylemlerinin faillerinin ateşli silah taşıyor olmalarını veya ateşli silaha erişme imkânlarını, soruşturmanın tüm aşamasında ve koruyucu önlemlerin uygulanması sırasında dikkate alarak gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 52-Acil durumlarda uzaklaştırma emirleri

Taraflar, yetkili makamlara, ani tehlike durumlarında, aile içi şiddet faillerinin, mağdurun veya risk altındaki şahsın ikametgahını yeterli bir süre için terk etme emri verme ve faillerin mağdurun veya risk altındaki şahsın ikametgahına girmesini veya mağdurla veya risk altındaki şahısla temas etmesini yasaklama yetkisi verilmesini temin edecek yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır. Bu madde uyarınca alınan tedbirler mağdurun veya risk altındaki kişinin güvenliğini ön planda tutar.

Madde 53 - Kısıtlama veya koruma kararları

1. Taraf Devletler bu Sözleşme’nin kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin mağdurlarının uygun kısıtlama veya koruma kararlarından yararlanmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler 1. fıkrada bahsedilen kısıtlama veya koruma kararlarının:

- acil koruma sağlamaya yönelik olmasını ve mağdura gereksiz mali veya idari külfet doğurmasını;
- belirli bir süre için ya da değiştirilene ya da kaldırılana kadar geçerli olmasını;
- gerekli olduğunda hemen etki yaratacak şekilde nizasız (ex parte) alınmasını;
- diğer yargı süreçlerini dikkate almaksızın ya da bunlara ek olarak alınmasını;

- daha sonra başlatılacak yargı süreçlerine dahil edilmesini

sağlamak üzere gereken yasal veya diğer önlemleri alır.

3. Taraf Devletler 1. fıkrada saptanan kısıtlama veya koruma emirlerinin ihlallerin etkili, orantılı ve caydırıcı cezai veya diğer yasal yaptırımlara tabi olmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 54 - Sorgulamalar ve kanıt

Taraf Devletler herhangi bir hukuk veya cezai davada mağdurun cinsel geçmişi ve davranışıyla ilgili var olan kanıtlara yalnızca davayla ilgili ve gerekliyse izin verilmesini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer önlemleri alır.

Madde 55 - Nizasız (*ex parte*) ve re'sen (*ex officio*) yargılama

1. Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin 35, 36, 37, 38 ve 39. maddelerinde tanımlanan suçlarla ilgili soruşturma ve kovuşturmaların, suçun kısmen ya da tamamen kendi topraklarında işlenmiş olması durumunda, mağdurun ifadesine ya da şikayetine bağlı olmamasını ve mağdurun ifadesini ya da şikayetini geri çekmesi durumunda dahi devam edebilmesini sağlar.

2. Taraf Devletler, kendi iç hukuk kurallarının öngördüğü koşullara uygun biçimde, bu Sözleşme'de kabul edilen suçlarla ilgili yürütülen soruşturma ve yargılamalarda mağdurun kendi talebi doğrultusunda kamu kuruluşlarından ve hükümet dışı örgütlerden ve aile içi şiddet danışmanlarından yardım ve/ veya destek almasına olanak sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 56 - Koruma önlemleri

1. Taraf Devletler, sorgulama ve hukuki işlemlerin tüm aşamasında mağdurların haklarını ve menfaatlerini, tanık durumunda olduklarında özel ihtiyaçlarını da dâhil ederek korumak için:

- a. onların aynı zamanda ailelerinin ve tanıklarının, gözdağından, misillemeden ve mağdur olma durumunun tekrarlanmasından korunmalarını sağlamak;
- b. mağdurun, en azından kendisinin veya ailesinin tehlikede olabileceği durumlarda, failin kaçtığı ya da geçici veya kati olarak serbest bırakıldığı hakkında bilgilendirilmesini sağlamak;
- c. iç hukuk kurallarının öngördüğü koşullar altında mağdurlara hakları ve faydalanabilecekleri hizmetler ve şikayetlerinin takibi, masraflar, sorgulama veya davaların genel prosedürü ve onların prosedür içindeki rolleri, ek olarak davalarının sonuçları hakkında bilgi vermek;
- d. mağdurun, iç hukuk kurallarının usulüne uygun olarak sesinin duyulmasını, kanıt temin etmesini ve kendi görüşlerini, ihtiyaçlarını ve kaygılarını doğrudan veya bir aracıyla sunmasını ve bunların dikkate alınmasını sağlamak;
- e. mağdurlara haklarının ve menfaatlerinin usule uygun olarak sunulması ve dikkate alınması için uygun destek hizmeti sunmak;
- f. mağdurun özel yaşantısı ve görüntüsünü korumak için tedbirlerin alınmasını sağlamak;
- g. mağdur ve failer arasındaki iletişimin mahkemede ve kolluk kuvvetlerinin mevkiinde, mümkün olduğu ölçüde önlenmesini sağlamak;

h. davaya taraf olarak katılan ya da kanıt sunan mağdurlara bağımsız ve yetkin çevirmenler sağlamak;

i. iç hukuk kurallarına uygun biçimde, mağdurun esasen mevcut ve uygun iletişim teknolojilerinden yararlanarak mahkeme salonuna gitmeden ya da en azından fail olduğu iddia edilen kişinin mahkeme salonunda bulunmadığı bir ortamda ifade vermesini sağlamak

üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet mağduru ve tanıdığı olan bir çocuğa, çocuğun yararı ilkesini dikkate alarak uygun durumlarda özel koruma önlemleri sağlanacaktır.

Madde 57 – Adli yardım

Taraf Devletler, mağdurların iç hukuk kurallarının öngördüğü koşullar altında hukuki yardım ve ücretsiz adli yardım alma hakkını temin eder.

Madde 58 – Zaman aşımı

Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin 36, 37, 38 ve 39. maddelerinde tanımlanan suçlarla ilgili yasal işlemlerin başlatılması için öngörülen zaman aşımı süresinin, mağdurun reşit olmasından sonra etkili bir dava sürecini başlatmaya olanak tanıyacak şekilde, yeterli bir süre devam etmesini ve suçun ağırlığıyla orantılı sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Bölüm 7 – Göç ve sığınma

Madde 59 – Oturma izni

1. Taraf Devletler, ikametgâh durumu iç hukuk tarafından tanınan eş veya partnere bağlı olan mağdurlara, evliliğin veya ilişkinin bozulması durumunda

özellikle zor koşullarda, başvuru üzerine, evliliğin ya da ilişkinin süresini dikkate almaksızın özerk oturma izninin verilmesini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır. Özerk oturma izninin verilmesine ve süresine ilişkin koşullar iç hukuk tarafından belirlenir.

2. Taraf Devletler ikametgâh durumu iç hukuk tarafından tanınan eş veya partnere bağlı olan mağdurların ikametgâh nedeniyle başlatılan sınır dışı işlemlerini özerk oturma izni için başvurmalarına olanak sağlayacak şekilde durdurabilmelerini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

3. Taraf Devletler, aşağıdaki durumlardan biri veya her ikisi birden söz konusu olduğunda mağdurlara yenilenebilir oturma izni verir:

a. yetkili makam, mağdurların kişisel durumlarının bir gereği olarak kalmalarının gerekli olduğunu uygun bulduğu takdirde;

b. yetkili makam, mağdurların soruşturma veya cezai işlemler sırasında yetkili makamlarla işbirliği içinde olmaları amacıyla kalmalarının gerekli olduğunu uygun bulduğu takdirde.

4. Taraf Devletler evlilik amacıyla başka bir ülkeye getirilen ve sonucunda daimi olarak yaşadıkları ülkenin oturma iznini kaybeden zorla evlilik mağdurlarına, izinlerini geri alabilmelerini sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 60 – Cinsiyete dayalı sığınma talebi

1. Kadına yönelik cinsiyete dayalı şiddetin, Mültecilerin Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi 1A (2) maddesi anlamında zulüm olarak ve tamamlayıcı/ ikincil korumayı gerektiren ciddi hasar biçimi olarak tanımlanmasını sağlamak üzere gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler, Sözleşme’de tanımlanan tüm gerekçelerin toplumsal cinsiyete duyarlı bir şekilde yorumlanmasını ve bu gerekçelerden herhangi biri ya da bir kaçını nedeniyle zulüm görme tehdidi söz konusuysa başvuru sahiplerine, yürürlükteki ilgili araçlarla mülteci statüsünün tanınmasını güvence altına alır.

3. Taraf Devletler sığınma başvurusu yapanlar için toplumsal cinsiyete duyarlı kabul usullerini ve destek hizmetlerini ve yanı sıra toplumsal cinsiyet yönergelerini ve mülteci statüsünün belirlenmesi ve uluslararası koruma için başvuruyu da kapsayan, toplumsal cinsiyete duyarlı sığınma usullerini geliştirmek için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

Madde 61 - Geri göndermeme

1. Taraf Devletler, uluslararası hukuk çerçevesindeki yükümlülükleri uyarınca *geri göndermeme* ilkesinin tanınması için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraf Devletler statüsü ve ikametine bakılmaksızın korumaya muhtaç kadına yönelik şiddet mağdurlarının hayatlarının risk altında olabileceği ya da işkenceye veya insanlık dışı muameleye veya cezalandırılmaya maruz kalabilecekleri hiçbir ülkeye hiçbir durum altında iade edilmeyeceklerini güvence altına almak üzere gereken yasal veya diğer önlemleri alır.

Bölüm 8 - Uluslararası İşbirliği

Madde 62- Genel ilkeler

1. Taraf Devletler bu Sözleşme’nin hükümleri uyarınca, medeni ve cezai konulardaki işbirliğinin ilgili uluslararası ve bölgesel araçlarının uygulanması ve iç hukuk kuralları ile karşılıklı mevzuatlarına dayanarak kararlaştırılan düzenlemeler vasıtasıyla aşağıda belirtilen amaçlar dâhilinde, mümkün olan en geniş kapsamda işbirliği yapar:

a. bu Sözleşme’nin kapsamına giren bütün şiddet biçimlerinin önlenmesi ve şiddete karşı mücadele edilmesi;

b. mağdurların korunması ve mağdurlara yardım sağlanması;

c. Sözleşme uyarınca kabul edilen suçlarla ilgili soruşturmalar ya da yargılamalar;

d. Koruma emirleri de dahil, Taraf Devletlerin yargı makamlarınca verilen hukuk ya da ceza kararlarının uygulanması.

2. Taraf Devletler, Sözleşme uyarınca kabul edilen, ikamet ettikleri ülke haricinde başka bir Taraf Devletin topraklarında işlenen suçlardan mağdur olanların, ikamet ettikleri devletin yetkili makamlarından önce şikâyetle bulunmalarını sağlamak için gereken yasal veya diğer tedbirleri alır.

3. Bu sözleşmeye taraf bir başka Taraf Devlet tarafından hukuk ya da ceza davalarında verilen kararların uygulanması ya da suçluların iadesi ve suçla mücadelede anlaşma temelinde karşılıklı işbirliği yapan bir taraf Devlet, bu Sözleşmede tanımlanan suçlarla ilgili olarak hukuk ya da ceza davalarında verilen kararların uygulanması ya da suçluların iadesi ve suçla mücadele konusunda henüz böyle bir anlaşma yapmadığı bir Taraf Devletten böyle bir işbirliği talebi aldığı anda, karşılıklı işbirliği için bu Sözleşmenin esas alınmasını dikkate alabilir.

4. Taraf Devletler, 18. maddenin 5. paragrafı uyarınca mağdurların korunmasını kolaylaştırmak amacıyla üçüncü devletler ile ikili ve çok taraflı anlaşmalar da dahil olmak üzere, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadeleyi üçüncü ülkelerin yararlandığı kalkınma amaçlı yardım programlarına, ihtiyaç bulunması halinde, entegre etmeye çalışır.

Madde 63 – Risk altındaki kişilerle ilgili tedbirler

Bir Taraf Devletin, başka bir taraf ülke topraklarında yaşayan bir kişinin bu Sözleşme'nin 36, 37, 38 ve 39. maddelerinde belirtilen bir şiddet eylemine her an maruz kalma riskinin olduğuna dair makul sebepleri varsa, bilgisi olan bu Taraf Devletin gerekli koruma önlemlerinin alınmasını sağlamak amacıyla elindeki bilgileri gecikmeden, bahsedilen kişinin sınırları içerisinde olduğu ülkeye iletmesi teşvik edilmektedir. Uygulanabildiği yerde, bu bilgi, risk altındaki kişinin yararı için mevcut koruma önlemleri hakkında ayrıntılı bilgi içermelidir.

Madde 64 – Bilgi Edinme

1. Gerekli önlemlerin alınmasının talep edildiği Taraf Devlet, bu önlemlerin alınmasını talep eden Taraf Devleti bu madde altında yapılan eylemin nihai sonucu konusunda hızlı bir şekilde bilgilendirmelidir. Gerekli önlemlerin alınmasının talep edildiği Taraf Devlet, istenilen önlemlerin uygulanmasını imkânsız kılan ya da bu önlemlerin uygulanmasının gecikmesi muhtemel olduğu durumlarda da önlemlerin alınmasını talep eden Taraf Devleti derhal bilgilendirmelidir.

2. Taraf Devlet, önceden talep olmadan, kendi iç hukuk sınırları içerisinde, kendi yaptığı soruşturma çerçevesinde edindiği bilgiyi, bu bilginin diğer Taraf Devlete bu Sözleşme uyarınca kabul edilen ve ceza gerektiren suçları önlemede, soruşturma başlatma ve yürütmede, bu tür ceza gerektiren suçların kovuşturmasında yardımcı olabileceğini düşündüğünde ya da kendi soruşturması kapsamında edindiği bu bilginin bu madde altında diğer Taraf Devlet tarafından işbirliği talebine yol açacağını düşündüğünde, edindiği bilgiyi diğer ülkeye iletir.

3. 2. paragraf uyarınca konuyla ilgili herhangi bir bilgi alan Taraf Devlet, bu bilgileri, uygun görüldüğünde davanın açılması için ya da bu bilginin ilgili medeni ve cezai davalarda dikkate alınması için kendi ülkesindeki yetkili makamlarına ibraz etmelidir.

Madde 65 – Veri Koruma

Kişisel bilgiler, Taraf Devletlerin Kişisel Verilerin Otomatik İşlemden Geçirilme Sürecinde Bireylerin Korunması Hakkında Sözleşme (ETS No.108) altındaki yükümlülüklerine uygun biçimde saklanmalı ve kullanılmalıdır.

Bölüm 9 – İzleme mekanizması

Madde 66 – Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddete karşı uzman eylem grubu

1. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddete karşı uzman eylem grubu (bundan sonra "GREVIO" olarak geçecek olan) Sözleşme'nin Taraf Devletlerce uygulanmasını izleyecektir.

2. GREVIO, cinsiyet ve coğrafi dağılım dengesine ek olarak çok disiplinli uzmanlık bilgileri de dikkate alınarak en az 10, en fazla 15 üyeden oluşur. Üyeleri, Taraflar Komitesi tarafından Taraf Devletlerce aday gösterilenler arasından, dört yıl boyunca bir kez yenilenebilir şekilde ve Taraf Devletlerin vatandaşları arasından seçilir.

3. İlk başta 10 üyenin seçimi, bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesini izleyen bir yıl içerisinde yapılır. Ek beş üyenin seçimi 25. onay veya katılımı takiben yapılır.

4. GREVIO üyelerinin seçimi aşağıdaki ilkelere bağlıdır:

- üyeler, insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet,

mağdurların korunması ve onlara yardımcı olma alanında yetkinliğe sahip olarak bilinen yüksek ahlaki karaktere sahip olan veya bu Sözleşme kapsamında belirlenen alanlarda profesyonel deneyimini göstermiş olan kişiler arasından şeffaf bir prosedür içerisinde seçilir;

- b. GREVIO'nun (herhangi) iki üyesi aynı ülkenin vatandaşı olamaz;
- c. üyeler temel yasal sistemleri temsil etmelidirler;
- d. üyeler kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet alanında ilgili aktör ve organları temsil etmelidirler;
- e. üyeler kendi şahsi sıfatlarıyla görev yaparlar. Görevlerini yerine getirirken bağımsız ve tarafsızdırlar ve görevlerini etkili bir şekilde yerine getirmeye hazırdırlar.

5. GREVIO'nun üyelerinin seçim prosedürü, Sözleşme'nin yürürlüğe girmesini takiben altı ay içerisinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından, Taraf Devletlerle istişare edildikten ve oybirliği sağlandıktan sonra belirlenir.

6. GREVIO kendi iç tüzüğünü kendisi belirler.

7. GREVIO üyeleri ve 68. maddenin 9. ve 14. fıkralarında düzenlendiği gibi ülke ziyaretleri gerçekleştiren heyetlerin diğer üyeleri, Sözleşme'nin ek bölümünde kabul edilen imtiyaz ve muafiyetlerden yararlanırlar.

Madde 67 – Taraf Devlet Komitesi

1. Taraf Devlet Komitesi, Taraf Devletlerin Sözleşme'deki temsilcilerinden oluşur.

2. Taraf Devlet Komitesi, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından toplanır. Komite'nin ilk toplantısı GREVIO üyelerini seçmek için Sözleşme'nin yürürlüğe girmesini takiben 1 yıl içerisinde yapılır. Sonrasında Komite, Taraf Devletlerin 3'te 1'i, Taraf Devlet Komitesi'nin Başkanı veya Genel Sekreter talep ettiği zaman toplanır.

3. Taraf Devlet Komitesi kendi iç tüzüğünü kendisi yapar.

Madde 68 – İç tüzük

1. Taraf Devletler, GREVIO tarafından incelenmek üzere Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bu Sözleşme hükümlerine etkililik kazandırmak için aldıkları hukuki ve diğer tedbirleri içeren GREVIO tarafından hazırlanan soru formuna dayanan raporu sunar.

2. GREVIO, 1. fıkra uyarınca sunulan raporu, Taraf Devlet'in ilgili temsilcileriyle birlikte inceler.

3. Sonraki değerlendirme usulleri, uzunluğuna GREVIO tarafından karar verilen dönemlere ayrılır. Her dönemin başında GREVIO, değerlendirme usulünün dayandığı belirli hükümleri seçer ve soru formu gönderir.

4. GREVIO izleme usulünü tamamlamak için uygun araçları tanımlar. GREVIO özellikle her değerlendirme süreci için, Taraf Devletler tarafından değerlendirme usulünün uygulanmasının gerekçesi olarak hizmet edecek anketi kabul eder. Soru formu, tüm Taraf Devletler tarafından ele alınır. Taraf Devletler soru formuna ek olarak GREVIO'dan gelen daha başka bilgi talebine yanıt verir.

5. GREVIO, Sözleşme'nin uygulaması hakkında ilgili hükümet dışı örgütlerden ve sivil toplumdan ek olarak ulusal kurumlardan insan haklarının korunması amacıyla bilgi alabilir.

6. GREVIO Sözleşme'nin alanına giren diğer bölgesel ve uluslararası belgelerden ve birimlerden alınan mevcut bilgilere gereken önemi gösterir.

7. Her değerlendirme dönemi için soru formu kabul edildiğinde GREVIO, mevcut verilere ve Sözleşme'nin 11. maddesinde bahsedildiği gibi Taraf Devletlerdeki araştırmalara gereken önemi gösterir.

8. GREVIO, Sözleşme'nin uygulamasıyla ilgili Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, Parlamenter Meclisi ve Avrupa Konseyi'nin diğer ilgili uzmanlaşmış birimlerinden, ek olarak diğer uluslararası belgelere referansla kurulan birimlerden bilgi alabilir. Bu birimlere sunulan şikâyetler ve bunların çıktıları GREVIO'ya ulaştırılacaktır.

9. GREVIO, ulusal makamlarla işbirliği içerisinde ve bağımsız ulusal uzmanların yardımıyla, edinilen bilginin yetersiz olmasına veya 14. fıkranın öngördüğü durumlara bağlı olarak ülke ziyaretleri organize eder. GREVIO ziyaretler boyunca belirli alanlarda uzmanlaşmış kişiler tarafından desteklenebilir.

10. GREVIO Sözleşme hükümlerinin uygulanmasına ait değerlendirmelere dayanan analizleri içeren bir rapor taslağı hazırlar, ek olarak taslağın öneri ve teklifleri, ilgili Taraf Devlet bakımından belirlenen sorunları ele alabilir. Değerlendirmeye tabii tutulan rapor taslağı, Taraf Devlete yorumlarını almak için iletilir. Raporun yayımlanmasında Taraf Devletin yorumları dikkate alınır.

11. Taraf Devletler tarafından gelen yorumlar ve alınan bilgilere dayanarak GREVIO, Taraf Devlet tarafından Sözleşme'nin hükümlerini uygulamak için alınan tedbirleri içeren kendi rapor ve elde ettiği sonuçları yayımlar. Bu rapor ve varılan sonuçlar ilgili Taraf Devlete ve Taraf Devletler Komitesine gönderilir. Rapor ve GREVIO'nun vardığı sonuçlar, Taraf Devletin nihai yorumlarıyla birlikte, bunların kabulü sırasında yapıldığı gibi, kamuya açıklanır.

12. 1. ilâ 8. fıkraların hükümleri saklı kalmak üzere, GREVIO'nun raporu ve vardığı sonuçlara dayanarak Taraf Devletler Komitesi, Taraf Devlete yönelik (a) GREVIO'nun vardığı sonuçların uygulanması için alınan tedbirlerle ilgili, eğer gerekiyorsa tedbirlerin uygulamalarıyla ilgili bilgilerin sunulması için bir zaman belirleyerek ve (b) Taraf Devlet ile Sözleşme'nin gerektiği şekilde uygulanması için işbirliğini geliştirme amacıyla tavsiyeler yayımlar.

13. GREVIO, Sözleşme'yle ilgili ciddi ihlalleri önlemek ya da boyutunu veya sayısını azaltmak için acil dikkat gerektiren sorunların var olduğu bir duruma işaret eden güvenilir bilgiler aldığında, kadına yönelik ciddi, büyük veya süregelen şiddet biçimlerinin önlenmesi için alınan tedbirlere ilişkin özel bir raporun acilen sunulmasını talep edebilir.

14. İlgili Taraf Devlet tarafından sunulan bilgiler göz önüne alınarak, ek olarak daha başka güvenilir bilgi bulunduğu, GREVIO soruşturma yürütülmesi ve acilen GREVIO'ya raporlanması için bir veya birden fazla üyesini belirler. Gerekli bulunduğu takdirde ve Taraf Devlet'in rızasıyla soruşturma, Taraf Devlet'e ziyareti içerebilir.

15. 14. fıkrada belirtilen soruşturmada elde edilen bulgular incelendikten sonra GREVIO, bu bulguları ilgili Taraf Devlet'e ve ihtiyaç bulunması halinde Taraf Devletler Komitesi'ne ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne diğer yorum ve tavsiyelerle birlikte iletir.

Madde 69 – Genel tavsiyeler

GREVIO ihtiyaç bulunması halinde Sözleşme'nin uygulanması hakkında genel tavsiyeleri kabul eder.

Madde 70 – İzlemeye parlamenter katılım

1. Ulusal parlamentolar, Sözleşme'nin uygulanması için alınan tedbirlerin izlenmesine katılmaları için davet edilebilir.

2. Taraf Devletler GREVIO'nun raporlarını kendi ulusal parlamentolarında sunabilir.

3. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi, Sözleşme'nin uygulanmasını değerlendirmek için düzenli olarak davet edilir.

Bölüm 10 - Diğer uluslararası belgelerle olan ilişki

Madde 71 - Diğer uluslararası belgelerle olan ilişki

1. Bu Sözleşme, Sözleşme'ye Taraf Devletlerin taraf olduğu veya olacağı ve bu Sözleşme'nin hükmettiği meselelerdeki hükümleri içeren diğer uluslararası belgelerden kaynaklı yükümlülükleri etkilemez.

2. Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, Sözleşme'nin hükümlerini tamamlamak veya güçlendirmek ya da somutlaştırılan ilkelerin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla bu Sözleşme'de değinilen meselelerde birbirleriyle iki ya da çok taraflı anlaşmalar yapabilir.

Bölüm 11 - Sözleşme'de değişiklikler

Madde 72- Değişiklikler

1. Taraf Devlet tarafından sunulan Sözleşme'deki her değişiklik önerisi, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne iletilir ve kendisi tarafından Avrupa Konseyi üye ülkelerine, her imzalayan Devlete, Taraf Devlete, Avrupa Birliği'ne ve 75. madde hükümleri uyarınca bu Sözleşme'yi imzalamaya çağrılan her devlete ve 76. madde hükümleri uyarınca bu Sözleşme'yi kabul etmeye çağrılan her devlete yönlendirilir.

2. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi üyesi olmayan Sözleşme'nin Taraf Devletlerinin görüşüne başvurduktan sonra değişiklik önerisini dikkate alır ve Avrupa Konseyi Statüsü'nün 20. maddesinin *d* fıkrasında öngörüldüğü gibi çoğunluğa göre değişikliği kabul eder.

3. 2.fıkra uyarınca Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen her değişiklik metni, kabul için Taraf Devletlere iletilir.

4. 2.fıkra uyarınca kabul edilen her değişiklik, tüm Taraf Devletlerin, Genel Sekreter'i değişikliği kabul ettikleri hakkında bilgilendirdiği tarihten sonraki bir aylık süre sonunu takiben ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Bölüm 12 - Son hükümler

Madde 73 - Sözleşme'nin etkileri

Bu Sözleşme'nin hükümleri, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadelede kişilere daha uygun haklar sağlayan iç hukuk hükümlerine ve yürürlükte olan veya yürürlüğe konabilecek olan bağlayıcı uluslararası belgelere hâlel getirmez.

Madde 74 - Uyuşmazlığın çözümü

1. Taraf Devletler, Sözleşme'nin uygulanması veya yorumlanması sırasında doğabilecek her uyuşmazlığı müzakere, uzlaşma, hakemlik gibi araçlarla veya karşılıklı anlaşmayla kabul edilen diğer barışçı çözüm yollarıyla çözmek için çaba göstereceklerdir.

2. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Taraf Devletlere, uyuşmazlık sırasında kullanmak için üzerinde mutabakata varmaları koşuluyla çözüm yöntemleri sağlayabilir.

Madde 75 - İmzalama ve yürürlüğe girme

1. Bu Sözleşme Avrupa Konseyi üyelerinin ve Sözleşme'nin hazırlanmasına katılan üye olmayan ülkelerin ve Avrupa Birliği'nin imzasına açıktır.

2. Bu Sözleşme kabule veya onaya tabidir. Kabul veya onay belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne verilir.

3. Bu Sözleşme 2. fıkranın hükümleri uyarınca, Sözleşme tarafından bağlı kılınma rızalarını açıklama

yan en az sekizi Avrupa Konseyi üyesi olan on Devlet tarafından imzalanmasından sonraki üç aylık süre sonunu takiben ayın ilk günü yürürlüğe girer.

4. 1.fıkıradaki bahsedilen, sonradan Sözleşme tarafından bağlı kılınma rızasını açıklayan her devlet ve Avrupa Birliği açısından Sözleşme, kabul veya onay belgelerinin verildiği tarihten sonraki üç aylık süre sonunu takiben ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 76 – Sözleşme’ye katılım

1. Sözleşme yürürlüğe girdikten sonra, Taraf Devletlerin Sözleşme’yi istişare etmelerinin ve oybirliğinin sağlanmasının ardından Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi’ne üye olmayan ve Sözleşme’nin hazırlanmasına katılmamış olan herhangi bir devleti, Avrupa Konseyi Statüsü’nün 20. maddesinin *d* fıkrası gereğince oyçokluğuyla ve Bakanlar Komitesi’ne katılmaya yetkili Taraf Devlet temsilcilerinin oybirliğiyle Sözleşme’yi kabul etmesi için davet edebilir.

2. Kabul eden her devlet açısından Sözleşme, katılım belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreteri’ne verilmesinden sonraki üç aylık süre sonunu takiben ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 77 – Ülkelerde uygulama

1. Her devlet veya Avrupa Birliği, imza sırasında veya kabul, onay veya katılım belgelerini verirken Sözleşme’nin uygulanacağı bölgeyi veya bölgeleri belirtebilir.

2. Herhangi bir Taraf Devlet, daha sonraki bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreteri’ne yapacağı bir bildirimle, uluslararası ilişkilerinden sorumlu olduğu veya sorumluluğunu üstlendiği ve bildirimde belirtilen ülkelerin dışındaki bölgelerde bu Sözleşme’yi uygulayacağını belirtebilir. Bu gibi bir ülke açısından

Sözleşme, böyle bir bildirim Genel Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin bittiği ayı takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3. Önceki iki fıkranın altında yapılan her bildirim, böyle bir bildirimde belirtilen her ülke açısından Avrupa Konseyi Genel Sekreteri’ne yapılacak bir bildirimle geri çekilebilir. Geri çekilme, böyle bir bildirim Genel Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin bittiği ayı takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 78 – Çekinceler

1. 2. ve 3. fıkralarda öngörülen istisnalar dışında, bu Sözleşme’nin hükümleri açısından hiçbir çekince konulamaz.

2. Her devlet veya Avrupa Birliği imza sırasında veya kabul, onay veya katılım belgelerini verirken Avrupa Konseyi Genel Sekreteri’ne yapacağı bir bildiriyle;

- 30. Madde’nin 2. fıkrası;
- 44. Madde’nin 1. fıkrasının e bendi ve 3. ve 4. fıkraları;
- Küçük suçlarla ilişkili olarak 35. Madde bağlamında 55. Madde’nin 1. paragrafı
- 37., 38., ve 39. Madde’ler bağlamında 58. Madde;
- 59. Madde

hükümlerini uygulamama veya sadece özel vaka ya da durumlarda uygulama hakkını saklı tutacağını belirtebilir.

3. Her devlet veya Avrupa Birliği, imza sırasında veya kabul, onay veya katılım belgelerini verirken Avrupa Konseyi Genel Sekreteri’ne yapacağı bir bildiriyle, 33. ve 34. maddelerde bahsedilen davranışlar için ce-

zai yaptırımlar yerine cezai olmayan yaptırımlar sağlama hakkını saklı tutacağını belirtebilir.

4. Her Taraf Devlet yaptığı çekinceyi, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildiriyle tümüyle ya da kısmen geri çekebilir. Bu bildiri Genel Sekreter tarafından alındığı tarihte yürürlüğe girer.

Madde 79 – Geçerlilik ve çekincelerin gözden geçirilmesi

1. 78. maddenin 2. ve 3. fıkralarında bahsi geçen çekinceler, Sözleşme'nin ilgili Taraf Devlet açısından yürürlüğe girdiği günden itibaren 5 yıl boyunca geçerlidir. Ancak, söz konusu çekinceler aynı süreyle geçerli olacak şekilde yenilenebilir.

2. Çekincenin bitiş tarihinin 18 ay öncesinde Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği, ilgili Taraf Devlete bitiş tarihini bildirecektir. Bitiş tarihinden en geç üç ay önce Taraf Devlet, çekincesinin devam ettiğini, değiştirildiğini veya geri çekildiğini Genel Sekreter'e bildirir. İlgili Taraf Devletin böyle bir bildirimde bulunmaması durumunda Genel Sekreterlik, Taraf Devlet'i, çekincesinin otomatik olarak 6 aylık bir süreye uzatıldığı hakkında bilgilendirir. Taraf Devletin bu sürenin bitimine kadar çekincesini devam ettirme veya değiştirme niyetini bildirmemesi durumunda çekince zaman aşımına uğrar.

3. Bir Taraf Devlet 78. maddenin 2. ve 3. paragrafı uyarınca çekince koyuyorsa, çekincenin yenilenmesinden önce veya talep üzerine, çekincenin devam etmesini meşru kılan nedenleri içeren bir açıklamayı GREVIO'ya iletir.

Madde 80 – Fesih

1. Her Taraf Devlet istediği zaman Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildiriyle bu Sözleşme'yi feshedebilir.

2. Bu tür fesihler bildirinin Genel Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık süre sonunu takiben ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üye devletlerine, işbu Sözleşmenin hazırlanmasına katılan üye olmayan devletlere, her imzacıya, herhangi bir Tarafa, Avrupa Birliği'ne işbu Sözleşmeye katılmaya davet edilen herhangi bir Devlete:

- a. Herhangi bir imza;
- b. Herhangi bir kabul, onay, onama veya katılım belgesi teminatı;
- c. 75. ve 76. Maddelere uygun olarak bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği herhangi bir tarih;
- d. 72. Maddeye uygun olarak yapılan herhangi bir değişiklik ve yapılan değişikliğin yürürlüğe girme tarihi;
- e. 78. Madde gereğince yapılan herhangi bir çekince veya çekincenin geri çekilmesi
- f. 80. Maddenin hükümleri gereğince yapılan herhangi bir fesih;
- g. İşbu Sözleşmeye yönelik herhangi bir eylem, bildirim veya haberleşmeyi bildirir.

Yukarıdaki hususları tasdiklen, aşağıda imzaları bulunan usulünce yetkili kılınmış temsilciler, işbu Sözleşme'yi imzalamıştır.

İşbu Sözleşme, 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da, her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere İngilizce ve Fransızca olarak, Avrupa Konseyi arşivlerinde muhafaza edilecek tek nüsha olarak imzalanmıştır. Onaylı nüshaları Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından Avrupa Konseyi üyelerine, işbu Sözleşmenin hazırlanmasına katılmış üye olmayan

devletlere, Avrupa Birliği'ne ve bu Sözleşme'nin hazırlanmasına katılan üye olmayan devletlere, Avrupa Birliği'ne ve Sözleşme'ye katılmaya davet edilen her devlere gönderilir.

EK-İMTİYAZ VE MUAFİYETLER

(Madde 66)

1. Bu ek, Sözleşme'nin 66. maddesinde bahsedilen GREVIO üyelerine ve ülke ziyaret heyetlerinin diğer üyelerine uygulanır. Bu ekin amacı bakımından "ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri" terimi Sözleşme'nin 68. maddesinin 9. paragrafında bahsedilen bağımsız ulusal uzmanları ve mütehassısları, Avrupa Konseyi personelini ve Avrupa Konseyi tarafından istihdam edilerek GREVIO'ya ülke ziyaretleri boyunca eşlik eden tercümanları kapsar.

2. GREVIO üyeleri ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri ülke ziyaretlerinin hazırlanması ve gerçekleştirilmesi ile ilgili görevlerine yerine getirirken veya bunların izleyen görevlerle ilişkili olarak yolculuk ederken aşağıdaki imtiyaz ve muafiyetlerden yararlanır:

- a. şahsi tutuklama veya gözaltına alınmadan ve kişisel eşyalarının haczinden ve resmi yetkili sıfatıyla hareket ederken söyledikleri ya da yazdıkları ifadeler veya gerçekleştirdikleri eylemlerden dolayı yasal işlemlerden muafiyet;
- b. ikamet ettikleri ülkelere giriş ve çıkışlarda ve görevlerine yerine getirdikleri ülkeye giriş ve çıkışlarda hareket serbestliği üzerindeki her türlü kısıtlamadan ve görevlerini yaparken ziyaret ettikleri veya geçtikleri ülkelerde yabancıların tabi oldukları kayıt işlemlerinden muafiyet.

3. Görevlerinin yerine getirilmesiyle ilgili seyahatleri sırasında, GREVIO üyeleri ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri gümrük ve döviz denetim kontrollerinde yabancı hükümetlerin geçici resmi görevlisi olan temsilcilerine tanınan kolaylıklardan yararlanırlar.

4. Sözleşme'nin uygulanmasının değerlendirilmesiyle ilgili GREVIO üyeleri ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri tarafından taşınan belgelerin, GREVIO'nun faaliyetiyle ilgili olduğu sürece, dokunulmazlıkları ihlal edilemez. GREVIO'nun resmi yazışmalarıyla veya GREVIO üyelerinin ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyelerinin resmi haberleşmeleri hiçbir engelleme veya sansüre tabi tutulamaz.

5. GREVIO ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri için tam bir konuşma özgürlüğü ve görevlerinin yerine getirilmesinde tam bir bağımsızlık temin etmek amacıyla, söz konusu kişilerin görevleri sona ermiş olsa dahi, görevlerinin ifşası sırasındaki sözlü ve yazılı ifadeleri ve her türlü fiilleri bakımından yasal işlemlerden muaf tutulurlar.

6. İmtiyaz ve muafiyetler, bu ekin 1. paragrafında bahsedilen kişilere kendi şahsi çıkarları için değil görevlerinin GREVIO'nun çıkarları için yerine getirilmesini güvence altına almak üzere tanınmıştır. Bu ekin 1. paragrafında bahsedilen kişilerin ayrıcalıklarının kaldırılması, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından, muafiyetin adaleti engelleyici olduğu kanaatine vardığı herhangi bir halde ve muafiyetin GREVIO'nun çıkarlarına halel getirmeden kaldırılabilirdiği hallerde yapılır.

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN

Kanun Numarası : 6284

Kabul Tarihi : 08/03/2012

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Temel İlkeler ve Tanımlar

Amaç, kapsam ve temel ilkeler

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanunun uygulanmasında ve gereken hizmetlerin sunulmasında aşağıdaki temel ilkelere uyulur:

a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemeler esas alınır.

b) Şiddet mağdurlarına verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet

ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izlenir.

c) Şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınan tedbir kararları insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilir.

ç) Bu Kanun kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel tedbirler ayrımcılık olarak yorumlanamaz.

Tanımlar

MADDE 2 – (1) Bu Kanunda yer alan;

a) Bakanlık: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını,

b) Ev içi şiddet: Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti,

c) Hâkim: Aile mahkemesi hâkimini,

ç) Kadına yönelik şiddet: Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı,

d) Şiddet: Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı,

e) Şiddet mağduru: Bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişileri,

f) Şiddet önleme ve izleme merkezleri: Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esasıyla yürüten merkezleri,

g) Şiddet uygulayan: Bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişileri,

ğ) Tedbir kararı: Bu Kanun kapsamında, şiddet mağdurları ve şiddet uygulayanlar hakkında hâkim, kolluk görevlileri ve mülkî amirler tarafından, istem üzerine veya resen verilecek tedbir kararlarını,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Koruyucu ve Önleyici Tedbirlere İlişkin Hükmüler

Mülkî amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları

MADDE 3 – (1) Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere mülkî amir tarafından karar verilebilir:

a) Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması.

b) Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması.

c) Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi.

ç) Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması.

d) Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a) ve (ç) bentlerinde yer alan tedbirler,

ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunar. Mülkî amir tarafından kırksekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

Hâkim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları

MADDE 4 – (1) Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

- a) İşyerinin değiştirilmesi.
- b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.
- c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması.
- ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

Hâkim tarafından verilecek önleyici tedbir kararları

MADDE 5 – (1) Şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

- a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.
- b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.
- c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.
- ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması.
- d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.
- e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.
- f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.
- g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.
- ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.
- h) Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.

1) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar. Hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

(3) Bu Kanunda belirtilen tedbirlerle birlikte hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkilidir.

(4) Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hâkim, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir.

Suçlara ilişkin saklı tutulan hükümler

MADDE 6 – (1) Kişinin silah bulundurması, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmasının suç oluşturması dolayısıyla ya da fiilin başka bir suç oluşturması nedeniyle;

a) Soruşturma ve kovuşturma evresinde koruma tedbirlerine veya denetimli serbestlik tedbirlerine,

b) Mahkûmiyet hâlinde ceza veya güvenlik tedbirlerinin infazına ve bu çerçevede uygulanabilecek olan denetimli serbestlik tedbirlerine,

ilişkin kanun hükümleri saklıdır.

İhbar

MADDE 7 – (1) Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde herkes bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilir. İhbarı alan kamu görevlileri bu Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmek ve uygulanması gereken diğer tedbirlere ilişkin olarak yetkilileri haberdar etmekle yükümlüdür.

Tedbir kararının verilmesi, tebliği ve gizlilik

MADDE 8 – (1) Tedbir kararı, ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilir. Tedbir kararları en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer hâkiminden, mülkî amirden ya da kolluk biriminden talep edilebilir.

(2) Tedbir kararı ilk defasında en çok altı ay için verilebilir. Ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde, resen, korunan kişinin ya da Bakanlık veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine, bu tedbirlerin kaldırılmasına veya aynen devam etmesine karar verilebilir.

(3) Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz. Önleyici tedbir kararı, geciktirilmeksizin verilir. Bu kararın verilmesi, bu Kanunun amacını gerçekleştirilmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemez.

(4) Tedbir kararı, korunan kişiye ve şiddet uygulayana tefhim veya tebliğ edilir. Tedbir talebinin reddine ilişkin karar ise sadece korunan kişiye tebliğ edilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâl-

lerde ilgili kolluk birimi tarafından verilen tedbir kararı şiddet uygulayana bir tutanakla derhâl tebliğ edilir.

(5) Tedbir kararının tefhim ve tebliğ işlemlerinde, tedbir kararına aykırılık hâlinde şiddet uygulayan hakkında zorlama hapsinin uygulanacağı ihtar yapılır.

(6) Gerekli bulunması hâlinde, tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen, korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgileri, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilir. Bu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişi hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

(7) Talep hâlinde ilgililere kişisel eşya ve belgelerinin kolluk marifetiyle teslimi sağlanır.

İtiraz

MADDE 9 – (1) Bu Kanun hükümlerine göre verilen kararlara karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir.

(2) Hâkim tarafından verilen tedbir kararlarına itiraz üzerine dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye

hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderilir.

(3) İtiraz mercii kararını bir hafta içinde verir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

Tedbir kararlarının bildiri ve uygulanması

MADDE 10 – (1) Bu Kanun hükümlerine göre alınan tedbir kararları, Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlükleri ile verilen kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluğa en seri vasıtalarla bildirilir.

(2) Bu Kanun kapsamında ilgili mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararlar, başvuru yapılan merci tarafından Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine derhâl bildirilir.

(3) Korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına ilişkin koruyucu tedbir kararı ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yer kolluk birimi görevli ve yetkilidir.

(4) Tedbir kararının, kolluk amirince verilip uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hâllerde, kolluk birimleri tarafından kişi, Bakanlığın ilgili il veya ilçe müdürlüklerine ivedilikle ulaştırılır; bunun mümkün olmaması hâlinde giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici olarak barınma imkânı sağlanır.

(5) Tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesi, kararın uygulanmasına engel teşkil etmez.

(6) Hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlere yerleştirilir. Barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde korunan kişiler; mülkî amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde geçici olarak barındırılabilir.

(7) İşyerinin değiştirilmesi yönündeki tedbir kararı, kişinin tabi olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre yetkili merci veya kişi tarafından yerine getirilir.

Kolluk görevleri

MADDE 11 – (1) Kolluk görevleri, kolluğun merkez ve taşra teşkilâtında bu Kanunda belirtilen hizmetlerle ilgili olarak, çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış ve ilgili kolluk birimlerince belirlenmiş olan yeteri kadar personel tarafından yerine getirilir.

Teknik yöntemlerle takip

MADDE 12 – (1) Bu Kanun hükümlerine göre verilen tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemler kullanılabilir. Ancak, bu suretle, kişilerin ses ve görüntüleri dinlenemez, izlenemez ve kayda alınamaz.

(2) Teknik araç ve yöntemlerle takibe ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Tedbir kararlarına aykırılık

MADDE 13 – (1) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, bu kararın gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur.

(2) Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi onbeş günden otuz güne kadardır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez.

(3) Zorlama hapsine ilişkin kararlar, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir. Bu kararlar Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Merkezlerin Kurulması, Destek Hizmetleri ve

Kurumlararası Koordinasyon

Şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması

MADDE 14 – (1) Bakanlık, gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esasına göre yürüten, çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenen, şiddet önleme ve izleme merkezlerini kurar.

(2) Kurulan merkezlerde şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik izleme çalışmaları yapılır ve destek hizmetleri verilir.

Destek hizmetleri

MADDE 15 – (1) Bu Kanun kapsamında şiddetin önlenmesi ve verilen tedbir kararlarının etkin olarak uygulanmasının izlenmesi bakımından şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şunlardır:

- a) Koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesine ve uygulanmasına ilişkin veri toplayarak bilgi bankası oluşturmak, tedbir kararlarının sicilini tutmak.
- b) Korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetleri koordine etmek.
- c) Gerekli hâllerde tedbir kararlarının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunmak.
- ç) Bu Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılmasına yönelik bireysel ve toplumsal ölçekte programlar hazırlamak ve uygulamak.
- d) Bakanlık bünyesinde kurulan çağrı merkezinin bu Kanunun amacına uygun olarak yaygınlaştırılması ve yapılan müracaatların izlenmesini sağlamak.
- e) Bu Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılması için çalışan ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak.

(2) Korunan kişilerle ilgili olarak şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şunlardır:

a) Kişiye hakları, destek alabilecekleri kurumlar, iş bulma ve benzeri konularda rehberlik etmek ve meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak.

b) Verilen tedbir kararıyla ulaşılmak istenen amaçın gerçekleşmesine yönelik önerilerde bulunmak ve yardımlar yapmak.

c) Tedbir kararlarının uygulanmasının sonuçlarını ve kişiler üzerindeki etkilerini izlemek.

ç) Psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde yardım ve danışmanlık yapmak.

d) Hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak.

e) İlgili merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak.

f) 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümleri uyarınca maddi destek sağlanması konusunda gerekli rehberliği yapmak.

(3) Şiddet uygulayanla ilgili olarak şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şunlardır:

a) Hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu ile diğer kişiler ve toplum açısından taşıdığı risk hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak.

b) İlgili makam veya merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve

ilgiliiler üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak.

c) Teşvik edici, aydınlatıcı ve yol gösterici mahiyette olmak üzere kişinin;

1) Öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasına,

2) Alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması hâlinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasına,

3) Meslek edindirme kurslarına katılmasına, yönelik faaliyetlerde bulunmak.

(4) Şiddet mağduru ile şiddet uygulayana yönelik hizmetler, zorunlu hâller dışında farklı birimlerde sunulur.

Kurumlararası koordinasyon ve eğitim

MADDE 16 – (1) Bu Kanun hükümlerinin yerine getirilmesinde kurumlararası koordinasyon Bakanlık tarafından gerçekleştirilir.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak kendi görev alanına giren konularda işbirliği ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını ivedilikle yerine getirmekle yükümlüdür. Gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanun kapsamında Bakanlık çalışmalarını desteklemek ve ortak çalışmalar yapmak üzere teşvik edilir.

(3) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar, ayda en az doksan dakika

kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda Bakanlık tarafından hazırlanan ya da hazırlattırılan bilgilendirme materyallerini yayınlamak zorundadır. Bu yayınlar, asgari otuz dakikası 17.00-22.00 saatleri arasında olmak üzere 08.00-22.00 saatleri arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar aylık doksan dakikalık süreye dâhil edilmez. Bu süreler Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetlenir. Televizyon kuruluşları ve radyolarda yayınlanacak bilgilendirme materyalleri, Bakanlık birimleri tarafından üniversiteler, ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının da görüşleri alınarak hazırlanır.

(4) Bu Kanunda öngörülen görevlerin yerine getirilmesi sırasında kamu kurum ve kuruluşlarının personeli Bakanlık görevlilerine yardımcı olurlar.

(5) Tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, personel ve üyelerinin bu Kanunun etkin bir biçimde uygulanması amacıyla Bakanlığın hazırlayıp koordine edeceği, kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim programlarına katılmasını sağlar.

(6) İlköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mali Hükümler

Geçici maddi yardım yapılması

MADDE 17 – (1) Bu Kanun hükümlerine göre geçici maddi yardım yapılmasına karar verilmesi hâlinde, onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılır. Korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, ilave her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılır. Ancak, ödenecek tutar hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemez. Korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde bu fıkrada belirlenen tutarlar yüzde elli oranında azaltılarak uygulanır.

(2) Bu ödemeler, Bakanlık bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanır. Yapılan ödemeler, şiddet uygulayandan tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilemeyenler 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesi tarafından takip ve tahsil edilir.

(3) Korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit hâlinde yapılan yardımlar, bu kişiden 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Nafaka

MADDE 18 – (1) Bu Kanun hükümlerine göre nafakaya karar verilmesi hâlinde, kararın bir örneği, resen nafaka alacaklısının veya borçlusunun yerleşim yeri icra müdürlüğüne gönderilir.

(2) Nafaka ödemekle yükümlü kılınan kişinin Sosyal Güvenlik Kurumu ile bağlantısı olması durumunda, korunan kişinin başvurusu aranmaksızın nafaka, ilgilinin aylık, maaş ya da ücretinden icra müdürlüğü tarafından tahsil edilir. İcra müdürlüklerinin nafakanın tahsili işlemlerine ilişkin posta giderleri Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden karşılanır.

Sağlık giderleri

MADDE 19 – (1) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası prim borcu sebebiyle fiilen genel sağlık sigortasından yararlanamayan ya da diğer mevzuat hükümleri gereğince tedavi yardımından yararlanma hakkı bulunmayanlar; bu hâllerin devamı süresince, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında, gelir testine tabi tutulmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılır.

(2) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin aynı zamanda rehabilitasyonunun veya tedavi edilmesinin gerekli olduğuna karar verilmesi hâlinde, genel sağlık sigortası kapsamında karşılanmayan rehabilitasyon hizmetlerine yönelik giderler ile rehabilitasyon hizmetleri kapsamında verilmesi gereken diğer sağlık hizmetlerinin giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanır.

Harçlar ve masraflardan, vergilerden muafiyet ve davaya katılma

MADDE 20 – (1) Bu Kanun kapsamındaki başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmaz. Bu Kanununun 17 nci maddesi uyarınca yapılan ödemeler gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden müstesnadır.

(2) Bakanlık, gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan idarî, cezaî, hukukî her tür davaya ve çekişmesiz yargıya katılabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Kadrolar ⁽¹⁾

MADDE 21 – (1) Ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

Yönetmelik

MADDE 22 – (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar altı ay içinde, Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle Bakanlık tarafından hazırlanan yönetmeliklerle düzenlenir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler ve atıflar

MADDE 23 – (1) 14/1/1998 tarihli ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Mevzuatta 4320 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 4320 sayılı Kanun hükümlerine göre verilen kararların uygulanmasına devam olunur.

Şiddet önleme ve izleme merkezlerinin faaliyete geçmesi

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Kanununun 14 üncü maddesinde kurulması öngörülen şiddet önleme ve izleme merkezleri, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde Bakanlık tarafından belirlenecek illerde pilot uygulama yapılmak üzere kurulur. Kuruluşları tamamlanıncaya kadar merkezlerin görevlerinin Bakanlığın hangi birimlerince yürütüleceği Bakanlık tarafından belirlenir.

Yürürlük

MADDE 24 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 25 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür. Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUNA İLİŞKİN UYGULAMA YÖNETMELİĞİ

18 Ocak 2013
Resmî Gazete Sayı: 28532

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmelik, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi ile şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali olan kişiler hakkında şiddetin önlenmesine yönelik tedbirler ile bu tedbirlerin alınması ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun 22 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Aydınlatılmış rıza: Korunan kişinin kendisi hakkında verilebilecek tedbir kararının anlayabileceği bir biçimde sebepleri, aşamaları ve sonuçları hakkında açıklama yapılarak bilgilendirilmesi ve özgür iradesi ile bu hususların tamamını anlayıp kabul ettiğine dair yazılı beyanını,

b) Bakanlık: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını,

c) Gecikmesinde sakınca bulunan hal: Kolluk tarafından yapılacak tahkikat ve risk değerlendirilmesi sonucunda, derhal işlem yapılmadığı takdirde, şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması ve resen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hâkimden karar almak için yeterince vakit bulunamaması halini,

ç) Geçici koruma: Hayati tehlikesi bulunan şiddet mağdurunun kolluk tarafından gerektiğinde her türlü teknik cihaz ve donanımlarla, yirmidört saat esasına göre kesintisiz olarak, şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişilerden gelebilecek tehlikelerden korunması amacıyla yerine getirilen tedbiri,

d) Genel Müdürlük: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünü,

e) Hâkim: Aile mahkemesi hâkimini,

f) Hayati tehlike: Bir kimsenin ölümle sonuçlanabilecek bir şiddet olayına maruz kalması ya da kalma ihtimalinin bulunması halini,

g) İhbar ve şikâyet: İhbar, üçüncü kişiler tarafından ilgili makam veya mercilere olayın yazılı, sözlü veya başka bir suretle bildirilmesini; şikâyet, şiddet mağdurunun şiddet veya şiddet tehlikesi halinde ilgili makam veya mercilere müracaat etmesini,

ğ) Kanun: 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunu,

h) Kolluk: Polis, jandarma ve sahil güvenlik birimlerini,

ı) Kolluk amiri: Hakkında tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından atamalarındaki usule göre konu ile yetkili ve görevli kolluk biriminin komutanını/amirini,

i) Konukevi: Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik veya sözlü istismara veya şiddete uğrayanların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde şiddet mağdurlarının varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılan yatılı sosyal hizmet kuruluşunu,

j) Korunan kişi: Tedbir kararı kapsamında korunan şiddet mağdurunu ve varsa beraberindeki çocukları, aile bireylerini ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurunu,

k) Koruyucu tedbir kararı: Kanun kapsamında belirtilen merciler tarafından korunan kişi hakkında olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek ted-

birlere ilişkin kararı,

l) Müdürlük: Aile ve Sosyal Politikalar il veya ilçe müdürlüğünü,

m) Şiddet: Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı,

n) Şiddet mağduru: Mütakabiliyet ilkesi çerçevesinde uyruğuna bakılmaksızın, Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan veya dolaylı olarak maruz kalan ya da kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişiyi,

o) Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM): Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmidört saat esasına göre yürütüldüğü merkezi,

ö) Şiddet uygulayan: Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişiyi,

p) Önleyici tedbir kararı: Kanunda belirtilen merciler tarafından şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişi hakkında, olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararı,

r) Şikâyet mercileri: Kolluğu, mülki amiri, Cumhuriyet başsavcılığını, hâkimi, Bakanlığın ilgili birimlerini,

s) Tedbir kararı: Kanun kapsamında, şiddet mağduru ve şiddet uygulayan hakkında hâkim, mülki amir veya kolluk tarafından, talep veya ihbar üzerine ya da resen verilecek kararı,

ş) Tek taraflı ısrarlı takip: Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İhbar ve Şikâyet

İhbar ve şikâyet

MADDE 4 – (1) Kişinin, şiddete uğraması veya şiddete uğrama tehlikesi altında bulunması halinde herkes durumu yazılı, sözlü veya başka bir suretle ilgili makam ve mercilere ihbar edebilir. Şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinden haberdar olan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ise durumu derhal, şikâyet mercilerine bildirmek zorundadır.

(2) Şiddet mağduru, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesine maruz kalması halinde durumu şikâyet mercilerine yazılı, sözlü veya başka bir şekilde bildirebilir.

(3) Şikâyet mercileri Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.

(4) Müdürlük veya ŞÖNİM'e yapılan şikâyet ve ihbarlar, bunlar tarafından olayın özelliğine göre, kolluğa, mülki amire, Cumhuriyet başsavcılığına veya hâkime gecikmeksizin bildirilir.

(5) Sözlü yapılan şikâyet ve ihbarlar derhal tutanağa geçirilir.

Yapılacak işlemler

MADDE 5 – (1) Kolluk, kendisine yapılan ihbar veya şikâyet üzerine genel hükümler doğrultusunda gerekli işlemleri yapar. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Kanun kapsamında almış olduğu koruyucu ve önleyici tedbirleri onaylamak üzere tedbirin niteliğine göre mülki amire veya hâkime sunar. Kolluk, kendisine intikal eden her olay hakkında gecikmeksizin en seri vasıtalarla ŞÖNİM'e bilgi verir.

(2) Cumhuriyet başsavcılığı, yapılan ihbar ve şikâyet üzerine evrakın bir örneğini ivedilikle olayın niteliğine göre uygulanabilecek olan koruyucu veya önleyici tedbir hakkında karar verilmek üzere hâkime veya mülki amire gönderir.

(3) Mülki amire yapılan ihbar veya şikâyet üzerine Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilen koruyucu tedbirlerden birine, bir kaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere karar verilebilir. Ayrıca mülki amir olayın niteliğine göre şikâyet veya ihbarı, kolluğa veya Cumhuriyet başsavcılığına bildirir.

(4) Hâkim veya mülki amir tarafından verilen kararlar ivedilikle ŞÖNİM'e bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tedbir Kararları

Mülkî amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları

MADDE 6 – (1) Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere delil veya belge aranmaksızın mülkî amir tarafından ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlilerinin başvurusu üzerine ya da resen karar verilebilir:

- Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması,
- Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması,
- Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi,
- Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması,
- Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek şartıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması.

Barınma yerinin sağlanması

MADDE 7 – (1) Hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlerde; barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde ise mülkî amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde güvenli nakli sağlanıncaya kadar geçici olarak barındırılır.

(2) Korunan kişi varsa beraberindeki çocukları ile birlikte ŞÖNİM tarafından Bakanlığa bağlı veya Bakanlığın denetimi altında bulunan barınma yerlerine güvenli nakli sağlanıncaya kadar, bedeli ödenerek ve geçici barınmanın sağlandığı yer kolluğu tarafından kişinin güvenliği sağlanarak sosyal tesis, yurt ve benzeri yerlerde geçici olarak barındırılır. Barınma ve iâşe giderleri, ŞÖNİM tarafından ödenir. Korunan kişinin yerleştirildiği yere ilişkin bilgi ŞÖNİM'e bildirilir. ŞÖNİM kişinin talebini de dikkate alarak uygun ilk kabul birimi veya konukevi hizmeti verilecek yeri belirler ve korunan kişinin buraya yerleştirilmesini sağlar.

(3) Korunan kişi ve beraberindeki çocukların hayatî tehlikesinin bulunması halinde konukevi, ilk kabul birimi veya diğer tesislere güvenli bir şekilde yerleştirilmesine kolluk tarafından refakat edilir. ŞÖNİM tarafından il içi ve il dışı nakillerde ulaşım için araç tahsis edilir ve ulaşım giderleri ile korunan kişinin zorunlu giderleri karşılanır.

(4) Barınma yeri sağlanması tedbirinin kolluk amirince uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hâllerde, kolluk tarafından kişi ŞÖNİM'e ivedilikle ulaştırılır. Bunun mümkün olmaması halinde barınma ve iâşe giderleri Bakan-

lık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici barınma imkânı, ikinci fıkrada belirtilen şekilde sağlanır.

(5) Mülki amirin veya kolluk amirinin kararı ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait barınma yerlerine getirilen şiddet mağduru, başka herhangi bir karar veya onay aranmaksızın barınma yerine derhal kabul edilir.

(6) Resen hakkında barınma yeri sağlanması tedbirine karar verilen kişinin barınma yerinde kalmak istememesi halinde aydınlatılmış rızası alınarak kalmak istediği yere ŞÖNİM tarafından ulaştırılır. Kişinin hayati tehlikesinin bulunması halinde kolluk refakati talep edilir.

Geçici maddi yardım yapılması

MADDE 8 – (1) Korunan kişi hakkında Kanununun 17 nci maddesi uyarınca geçici maddi yardım yapılır.

(2) Tedbir kararı, ilgiliye tefhim veya tebliğ edilir ve yerine getirilmek üzere ŞÖNİM'e gönderilir.

(3) Geçici maddi yardım kararı ile on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılır. Korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, ilave her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılır. Ancak, ödenecek tutar hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemez. Korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde bu fıkrada belirlenen tutarlar yüzde elli oranında azaltılarak uygulanır.

(4) Geçici maddi yardım, korunan kişinin kimlik numarası ve banka hesap numarası beyanına istinaden, kararın ŞÖNİM'e tebliğ edilmesini müte-

akiben hazırlanan bordro ile ödenir. Bordro, her ayın onbeşinde ve otuzunda düzenlenerek tahakkuk eden meblağ ilgililerin banka hesabına yatırılır. Aynı tedbir kararında birden fazla kişi hakkında geçici maddi yardım yapılmasına dair karar verilmesi halinde bu kişiler aynı bordroda gösterilir ve ödemeler aynı banka hesap numarasına yapılır. Ödeme evrakına karar örneği eklenir. Geçici maddi yardıma dair ödemelere kararın geçerliliği süresince devam edilir. Geçici maddi yardım yapılmasının kaldırılmasına ya da değiştirilmesine karar verilmesi halinde kararın geçerli olduğu gün üzerinden hesaplanarak ödeme yapılır. Korunan kişiye elden ödeme yapılmaz.

(5) Geçici maddi yardımlar için yapılan ödemeler, Bakanlık bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanır. Geçici maddi yardıma ilişkin ödemelerin geri alımı 42 nci maddede belirtilen esaslara göre yapılır.

(6) Diğer Kanunlara göre yapılan yardımlar, geçici maddi yardım yapılması tedbirine karar verilmesine engel olmaz.

(7) Bu madde kapsamında yapılan ödemeler, gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden istisnadır.

Rehberlik ve danışmanlık hizmeti

MADDE 9 – (1) Korunan kişiye, kişinin psikolojik ve sosyo-ekonomik durumu değerlendirilerek, hakları, destek alabileceği kurumlar, meslek edinme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmayı da kapsayacak şekilde iş bulma ve benzeri konularda gelişmesi ve uyum sağlaması, gerekli olan seçimleri, yorumları, planları yapma-

sı ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazandırmak ve psikolojik destek sağlamak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde gerekli hizmetler verilir.

(2) Korunan kişinin hukuki rehberliğe ihtiyacı olması halinde 48 inci madde ile düzenlenen davalara müdahil olmayı da içeren gerekli destek ve danışmanlık hizmeti verilir.

(3) Bu hizmetlerin yerine getirilmesinde koordinasyon ŞÖNİM tarafından sağlanır.

Geçici koruma altına alınma

MADDE 10 – (1) Mülkî amir veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından, olayın niteliği, şikâyet ve ihbar göz önünde bulundurularak şiddet mağdurunun hayati tehlikesinin bulunması halinde ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alma tedbiri verilir.

(2) Geçici koruma altına alınma tedbir kararının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri, bulunduğu veya tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluk görevli ve yetkilidir. Korunan kişi acil durumlarda hemen, diğer hallerde ise yirmidört saat öncesinden gideceği yere ilişkin olarak görevli ve yetkili kolluğa bilgi verir. Kolluk tarafından korunan kişinin gideceği yerdeki kolluk gecikmeksizin haberdar edilir ve tedbir kararı uygulanmaya devam olunur.

(3) Korunan kişinin ne şekilde koruma altına alınacağı, şiddet mağduruna yönelik muhtemel tehdit ve risk göz önüne alınarak şiddet mağduru ve şiddet uygulayanın durumunun değerlendirilmesi suretiyle 11/11/2008 tarihli ve 27051 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbir-

lerine ilişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelikte yer alan fiziki koruma tedbirleri hâkim veya mülki amir tarafından, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk tarafından belirlenir.

(4) Korunan kişiye, geçici koruma kararının kapsam ve içeriği, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin varlığı halinde arayabileceği telefon numaraları, kolluğun sorumlulukları, hangi durumlarda kolluğa bilgi vermesi gerektiği, hangi kolluk biriminin geçici koruma hizmetinden sorumlu olduğu ve benzeri hususlar, kolluk tarafından açıklanarak tutanağa geçirilir ve tebliğ edilir.

Kreş imkânı sağlanması

MADDE 11 – (1) Çocuk sahibi olan korunan kişinin çalışmaması halinde, çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek şartıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kreş imkânı sağlanması tedbiri verilir.

(2) Korunan kişi, çocuğun kamuya ait veya özel kreşe kaydedildiğine veya kreşe devam ettiğine dair belge ile aylık kreş bedelini gösterir belgeyi Müdürlüğe ibraz eder. Müdürlük birinci fıkra uyarınca gerekli işlemleri yerine getirir ve hizmetin alınması süresi üzerinden aylık olarak ödeme yapar. Çocuk bir aydan daha kısa bir süre faydalanmış ise hizmet aldığı gün üzerinden ödeme yapılır.

(3) Kreş bedelinin birinci fıkrada belirtilen tutardan az olması halinde belgedeki tutar, fazla olması halinde ise birinci fıkrada belirtilen tutar ödenir. Bu ödemeler Müdürlük tarafından kreşe yapılır.

(4) Kreş imkânı sağlanmasına dair tedbirin suistimalinin öğrenilmesi halinde ödenen meblağ korunan kişiden tahsil edilir.

Hâkim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları

MADDE 12 – (1) Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak hâkim tarafından, ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlilerinin ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine veya resen, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaksızın aşağıdaki koruyucu tedbirlere birine, birkaçına veya olayın özelliğine göre mülki amir tarafından alınabilecek tedbirler de dâhil olmak üzere, uygun görülecek benzer tedbirlere karar verilebilir:

- a) İş yerinin değiştirilmesi.
- b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.
- c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması.
- ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağını anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanununa göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

İşyerinin değiştirilmesi

MADDE 13 – (1) Hâkim tarafından, korunan kişinin tabî olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre, talebinin bulunması halinde veya onayı alınmak

suretiyle işyerinin bulunduğu il içinde ya da il dışında değiştirilmesine karar verilebilir.

(2) Karar hâkim tarafından, korunan kişi bakımından en uygun koşullar göz önüne alınarak yerine getirilmek üzere korunan kişinin iş yerine tebliğ edilir.

(3) Karar yetkili kurum veya kişi tarafından yerine getirilir. İş yeri değiştirilmesine dair tedbir kararının kaldırılması halinde de karar işyerine tebliğ edilir.

Ayrı yerleşim yeri belirlenmesi

MADDE 14 – (1) Hâkim tarafından, korunan kişinin talebi üzerine kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı bir yerleşim yeri belirlenebilir.

(2) Hakkında ayrı yerleşim yeri belirlenmesine dair tedbir kararı verilen kişinin müracaatı üzerine, nüfus müdürlüğü tarafından kişinin talebine uygun olarak adresle ilgili işlemler yerine getirilir.

Aile konutu şerhi

MADDE 15 – (1) Hâkim tarafından, Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne, aile konutu şerhi konulması kararı verilebilir.

(2) Karar, hâkim tarafından ivedilikle yerine getirilmek üzere ilgili tapu sicil müdürlüğüne gönderilir.

Kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi

MADDE 16 – (1) Kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi tedbiri, hâkim tarafından, korunan kişinin hayati tehlikesinin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli ol-

mayacağıının anlaşılması hâlinde, ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayanılarak Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre verilen tedbir kararıdır.

(2) Karar, İçişleri Bakanlığınca gereği yerine getirilmek üzere hâkim tarafından Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.

(3) Cumhuriyet başsavcılığınca bu karar İçişleri Bakanlığına ivedilikle gönderilir. Karar üzerine yapılan işlemin sonucu, İçişleri Bakanlığı tarafından Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir.

Hâkim tarafından verilecek önleyici tedbir kararları

MADDE 17 – (1) Hâkim tarafından şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere karar verilebilir:

a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.

b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiyi tahsis edilmesi.

c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.

ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde kurulması, kişisel ilişkinin sınırlandırılması ya da tümüyle kaldırılması.

d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.

e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.

f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.

g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.

ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.

h) Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.

ı) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

(2) Hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında da karar verebilir.

(3) Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan veya katkıda bulunan kişi ise hâkim, Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir. Tedbir nafakasının tahsiline ilişkin hususlar 43 üncü maddedeki usul ve esaslara göre yerine getirilir.

Şiddet tehdidinde veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmama

MADDE 18 – (1) Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın korunan kişiye karşı tehdit, hakaret, aşağılama veya küçük düşürme ve benzeri söz ve davranışlarda bulunmamasına ilişkin olarak karar verilebilir.

Uzaklaştırma ve konutun korunan kişiye tahsisi

MADDE 19 – (1) Hâkim tarafından şiddet uygulayanın, korunan kişi ile birlikte oturdukları müsterek konuttan uzaklaştırılarak, konutun korunan kişiye tahsis edilmesine ilişkin karar verilebilir.

(2) Mülki amir ya da hâkim, talep edilmesi hâlinde korunan kişiye, şiddet uygulayana ya da bu kişilerin yakınlarına ait kişisel eşya ve belgelerin kolluk marifetiyle kendilerine teslim edilmesine karar verebilir. Teslim edilecek kişisel eşya ve belgeler, tedbir kararında gösterilir.

(3) Bu tedbirin uygulanması, şiddet uygulayanın uzaklaştırıldığı konutun kira, elektrik, su, telefon, doğalgaz ve benzeri giderlerini karşılamaya devam etmesine engel teşkil etmez. Hâkim şiddet uygulayanın, koruma kararı süresince aile konutunun kira sözleşmesini feshetmemesine, kamu konutu tahsisinin kaldırılması yönünde talepte bulunmamasına ve bu tür yükümlülüklerinin devamı ile uygun göreceği diğer tedbirlere de karar verebilir.

(4) Kira sözleşmesine ilişkin tedbir kararı kiralyana, kamu konutu tahsisinin kaldırılmamasına yönelik tedbir kararı ise ilgili kamu kurumuna bildirilir.

Korunan kişinin bulunduğu yere yaklaşmama

MADDE 20 – (1) Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın korunan kişiye, konuta, okula, işyerine ve korunan kişinin bulunabileceği sair yerlere yaklaşmamasına ilişkin karar verilebilir.

Çocukla kişisel ilişki kurulmasının sınırlandırılması

MADDE 21 – (1) Hâkim tarafından daha önce verilmiş, çocukla kişisel ilişki kurma kararı varsa kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılmasına veya durumun özelliğine göre sınırlandırılmasına ya da tümüyle kaldırılmasına ilişkin karar verilebilir.

Yakınlara, tanıklara ve çocuklara yaklaşmama

MADDE 22 – (1) Hâkim tarafından gerekli görülmesi hâlinde, şiddet uygulayanın, şiddete uğramamış olsa bile korunan kişinin, yakınlarına, şiddetin tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmamasına ilişkin karar verilebilir.

Eşyalara zarar vermeme

MADDE 23 – (1) Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın, korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesine yönelik karar verilebilir.

İletişim araçlarıyla rahatsız etmeme

MADDE 24 – (1) Hâkim tarafından, şiddet mağdurunun korunması amacıyla, şiddet uygulayanın görsel, işitsel, yazılı, internet ve benzeri iletişim araçlarıyla ya da sair surette korunan kişiyi rahatsız etmemesine yönelik karar verilebilir.

Silah teslimi

MADDE 25 – (1) Hâkim tarafından, şiddet mağdurunun korunması amacıyla şiddet uygulayana ait silâhların kolluğa teslimine ve tedbir süresinin sonuna kadar emanetine yönelik karar verilebilir.

Kamu görevi nedeniyle kullanılan silahın teslimi

MADDE 26 – (1) Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın, silah taşıması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesine yönelik karar verilebilir.

(2) Silahı teslim alan kurum amiri, karar süresinin sonuna veya tedbirin değiştirildiğine ya da kaldırıldığına dair yeni bir karar verilmedikçe birinci fıkra hükümlerine göre verilen tedbir kararını uygulamaya devam eder ve silahı hiçbir şekilde iade etmez.

(3) Silahın teslim alınması ve iadesi işlemleri kurum amiri, şiddet uygulayan ve bir tanık arasında imzalanan tutanak ile yerine getirilir.

Alkol veya uyuşturucu ya da uyarıcı madde kullanmama ve bağımlılık halinde muayene ve tedavi

MADDE 27 – (1) Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın, korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verilebilir.

(2) Hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasının sağlanması ve sonuçları ile tedbirin kişi üzerindeki etkilerinin takibi ŞÖNİM tarafından ilgili kurum veya kuruluş ile koordinasyon içerisinde yerine getirilir. ŞÖNİM olayın özelliğine göre bu kararın yerine getirilmesi sırasında kolluktan yardım isteyebilir.

(3) Hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde durum tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirilir.

(4) Bu tedbirin uygulanmasına ilişkin giderler, 44 üncü maddenin üçüncü fıkrasındaki usul ve esaslara göre karşılanır.

Bir sağlık kuruluşunda muayene ve tedavi

MADDE 28 – (1) Hâkim tarafından şiddet uygulayanın, şiddet eğilimine yol açan davranışlarını önlemek amacıyla, sağlık kuruluşuna muayene veya tedavisi için başvurması ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verilebilir.

(2) Şiddet uygulayanın muayene ve tedavisinin sağlanmasına karar verilmesi halinde, illerde il halk sağlığı müdürlüğüne, ilçelerde toplum sağlığı merkezine başvurulması zorunludur.

(3) Şiddet uygulayan, illerde il halk sağlığı müdürlüğü varsa ruh sağlığı şubesi tarafından, ilçelerde toplum sağlığı merkezi tarafından kamuya ait sağlık kuruluşuna sevk edilir. İlgilinin tedaviyi sürdürüp sürdürmediği ve yapılan işlemin sonucu bu birimler tarafından ŞÖNİM'e bildirilir.

(4) Hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde durum tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirilir.

(5) Bu tedbirin uygulanmasına ilişkin giderler, 44 üncü maddenin üçüncü fıkrasındaki usul ve esaslara göre karşılanır.

Kolluk amiri tarafından alınabilecek tedbirler

MADDE 29 – (1) Mülkî amir tarafından alınabilecek barınma yeri sağlanmasına ve geçici koruma altına alınmasına ilişkin tedbirler, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk amirince de alınabilir. Kolluk amiri, evraki en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunar. Mülkî amir tarafından kırk sekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

(2) 18, 19, 20 ve 22 nci maddelerde belirtilen ve hâkim tarafından karar altına alınabilecek önleyici tedbirler, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk amirince alınabilir. Kolluk amiri evraki en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar. Hâkim tarafından yirmi dört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

(3) Tatil günleri sürenin hesabına dâhildir. Sürenin bitimi resmi tatil veya hafta sonuna rastlarsa, süre takip eden ilk iş günü sona erer.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tedbir Kararlarının Verilmesi, Yerine Getirilmesi ve Diğer Usul İşlemleri

Tedbir kararının verilmesi

MADDE 30 – (1) Tedbir kararı ilgilinin talebi, müdürlük, ŞÖNİM veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilir. Tedbir kararları en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer hâkiminden, mülkî amirden ya da kolluktan talep edilebilir.

(2) Tedbir kararı ilk defasında en çok altı ay için verilebilir. Ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşılması hâlinde, resen, korunan kişinin, müdürlük, ŞÖNİM veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine, tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine ya da aynen devam etmesine karar verilebilir.

(3) Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz. Önleyici tedbir kararı, geciktirilmeksizin verilir. Kararın verilmesi, Kanunun amacını gerçekleştirilmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemez.

(4) Hâkim veya mülki amir tarafından resen, korunan kişi, müdürlük, ŞÖNİM veya kolluk görevlileri tarafından yapılan talep üzerine, şiddet veya şiddet uygulama tehlikesinin ortadan kalktığına anlaşılması halinde, kararı veren merci tarafından verilen tedbirlerin kaldırılmasına karar verilebilir. Tedbirlerin kaldırılmasına karar verilmesi halinde bu karar korunan kişiye de tebliğ edilir.

Tedbir kararının tebliği

MADDE 31 – (1) Tedbir kararı, kararı veren merci tarafından korunan kişiye ve şiddet uygulayana tefhim veya tebliğ edilir. Bu karar, yerine getirilmek üzere görevli olan kurum veya kuruluşa gönderilir.

(2) Tedbir talebinin reddine ilişkin karar, sadece korunan kişiye tebliğ edilir.

(3) 29 uncu maddenin birinci fıkrası kapsamında alınan tedbirlerin belirtilen sürelerde yetkili merci tarafından onaylanmaması halinde tedbir kararının kalktığı korunan kişiye tebliğ edilir, ilgili kolluğa bildirilir.

(4) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk birimi tarafından alınan önleyici tedbir, şiddet uygulayana bir tutanakla derhâl tebliğ edilir ve bu husus hakkında ŞÖNİM'e ve mahkemeye bildirimde bulunulur.

(5) Şiddet uygulayana, tedbir kararına aykırı davranması halinde hakkında zorlama hapsine tabi tutulmasına karar verilebileceği ihtar kararda belirtilir. Ayrıca tedbir kararının tefhim ve tebliğ işlemlerinde de bu ihtar yapılır.

Gizlilik

MADDE 32 – (1) Gerekli bulunması hâlinde, tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen, korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgileri, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Bu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişi hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

(2) Adli işlemlerde, şiddet mağduruna ilişkin gizlilik işlemleri Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yerine getirilir.

(3) Korunan kişiye yapılacak tebligatlarda ŞÖNİM'e ait adres bilgileri kullanılır.

(4) Birinci fıkra hükmüne göre bilgilerinin gizli tutulmasına karar verilen korunan kişinin, Milli Eğitim Bakanlığı, Merkezî Nüfus İdaresi Sistemi, Sosyal Güvenlik Kurumu, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi, kolluk, bankalar, sağlık kurum ve kuruluşları ve benzeri tüm kayıtlardaki bilgileri gizli tutulur.

(5) Korunan kişi hakkında gizlilik kararı verilmesi halinde, karar ŞÖNİM müdürü aracılığıyla tedbir kararının uygulanacağı yer nüfus müdürlüklerinde ilgilinin nüfus kaydına işlenir. Gizlilik şerhinde kararı veren mercinin adı, kararın tarih ve sayısı bulunur. Bu durumda korunan kişilerin resmi başvuru, iş ve işlemlerinin yapılması sırasında adres beyanı istenilmez. Gizlilik kararı verilen kayıtlar sadece elektronik ortamda tutulur.

(6) Korunan kişinin nüfus kaydına işlenen gizlilik şerhi, tedbir kararının süresinin sona ermesini takip eden onbeşinci gün MERNİS veri tabanından silinir. Gizliliğe ilişkin tedbir kararının değiştirilmesi veya kaldırılması halinde ise nüfus müdürlüğü tarafından karar gecikmeksizin yerine getirilir.

Mülki amir tarafından verilen kararlara itiraz

MADDE 33 – (1) Kanun hükümlerine göre mülki amir tarafından verilen koruyucu tedbir kararına

karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde, ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir. Aile mahkemesinin bulunmaması halinde 34 üncü maddenin ikinci fıkrasında yer alan usule göre işlem yapılır.

(2) Hâkim, verilen tedbir kararının kaldırılmasına veya uygun görülecek başka bir tedbirle değiştirilmesine veya aynen devamına karar verebilir.

(3) İtiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar verilir. Ancak, hâkim tarafından gerekli görülmesi halinde ilgililer dinlenebilir. Karar bir hafta içinde verilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

Hâkim tarafından verilen tedbir kararlarına ve zorlama hapsi kararına itiraz

MADDE 34 – (1) Kanun hükümlerine göre hâkim tarafından verilen koruyucu veya önleyici tedbir kararları ile tedbir kararlarına aykırılık dolayısıyla verilen zorlama hapsi kararlarına karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir.

(2) İtiraz üzerine dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderilir.

(3) Tedbir kararlarına karşı yapılan itirazı inceleyecek merci, itiraz talebinin kabulüne veya reddine, verilen tedbir kararının kaldırılmasına, uygun görülecek başka bir tedbirle değiştirilmesine veya aynen devamına karar verebilir.

(4) İtiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar verilir. Ancak, hâkim tarafından gerekli görülmesi halinde ilgililer dinlenebilir.

(5) Asıl dava ile birlikte talep edilen tedbirler hakkında verilen kararlara karşı, esas davadan bağımsız olarak ikinci fıkrada yer alan usule göre itiraz edilebilir.

(6) Zorlama hapsi kararlarına karşı yapılan itirazda da ikinci fıkrada yer alan usule göre işlem yapılır.

(7) Karar bir hafta içinde verilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

Tedbir kararının ilgili makamlara iletilmesi ve yerine getirilmesi

MADDE 35 – (1) Tedbir kararları, kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına, kolluğa veya müdürlüğe gecikmeksizin en seri vasıtalarla bildirilir.

(2) Kanun kapsamında ilgili mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararlar, başvuru yapılan merci tarafından ŞÖNİM'e gecikmeksizin bildirilir.

(3) Tedbir kararları, kararın niteliğine göre kamu kurum ve kuruluşları tarafından ŞÖNİM ile işbirliği içerisinde ivedilikle yerine getirilir. Koruyucu veya önleyici tedbir kararlarının alınması ve yerine getirilmesi aşamasında şiddet mağduru ile şiddet uygulayan arasında uzlaşma ya da arabuluculuk önerilemez.

(4) Korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde barınma yeri sağlanmasına ilişkin koruyucu tedbir kararları ile şiddet uygulayan hakkında verilen

önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişinin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluk görevli ve yetkilidir.

(5) Önleyici tedbir kararı, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından görevli ve yetkili kolluğa ivedilikle gönderilir ve kolluk marifeti ile uygulanması izlenir. Cumhuriyet başsavcılığınca gerektiğinde tedbir kararının başvuru bulunanlar tarafından kolluğa götürülmesine imkân tanınır. Önleyici tedbir kararlarının yerine getirilip getirilmediği karar süresince kolluk tarafından kontrol edilir. Bu kontrol korunan kişinin;

- a) Bulunduğu konutun haftada en az bir kez ziyaret edilmesi,
- b) İkinci derece dâhil olmak üzere yakınları ile iletişim kurulması,
- c) Komşularının bilgisine başvurulması,
- ç) Oturulan yerin muhtarından bilgi alınması,
- d) Bulunduğu konutun çevresinde araştırma yapılması,

şeklinde yerine getirilir. Tedbir kararlarına aykırılığın tespit edilmesi halinde bu husus hakkında tutanak tutulur ve Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.

(6) Tedbir kararlarının alınması ve uygulanması için yapılan iş ve işlemlerin aşamaları ve sonucu hakkında ilgili kurum tarafından aynı gün en geç saat 16.00'ya kadar en seri vasıtalarla ŞÖNİM'e bildirilir.

(7) Korunan kişi, korunduğu yer dışında başka bir yere gitmesi gerektiğinde gideceği yer hakkında

kolluğa bilgi verir, bu durumda dahi hakkında verilen kararın uygulanmasına devam edilir. Korunan kişi tarafından tedbir kararına uyulmaması halinde bu husus kolluk amiri tarafından bir tutanak ile tespit edilir.

(8) Tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesi, kararın uygulanmasına engel teşkil etmez.

Kolluk görevleri

MADDE 36 – (1) Kolluk görevleri, kolluğun merkez ve taşra teşkilâtında Kanunda belirtilen hizmetlerle ilgili olarak, kolluk birimlerince belirlenmiş olan yeteri kadar görevli tarafından yerine getirilir.

(2) Bu görevliler, özellikle çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış personel arasından belirlenir.

Teknik yöntemlerle takip

MADDE 37 – (1) Hâkim, tedbir kararlarının uygulanmasında teknik araç ve yöntemler kullanılmasına karar verebilir. Ancak, teknik araçlar kullanılmak suretiyle, kişilerin ses ve görüntü kaydı alınamaz, kişiler dinlenemez ve izlenemez.

Tedbir kararlarına aykırılık

MADDE 38 – (1) Tedbir kararlarının ihlal edildiğinin kolluk tarafından tespit edilmesi halinde tutulan tutanak Cumhuriyet başsavcılığına iletir. Bu tutanak Cumhuriyet başsavcılığı tarafından ivedilikle aile mahkemesine gönderilir. Tedbir kararlarının ihlal edildiğinin aile mahkemesince tespit edilmesi halinde ise başka bir işleme gerek kalmaksızın resen zorlama hapsine ilişkin karar verilebilir.

(2) Tedbir kararının ihlali, tedbire karar veren mahkemenin yargı alanı içerisinde olduğu takdirde zorlama hapsi kararı, bu mahkeme tarafından verilir. Ancak tedbirin başka bir mahkemenin yargı alanı içerisinde ihlal edilmesi halinde, mükkerrerliğe neden olmamak açısından kararı veren mahkemeden aynı tedbir hakkında daha önce zorlama hapsine karar verilip verilmediği hususunda bilgi istenilir. Verilen bilgiye göre ihlal durumu değerlendirilerek karar verilir.

(3) Zorlama hapsine karar verilebilmesi için şiddet uygulayana, tedbir kararına aykırı davranması halinde hakkında zorlama hapsi uygulanacağına dair ihtarın da yer aldığı tedbir kararının tefhim veya tebliğ edilmiş olması gerekir.

(4) Zorlama hapsine ilişkin kararlar, duruşma yapılmaksızın verilir. Ancak, hâkim tarafından gerekli görülmesi halinde ilgililer dinlenebilir.

(5) Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararlarına aykırı hareket eden şiddet uygulayana, fiili bir suç oluştursa bile, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim tarafından üç günden on güne kadar zorlama hapsine tâbi tutulmasına karar verilir.

(6) Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi onbeş günden otuz güne kadardır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez.

(7) Zorlama hapsi kararları tekerrüre esas olmaz, koşullu salıverilme hükümleri uygulanmaz ve adli sicil kayıtlarına işlenmez.

Şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması

MADDE 39 – (1) Bakanlık, şiddetin önlenmesi ile şiddet mağduru hakkında verilecek koruyucu tedbirler ile şiddet uygulayan hakkında verilecek önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmidört saat esasına göre yürütüldüğü ŞÖNİM'i kurar.

Kurumlararası koordinasyon

MADDE 40 – (1) Kanun hükümlerinin yerine getirilmesinde kurumlararası ve sivil toplum kuruluşları ile koordinasyon Bakanlık tarafından gerçekleştirilir.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak kendi görev alanına giren konularda işbirliği ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını ivedilikle yerine getirmekle yükümlüdür. Gerçek ve tüzel kişiler, Kanun kapsamında Bakanlık çalışmalarını desteklemek ve ortak çalışmalar yapmak üzere teşvik edilir.

(3) Kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda, Bakanlık tarafından üniversiteler, ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının da görüşleri alınarak bilgilendirme materyalleri hazırlanır veya hazırlatılır. Materyaller, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları

ve radyolar tarafından ayda en az doksan dakika yayınlanır. Bu yayınlar, asgari otuz dakikası 17.00-22.00 saatleri arasında olmak üzere 08.00-22.00 saatleri arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar, aylık doksan dakikalık süreye dâhil edilmez. Bu süreler Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetlenir.

(4) Kanunda öngörülen görevlerin yerine getirilmesi sırasında kamu kurum ve kuruluşlarının personeli Bakanlık görevlilerine yardımcı olurlar.

Eğitim

MADDE 41 – (1) Kanunun etkin bir biçimde uygulanması amacıyla tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, personel ve üyelerinin Bakanlığın hazırlayıp koordine edeceği, kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim programlarına katılmasını sağlar.

(2) İlköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulur. Müfredata eklenen derslerin içeriği Milli Eğitim Bakanlığının ilgili birimi ile Genel Müdürlük tarafından birlikte hazırlanır.

(3) Ortaöğretim öğrencileri ile yükseköğrenim öğrencileri, Bakanlığın görev alanına giren konularda sosyal sorumluluk projeleri oluşturmada ya da mevcut projelerin içerisinde yer alma konularında teşvik edilir. Bu öğrencilere mezun oldukları tarihte Bakanlık ile Milli Eğitim Bakanlığı ya da Yükseköğretim Kurumu tarafından hazırlanan bir sertifika verilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Mali Hükümler ve Diğer Hükümler

Geçici maddi yardımlarda rücu

MADDE 42 – (1) Geçici maddi yardımlar için yapılan ödemelerin tahsili için, ödeme tutarı, ödemenin yapılacağı yer ile tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi hususu şiddet uygulayana tebliğ edilir. Ödemenin süresinde yapılmaması halinde bu tutar, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesi tarafından takip ve tahsil edilir.

(2) Korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu ilgili müdürlüğe yapılan ihbar üzerine veya kollukta ya da ŞÖNİM tarafından kararların uygulanması izlenirken tespit edilmesi halinde, bu hususa ilişkin tutanak tutulur ve sosyal inceleme raporu düzenlenir. Bu durumda yapılan ödemeler, kendisine ödeme yapılan kişiden 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

(3) Korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespiti halinde birinci fıkra hükümlerine göre şiddet uygulayandan tahsil edilmiş olan tutar kendisine iade edilir.

Nafaka

MADDE 43 – (1) Kanun hükümlerine göre nafakaya karar verilmesi hâlinde, kararın bir örneği, resen nafaka alacaklısının veya borçlusunun yerleşim yeri icra müdürlüğüne gönderilir.

(2) Gizlilik kararı bulunması halinde icra müdürlükleri tarafından yapılacak işlemlerde 32 nci maddenin ikinci fıkrası kapsamında korunan kişinin bilgileri gizli tutulur.

(3) Nafaka ödemekle yükümlü kılınan kişinin Sosyal Güvenlik Kurumu ile bağlantısı olması durumunda, korunan kişinin başvurusu aranmaksızın nafaka, ilgilinin aylık, maaş ya da ücretinden icra müdürlüğü tarafından tahsil edilir.

(4) İcra müdürlüklerinin nafakanın tahsili işlemlerine ilişkin posta giderleri Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden karşılanır. Ayrıca harç ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmaz.

Sağlık giderleri

MADDE 44 – (1) Korunan kişinin sağlık giderleri, genel sağlık sigortası kapsamında karşılanır. Ancak Kanun hükümlerine göre hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası prim borcu sebebiyle fiilen genel sağlık sigortasından yararlanamayan ya da diğer mevzuat hükümleri gereğince tedavi yardımından yararlanma hakkı bulunmayanlar, bu hâllerin devamı süresince, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında, gelir testine tabî tutulmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılır.

(2) Korunan kişinin kimlik ve adres bilgilerinin gizlenmesi kararı varsa, sağlık hizmetlerinden yararlanırken, başvurusunun gizli tutulması, sıra beklememesi, öncelikli ve en kısa zamanda işlemlerinin tamamlanması esastır.

(3) Kanun hükümlerine göre hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin aynı zamanda rehabilitasyonunun veya tedavi edilmesinin gerek-

li olduğuna karar verilmesi hâlinde, genel sağlık sigortası kapsamında karşılanmayan rehabilitasyon hizmetlerine yönelik giderler ile rehabilitasyon hizmetleri kapsamında verilmesi gereken diğer sağlık hizmetlerinin giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanır.

Harç, masraf ve vergiden muafiyet

MADDE 45 – (1) Kanun kapsamındaki başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmaz.

(2) Kanununun 17 nci maddesi uyarınca yapılan ödemeler, gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden müstesnadır.

Davaya katılma

MADDE 46 – (1) Bakanlık, gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan ve herhangi bir şekilde haberdar olduğu idarî, cezaî, hukukî her tür davaya ve çekişmesiz yargıya müdahil olarak katılabilir.

Yürürlük

MADDE 47 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 48 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı yürütür.

